

Marjo Lindholm

”PURSKAHDIN ITKUUN VASTA LENTOKONEESSA”

**KERTOMUSANALYYSI SUOMALAISTEN
TEINITYTTÖJEN LOMAROMANSSIROOLEISTA
ETELÄN NÄYTTÄMÖLLÄ**

Pro Gradu-tutkielma

Matkailututkimus

Syksy 2001

Jouduin jättämään hyvästit kahdelle suloiselle pojalle. (...)
Purskahdin itkuun vasta lentokoneessa. Se tuntui niin oudolta, ettei
näkisi heitä enää ikinä. (...) P.S. Tuohon tarinaan voi vielä lisätä ettei
meille syntynyt minkäänlaista rakkaus suhdetta kummankaan kanssa. He
eivät tienneet tunteistani. (K9, 15/15)

SISÄLLYS

1. JOHDANTO.....	4
1.1. Suomalaisien teinityttöjen etelän lomien romanssit	4
1.2. Tyttöjen kertomukset ja kertomusanalyysi	10
2. LOMAROMANSSIEN ETELÄ.....	16
2.1. Mikä on etelä?.....	17
2.2. Tyttöjen arjen roolit ja näyttämöt.....	21
2.3. Tyttöjen etelä	26
2.4. Paikallisten poikien etelä	28
3. ROMANSSIN NÄYTTÄMÖLLE SAAPUMINEN	30
3.1. Arvioiva katsoja ja tuijotuksen kohde	32
3.2. Lomaromanssien tumman ja tulisen stereotyyppioita	35
3.3. Tytön romanssiroolin synty	40
4. ROMANSSIN ELÄMINEN	44
4.1. Romanssiroolit	45
4.2. Seikkailija, ystäväystyjä ja rakastuja	47
4.3. Romanssin näyttämöt	51
5. LOMAN LOPPU – ROMANSSIN LOPPU?.....	54
5.1. Romanssin käännekohta	55
5.2. Tytöt kertomusten vastaanottajina.....	60
6. ONKO LOMAROMANSSI HYVÄ ROMANSSI?.....	63
7. KIRJALLISUUS.....	73

LIITTEET

1. JOHDANTO

1.1. Suomalaisten teinityttöjen etelän lomien romanssit

Kiinnostus lomaromanssiaiheeseen pohjautuu omiin kokemuksiini. Ensimmäisen lomaromanssini koin vuonna 1991 Kyproksella Jasonin kanssa. Sitä seurasivat Kreetta ja Dritan (1993), sekä Marmaris ja Nazim (1995). Vuonna 1995 olin juuri aloittanut matkailututkimuksen opintoni ja minulla oli lomalla mukana yksi ensimmäisistä tenttikirjoistani, Eeva Jokisen ja Soile Veijolan Oman elämänsä turistit (1990). Vaikka olin lomaromanssikonkari ja kuullut myös kaverieni kokemuksia Välimeren kaikilta rannoilta, olin silti järkyttynyt. Ovatko lomaromanssit todella niin yleinen ja laajalle levinnyt ilmiö, että tutkijatkin sen ovat huomanneet? Enkö todellakaan ollut ainut neito, johon etelän tummat pojat ihastuvat? Turkin loman loppupuolella olin jo onnistunut siirtymään romanssinnälkäisen turistitytön roolista teeskentelemään vakavasti otettavaa matkailututkijaa, ja kyselin minua jututtaneilta nuorilta miehiltä heidän motiiveistaan ja harrastuksensa laajuudesta.

Tutkimustehtävänäni olen pitänyt perehtymistä kertomusanalyysin avulla tyttöjen kuvauksiin rooleistaan lomaromanssien näyttämöllä, turistikissa etelässä. Kokonaisuuden muodostavat neljä osatehtävää. Ensimmäiseksi tarkastelen ”etelän” merkitystä lomaromanssien taustanäyttämönä, ja etelän teinityttöjen arjen kanssa muodostama kontrastia. Toiseksi perehdyn saapumiseen uudelle näyttämölle eli uuteen vuorovaikutustilanteeseen sekä katseen ja stereotyyppien vaikutukseen varsinaisten romanssiroolien syntyyn. Kolmanneksi tarkastelen varsinaisen romanssin aikana syntyviä rooleja sekä niiden toimintaa eri näyttämöillä, ja neljänneksi näyttämöltä, roolista ja romanssista poistumista, paluuta arkirooliin. Lopuksi kerään osatehtäviäni kasaan romanssinovellien analysoinnista lainatun hyvän romanssin käsitteen avulla. Käyn seuraavassa läpi muutamia työni teoreettisia lähtökohtia. Syvennän eri keskusteluja sitä mukaan kun työ etenee.

Jo viktoriaanisella ajalla britit matkustivat Välimeren lämpöä ja valoa uhkuville rannoille, joilla kielletyt ihmissuhteet saattoivat kukoistaa. Säätysten väliset suhteet, homoseksuaaliset suhteet ja varsinkin näiden yhdistelmät olisivat

Englannissa aiheuttaneet pahennusta, mutta kaukaisilla rannoilla saattoi jo tuolloin vapaasti heittäytyä romanssin vietäväksi. (Pemble 1987, 150, 159-160.) Viime vuosikymmeninä on minun ohellani 31 % suomalaisista matkailijoista Matkalehden teettämän tutkimuksen mukaan kokenut *lomaromanssin* (Matkalehti 3/1998). Lomaromansseiksi voidaan kutsua loman aikana solmittuja suhteita, jotka ovat pakostakin lyhytaikaisia (Honkanen 1999, 155). Romanssin kokeminen ei kuitenkaan ole loman varsinainen syy, vaan ihastuminen tapahtuu kuin sattumalta. Tietysti etukäteen on voitu kuulla, että etelässä romanssit ovat yleisiä.

Toisentyyppistä on *romanssiturismi*, jossa matkustetaan sen vuoksi, että voitaisiin kokea romanssi. Siinä vastapuoli saatetaan palkita jollain rahanarvoisella (Pruitt & LaFont 1995; Karch & Dann 1996; Honkanen 1999, 156). Ääriesimerkkinä tästä ovat Deborah Pruitin & Suzanne LaFontin (1995) tutkimat pohjoisamerikkalaisten ja eurooppalaisten naisten lomailut Jamaikalla ja muun muassa Wagnerin (1977) ja Brownin (1992) tutkimat skandinaavinaisten romanssit Gambiassa. Romanssiturismin ja seksiturismin rajalla liikutaan silloin, kun matkanjärjestäjältä voi matkan varauksen yhteydessä varata myös sopivan lomaseuralaisen katalogista (Pruitt & LaFont 1995).

Kolmas lomarakkauden muoto on *seksiturismi*. Sen harrastajiksi leimataan yleensä miehet. Kun romanssiturismissa pelataan romanssin ja pitkäaikaisen suhteen säännöillä, seksiturismissa on kyse pelkästään kaupallisesta vaihdosta. (Pruitt & LaFont 1995, 423; Honkanen 1999, 157.) Seksiturismia on matkailututkimuksen eri suunnilla tutkittu useaan otteeseen ja — tietysti — tuomitsevaan sävyyn (Lea 1988; Hall 1992; Hall 1994; Oppermann 1998). Tutkimuksissa on syyllistetty länsimaalaisia turisteja siitä, että he käyttävät hyväkseen kolmannen maailman ”luonnonvaroja”. Joissain tutkimuksissa on havaittu myös naisten käyttävän seksiturismin palveluja, ja näissä tapauksissa seksiturismi on määritelty tiukasti prostituoitujen käytöksi, ei lomalla tapahtuneeksi seksiksi (Kleibner & Wilke 1995, Oppermanin mukaan 1998, 5).

Tarkastelen lomaromanssien tapahtumapaikkaa Tom Selänniemen (1996) teoretisoimana *etelän liminoiditilana*. Matkakohde ei ole pelkkä fyysinen paikka (*place*), vaan erityinen, rajakokemusta muistuttava tila (*state*). *Liminoiditila* on ihmisten luoma ja vapaaehtoisesti valitsema muoto jumalaista alkuperää olevasta jokaiselle pakollisesta *liminaalitulasta*. Liminaalitila on se olo-tila, johon

ihminen siirtyy pyhien, esimerkiksi ikääntymistä juhlistavien siirtymäriittien aikana. Pyhiinvaelluksella ihmiset ovat liminoiditilassa, vaikka kokemukset saattavat olla yhtä arjesta irrottavia kuin siirtymäriitit, ne eivät kuitenkaan ole elämän jatkumisen kannalta välttämättömiä. (Turner & Turner 1978, 249, 253.) Liminoiditilan käsite on matkailututkimuksessa eriytynyt kuvaamaan sitä arjesta poikkeavaa mielentilaa, jossa ihminen lomamatkallaan on. Etelässä turistin on mahdollista toteuttaa sellaisia asioita, joita kotioloissa ei moraalinormien tai maineen menettämisen pelossa voi ajatellakaan. (Jokinen & Veijola 1990, 151; Selänniemi 1996.) Selänniemi tutkii suomalaisten etelänmatkailua pelkistäen matkailijat yhdeksi massaksi – tuomatta esille eroja esimerkiksi naisten ja miesten, nuorten ja vanhojen välillä. Pyrin työssäni luomaan katsauksen Selänniemen liminoidiin etelään naisen, erityisesti nuoren naisen näkökulmasta.

Nuorten naisten maailmaa kuvaan heidän eri *rooliensa* kautta. Käytän rooli-käsitettä Erving Goffmanin (1971a) määritelmää seuraten. Jokapäiväinen sosiaalinen kanssakäymisemme perustuu rooliajattelun mukaan siihen, että ihmisten käyttäytymistä kussakin tilanteessa ohjaavat ympäristön odotuksiin perustuvat *roolit* (Goffman 1971a, 27). Esimerkiksi koululuokassa opettajan roolissa olevan ihmisen odotetaan käyttäytyvän tietyllä tavalla, ja oppilaiden taas omallaan. Kun yksilö elää tiettyä roolia, hänen on saatava havainnoijat, ja toisaalta itsensä, uskomaan antamaansa kuvaan todellisuudesta (Goffman 1971a, 27).

Osa ihmisen rooleista on varsin pysyviä. Asemaroolit, kuten ammatti, ja statusroolit, kuten sukupuoli ja ikä, pysyvät samoina suhteellisen pitkiä aikoja. Sosiaalisessa kanssakäymisessä syntyy lisäksi jatkuvasti niin sanottuja *tilanneroolia*. Tilanneroolissa toimitaan sen mukaan, millaiseksi haluamme itse määrittellä itsemme ja ennenkaikkea millaisiksi haluamme muiden määrittelevän meidät. (Goffman 1971a.)

Kanssakäymisessä toimijoiden väliset roolit perustuvat *roolineuvotteluun*. Siinä toisen esittämään rooliin pyritään vaikuttamaan omaksumalla sille vastakkainen rooli. (Karch & Dann 1996.) Kun ihminen kommunikoi useiden erilaisten viiteryhmien kanssa, häneen kohdistetuista rooliodotuksista kertyy yksilöllinen *roolikasauma* (Goffman 1971a). Esimerkiksi teinitytön elämässä häneen kohdistuu erilaisia rooliodotuksia niin ystävien, opettajien, omien vanhempien kuin poikaystävänsäkin taholta.

Roolien taustalla vaikuttavat rooliodotusten lisäksi ne *näyttämöt*, joilla kutakin roolia esitetään (Goffman 1971a). Kuten Goffman arkielämän rooleja käsitelleen tutkimuksensa lopuksi toteaa, teatterin näyttämöltä lainatut käsitteet ja toimintamallit eivät tietenkään kerro tosielämästä sellaisenaan, mutta ne voivat olla hyödyksi teoreettisia malleja kehiteltäessä (Goffman 1971a, 272-273).

Näyttämöksi käsitetään siis ihmisten toiminnan puitteet. Nämä puitteet eivät kuitenkaan ole vain fyysisiä sijainteja, vaan ne asettavat ihmisten toiminnalle omat sosiaaliset rajoituksensa ja vaatimuksensa. Näyttämön tuomat rajoitukset ovat samanlaisia kaikille näyttämöllä oleville henkilöille heidän roolistaan riippumatta. (Goffman 1971a, 119-120.) Esimerkiksi koulussa opettajan ja oppilaan roolit ovat erilaiset, mutta joitakin koulu -näyttämön yleisiä käyttäytymissääntöjä tulee heidän kaikkien noudattaa.

Lomailun ja lomaromanssien ohella naisilla ja tytöillä on arjesta irtautumista varten myös toinen keino, jossa ihmisten erilaiset roolit ja tapahtumien arjesta poikkeavat näyttämöt ovat esillä. Janice Radway (1984) on tutkinut amerikkalaisten naisten romanssinovellien lukemisharrastusta ja havainnut naisten käyttävän romanttisia kirjoja pakopaikkana arjen rutiineista. Hän on myös määritellyt niinsanotun hyvän romanssin ominaispiirteet.

Hyvän romanssin henkilöhahmovalikoima on pieni, sankarin ja sankarittaren lisäksi romanssissa saattaa esiintyä jommankumman rakkaudesta kilpaileva vastasubjekti. Romanssin alussa sankaritar on kokematon, identiteettiään etsivä tyttö, joka suhteessa miehiin saattaa olla hyvinkin pippurinen. Sankari on jyvän maskuliininen, ja aluksi varsin vetäytyvä, mutta kuitenkin heikko sankarittaren tiedostamattoman lumovoiman edessä. Vaihtelevien vaiheiden kautta pari syventää suhdettaan ja päätyy naimisiin, ja tyttö kasvaa kokemuksiensa myötä kypsäksi aikuiseksi naiseksi, joka on sinut oman seksuaalisuutensa kanssa. (Radway 1984, 122-134.)

Matka tyttöjen ja heidän romanssiensa kertomuksiin voi alkaa.

Rakastuitko etelässä?

Oletko joskus (12 - 19 -vuotiaana) ihastunut lomalla paikalliseen poikaan tai toiseen turistiin? Oletko vastannut etelän miesten flirttiin tai tutustunut heihin paremmin? Teen matkailututkimuksen lopputyökseni tutkimuksen tyttöjen lomaromanssikokemuksista. Pyydän Sinua jakamaan kokemuksesi kanssani. Kirjoita minulle vaikka nimettömänä, kerro kuitenkin ikäsi. Käsittelen aineistoni luottamuksellisena. Kerro esimerkiksi miksi etelässä rakastuminen/ihastuminen on erilaista kuin Suomessa? Millainen ilmapiiri etelän lomalla vallitsee? Millaisessa tilanteessa tapasit ihastuksesi? Mitkä asiat vaikuttivat suhteenne kehittymiseen? Mihin rakastuminen johti tai päättyi?

1.2. Tyttöjen kertomukset ja kertomusanalyysi

Aineistonhankinnassa lähtökohtanani oli se, että halusin antaa kertojan roolin tytöille itselleen. Taustalla vaikuttivat ajatukset tyttöjen kertomusten sijoittumisesta jonnekin päiväkirjamerkintöjen ja romanssinovellien puoliväliin. Toivoin tyttöjen kertovan minulle niitä asioita, jotka he itse kokivat lomaromansseissaan merkittäviksi. Pyysin tytöiltä kertomuksia ilmoituksella (vrt. sivu 8) MeKaks, Sinä Minä ja Demi -nuortenlehdissä maaliskuussa 2000, ja sain aineistokseni 41 kertomusta.

Aineiston keruu tuntui yksinkertaisimmalta ja edullisimmalta toteuttaa näin. Vaihtoehdotkin olivat vähissä. Olisin tietysti voinut matkustaa lomakohteeseen tarkkailemaan romanssikäyttäytymistä paikan päällä ja haastatella sopivan oloisia teinityttöjä. Romanssin kokeneita ihmisiä ei kuitenkaan silmämääräisesti erota muista, ja romanssin pauloissa olevat tytöt tuskin olisivat olleet valmiita uhraamaan haastattelulle minuuttiakaan rajallisesta ajastaan rakkaansa kanssa. Lomalla olevien ihmisten haastateltavaksi suostuttelemineen olisi myös voinut olla hankalaa, kuten Honkanen (1999, 32-34) toteaa.

Pyysin ilmoituksessani tyttöjä kertomaan ikänsä. Nuorin tytöistä on 12-vuotias, vanhin 20. Useissa kertomuksissa lomaromanssi oli tapahtunut vuosia sitten, joten kertomusta kirjoittaessaan tyttö oli vanhempi kuin romanssin aikana. Tyttöjen keskiarvoikä lomaromanssin tapahtuessa on 15-vuotta, romanssista kirjoitettaessa 16-vuotta. Kertomuksia kirjoittaneiden tyttöjen perustiedot on listattu liitteeseen 1.

Matkailututkimuksessa lomaromanssin määritelmäksi tuntuu vakiintuneen kuva turistinaisen ja paikallisen miehen välisestä suhteesta. Halusin testata tätä olettamusta ja kysyin ilmoituksessani *Oletko joskus (12–19-vuotiaana) ihastunut lomalla paikalliseen poikaan tai toiseen turistiin?* Vaihtoehdoksi paikalliseen ihastumiselle tarjosin siis suhteen toiseen turistiin. Viidesosa aineistoni lomaromansseista noudattikin tätä vaihtoehtoa.

Puhun aineistostani siis kertomuksina. Kertomusanalyysiä on perinteisesti käytetty varsinaisen kertomakirjallisuuden tutkimiseen. Kertomakirjallisuus määritellään fiktiivisten tapahtumien kerronnaksi, mutta joissain tapauksissa samoja analyysimenetelmiä voidaan soveltaa myös ei-

fiktiivisten tekstien tulkintaan. (Rimmon-Kenan 1991, 8-9.) Tekstin ei välttämättä tarvitse edes olla tarinana muotoinen ja silti sitä voidaan tutkia kertomuksena (Korhonen & Oksanen 1997, 55.)

Aineistoni kertomukset eivät ole fiktiivisiä, mutta eivät välttämättä täysin tosiakaan. Se, puhuuko tyttö kertomuksessaan asioista totuudenmukaisesti, hieman mielikuvituksella rikastettuna vai täysin fantasiana, ei ole tärkeää. Tyttöjen kertomukset ovat ensisijassa eletyn ja koetun *kuvausta*. Tutkimuksellisesti kiinnostavia asioita ei myöskään voi lukea kertomuksista suoraan. Kertomukset pohjautuvat samaan kulttuuriseen perustaan ja niiden kielestä sekä puhetavoista voi koota yhtenäisiä, samaa teemaa käsitteleviä kokonaisuuksia. Yhtä tekstiä ei ole syytä analysoida irrallaan muista. (Meijer 1993, 368; Apo 1990, 62.)

Kertomusanalyysinkin kannalta oli parempi, että tytöt itse kirjoittivat kertomuksensa. Näin he eivät tulleet häirityiksi lomallaan ja saivat vapaasti valita mistä kokemuksestaan minulle kertoivat. Ilmoituksessani pohjustin tarinasetelmaani kysymällä *Millaisessa tilanteessa tapasit ihastuksesi? Mitkä asiat vaikuttivat suhteenne kehittymiseen? Mihin rakastuminen johti tai päättyi?* Juonellinen ja ajallisesti etenevä tarinankulku tuli näin kertomusten ennakoita asetetuksi rakenteeksi, mutta tietysti tytöillä oli vapaat kädet kertoa lomaromanssistaan juuri niin kuin halusivat.

Koettujen tapahtumien kertominen ja kirjoittaminen saattaa tehdä niistä kokijalleen todempia ja todellisempia, toteaa Maaike Meijer (1993, 369). Kun kokemuksesta muodostetaan joko omalle itselle tai muille tehdyn tulkinnan kautta kertomus, kertominen ja asioiden uudelleen tulkitseminen lisää taas jotain itse kertomukseen. (Heikkinen & Huttunen 1999.)

Kertomusanalyysissa kertomuksesta erotetaan kaksi puolta. Toisaalta merkittävää on *tarina*, toisaalta *diskurssi*. Tarina on se, mitä kerrotaan. Kertomuksen toimijat, tapahtumarakenne eli juoni ja tapahtumien ympäristö ovat tarinan osia. (Prince 1988, 91, Korhosen & Oksanen mukaan 1997, 55; Apo 1990, 63; Rimmon-Kenan 1991, 9-10; Korhonen & Oksanen 1997, 54; Sulkunen & Törrönen 1997, 99.)

Kertomuksen diskurssi puolestaan on tapa, jolla kerrotaan, eli tarinan kertomisen tekniikat. Diskurssin yhteydessä voidaan tarkastella esimerkiksi kertomuksen aika- ja persoonamuotoja tai kertomuksen ja yleisön välistä suhdetta.

(Chatman 1978, Sulkusen & Törrösen mukaan 1997, 99; Culler 1981, Sulkusen & Törrösen mukaan 1997, 99; Prince 1988, 21, Sulkusen & Törrösen mukaan 1997, 99; Sulkunen & Törrönen 1997, 99). Tutkimuksessani keskityn kertomusten tarinalliseen ulottuvuuteen.

Tapahtumien ympäristön ominaisuuksien määrittely liittyy kiinteästi tarinan varsinaiseen juoneen (Apo 1990, 63). Tyttöjen kertomuksissa tapahtumien näyttämöksi asettuva lomakohde määritellään usein ylimalkaisesti; taustalla tuntuu olevan etelän standardimaailma. Tarkastelen turistista etelää ja sen erityisiä määritelmiä niin teinityttöjen kuin paikallisten poikienkin kannalta toisessa luvussa. Tarkempien osanäyttämöjen, kuten rannan, discon tai puiston kuvauksia käsittelen neljännessä luvussa.

Tarinan keskeisin osa on *tapahtumarakenne eli juoni*. Tapahtumarakenne muodostuu yksittäisistä *tapahtumista*. Yleisesti ottaen ”kun jotain tapahtuu, tilanne yleensä muuttuu (...) tapahtuma on yhden asiantilan muuttuminen toiseksi” (Rimmon-Kenan 1991, 24). Tapahtumarakenteessa kuvataan kertomuksen juoni sekä määritellään perusyksiköt ja niiden väliset suhteet. Kirjoitin ensin jokaisesta kertomuksesta sisältöselostuksen päästäkseni sisälle niiden tapahtumarakenteeseen. Löytääkseni kertomusjoukosta yhtenäisiä tapahtumakulkuja etsin näistä sisältöselostuksista toistuvia perustapahtumia ja niiden yhdistelmiä. (vrt. Apo 1990, 64-65.)

Sisältöselostusten rakenteesta erottelin ensin romanssin eri vaiheiden tapahtumat ja tästä jaottelusta syntyivät myöhemmin luvut 3, 4 ja 5. Kustakin vaiheesta nostin esille tärkeimmät tapahtumat ja niihin sosiaalisesti vaikuttavat tekijät. Kolmannessa luvussa käsittelen siis romanssien alkuvaihetta ja myöhempiin romanssirooleihin vaikuttavien ensimmäisten arviointien syntyä katseen ja stereotyyppien kautta. Minkälaisia stereotyyppisiä odotuksia tytöillä on paikallisista pojista ennen romanssiin ryhtymistä, ja toisaalta millaista stereotyyppistä kuvaa he kantavat itsestään?

Neljännessä luvussa edetään varsinaiseen romanssin vaiheeseen. Romanssia tulkitaan tällöin romanssitilanteessa aktiiviseksi tulevien sosiaalisten tilanneroolien mukaisena toimintana ja vastatoimintana.

Viidennessä luvussa on romanssin tapahtumarakenteessa suuren käänteen aika: romanssi joko muuttuu etäsuhteeksi tai päättyy kokonaan. Loman ja

romanssin kulku ei välttämättä ole aina yhteneväinen. Romanssi ei aina ala siltä istumalta kun lomakohteeseen saavutaan, eikä myöskään pääty vasta/vielä loman loppuessa.

Monissa kertomuksissa esitettiin tapahtuman puitteiden määrittelyn ja itse tapahtumien selostamisen lisäksi arviointia kerrotuista tapahtumista (vrt. van Dijk 1980, 13-14, Apon mukaan 1990, 63). Tytöt pohtivat joko tapahtumien syitä ja seurauksia tai yleensä lomaromanssi-ilmiötä ja kulttuurien erilaisuutta. Näitä kuvauksia on etelän ilmapiiriä kuvaavilta osiltaan käsitelty toisessa luvussa ja romanssia kohtaan jälkeinpäin esitettyä pohdintaa viidennessä luvussa.

Kertomuksen *toimijat eli henkilöt* muodostavat tarinan puitteissa tarkasteltavista ulottuvuuksista kolmannen. Kertomusanalyysissä henkilöt voidaan nähdä toiminnasta riippuvaisina, henkilöt ovat olemassa vain silloin kuin heistä tekstissä puhutaan (Rimmon-Kenan 1991, 43-46). A. J. Greimas (1980) puhuttelee tekstissä ilmeneviä toistuvia toimintarooleja aktanteiksi. Aktantit voivat olla kolmentyyppisiä. Niin ihmisolennot (henkilöhahmot) kuin elottomat objektit (omena) ja abstraktiotkin (romanssi) voivat olla aktantteja. (Rimmon-Kenan 1991, 47.)

Aktanttimallissa keskeisimmät toimijat ovat *subjekti* ja *objekti*. Subjektin toimintaa motivoi *lähettäjä* ja tapahtumien onnistumista arvioi *vastaanottaja*. *Auttaja* antaa subjektille välineitä objektin tavoittelussa, kun taas *vastustaja* pyrkii estämään sitä. Lukujen 3, 4 ja 5 alussa esittelen eri aktanttipositioiden toimijat luvussa käsitellyssä kertomusten vaiheessa.

Käytän analyysissäni soveltuvin osin apuna kvalitatiivisen aineiston analysointiin kehitettyä ATLAS/ti-tietokoneohjelmaa. Liiteeseen 2 on koottu aineistonäytteitä valituista teemoista, joita ovat ATLAS/ti-koodini *Etelässä, Katseita, Stereotyyppiset etelän pojat* sekä *Vakavaa peliä ja leikkiä*.

Aineisto on koodattu juoksevilla numeroinnilla K(kertomus)1 – K41. Tämän jälkeen ilmoitetaan tytön ikä lomaromanssin aikana sekä tytön ikä kertomusta kirjoitettaessa kauttaviivalla erotettuina. Puuttuvaa tietoa merkitään viivalla.

Etelän yössä

Nyt kun aavan syliin sukeltaa
 Aurinko ja ilta aukeaa
 Rantabulevardin asvaltti on yhä lämmin
 Pöytäliinan helma heilahtaa
 Tarjoilija polttaa tupakkaa
 Hetken hengähtää ja sitten mennään taas

Hellepäivän iltaan täällä väki valuu verkkaan
 Olkapäitä päivän paahde vielä kuumottaa
 Nyt kun aavan syliin sukeltaa
 Aurinko ja ilta aukeaa
 Sydän lujaa lyö - se tahtoo rakastaa

Etelän yössä saa/luvan ja uskaltaa
 Kanssas rantaa kuljen
 Haaveitteni samettiin
 Etelän yössä saa/kauemmas kurkottaa
 Täällä viet mut tanssiin
 Täällä viet mut taivasiin

Aallot rantaan lyö - ne kuiskailee
 Pimeydenkin halki henkäisee
 Ja ne salaisuudet avataan vain valituille
 Sydämille kaipaaville vain
 Lämmin merituuli hiuksissain
 Saapuvan sun luoksein toivon viimeinkin

Täällä kaskaan sirtyys saa villit unet lentoon
 Hentoon varteen tarttuisivat kädet voimakkaat
 Aallot rantaan lyö - ne kuiskailee
 Pimeydenkin halki henkäisee
 Rantabulevardi pian jo hiljenee

Etelän yössä saa/luvan ja uskaltaa
 Kanssas rantaa kuljen
 Haaveitteni samettiin
 Etelän yössä saa/kauemmas kurkottaa
 Täällä viet mut tanssiin
 Täällä viet mut taivasiin

(san. Pekka Ruuska)

2. LOMAROMANSSIEN ETELÄ

Syyskuussa 2000 lomailin viikon ajan Kyproksella, ja vaikka tarkoitukseni olikin lähinnä irtautua gradunteon todellisuudesta, lomaromanssitutkijan katse havaitsi matkan varrella monenlaista mielenkiintoista. Koska matkustin yksinani, ”naispaikalla”, majoituin hotellissa samaan huoneeseen toisen yksin matkustavan naisen kanssa. Matkanjärjestäjien monikansallisuutta on kiittäminen siitä, että sain huonetoverikseni puolalaisen Mariolan, joka oli tullut Kyprokselle tapaamaan paikallista poikaystäväänsä.

Mariola ja Fido olivat tavanneet edellisenä kesänä lomaillessaan yhtä aikaa Kreetalla. Vuoden kestäneen yhteydenpidon jälkeen he tapasivat jälleen. Mariola viettikin Fidon kanssa kaikki illat ja ne päivät, jolloin Fido ei ollut töissä. Pääsinpä minäkin kerran heidän mukaansa illalliselle saaren pääkaupunkiin Nikosiaan.

Rantabulevardilla kävellessäni sain lisää todisteita siitä, että olin lomaromantisessa ympäristössä. Onnellisia pareja käveli vastaan. Kreikkalainen nuori mies suuteli tyttöä aallonmurtajan kaidetta vasten nojautuen. Merituuli hulmutti tytön vaaleita hiuksia parin ympärille.

Päivällä rannalla joukko paikallisia nuoria miehiä oli rantavedessä pallottelemassa lentopallolla. Pelissä ei tuntunut olevan sääntöjä, pääosassa olivat näyttävät nostot, hurjat kiljahdusten säestämät kaatumiset veteen ja yleinen show. Pojat olivat rannalla näytillä, herättääkseen huomiota, tullakseen katsotuiksi. Ja naiset katsoivat häpeilemättä.

Illalla istuin erään rantaravintolan baaritiskin ääreen. Keskustelin hetken lähellä istuneen keski-ikäisen norjalaisnaisen kanssa ja tarkkailin samalla hänen toisella puolellaan istunutta paikallista nuorta miestä, joka kiehnäsi naisen ympärillä, kosketteli ja suukotteli. Nainen käyttäytyi kuin miestä ei olisi ollutkaan, mutta en voisi kuvitella hänen antautuvan lähentelylle samalla tavalla hammerfestilaisen ravintolan baaritiskillä.

Loman hauskin tuttavuus oli kuitenkin kenkäkauppias Tony. Hän oli rantapoikia hieman vanhempi, reilusti kolmekymppinen mies, jolla tarinoistaan päätellen oli vankka menneisyys rantapoikana ja turistityttöjen viihdyttäjänä. Tonyn teorian mukaan naiset tulevat Kyprokselle vain ja ainoastaan paikallisten miesten

takia. Kotioloissaan he eivät voi elää niin kuin haluavat, joten lomalla heidän todellinen minänsä pääsee esille. Todellinen minä haluaa pitää hauskaa ja rakastella kenkäkauppiaan kanssa hotellin uima-altaalla samaan aikaan kuin aviomies on hotellihuoneessa päiväunilla. Tonylla riitti juttuja ja kaupassa kenkiä sovitettavaksi, joten vietin useammankin illan kuunnellen lomaromanssitarinoita ”tältä toiselta kantilta” — toteuttaen samalla alkavaa kenkäfetisismiäni.

2.1. Mikä on etelä?

Lehti-ilmoituksessa, jolla pyysin tyttöjen kertomuksia, kysyin jo otsikossa ”Rakastuitko etelässä?” Tätä ”etelää” en ilmoituksessa sen tarkemmin määritellyt. Toisessa lauseessa puhuin lomalla ihastumisesta. Kertomusten ympäristöksi rakentui näin jo alusta alkaen etelän lomamaa. Mikä ja missä se sitten on?

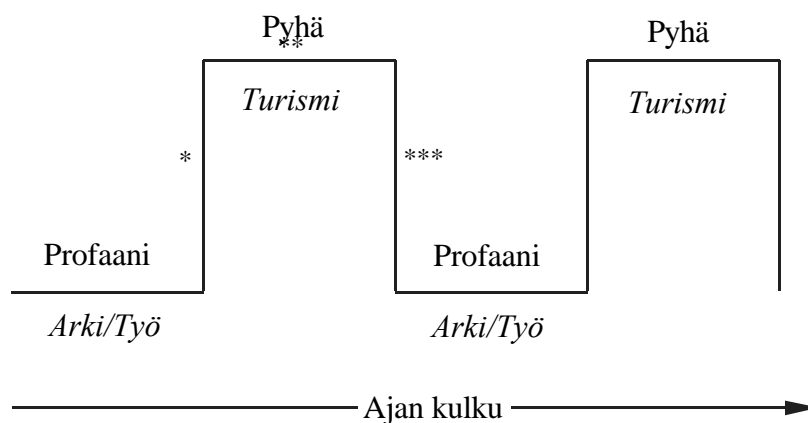
Matkaesitteiden kartoista katsoen suomalaisten lomaetelää ovat Välimeren rannikko sekä Espanjan ja Portugalin Atlantin puoleiset rannat ja saaret. Samoilla seuduilla myös tutkimani tytöt olivat viettäneet lomansa ja kaikista otollisimpia lomaromanssimaita olivat Espanja ja Turkki. Lomanvietto tietysti tapahtuu jossain fyysisessä *paikassa*, mutta samalla kuin turisti matkustaa pois kotimaastaan, hänen voidaan ajatella siirtyvän lomapaikan lisäksi myös *lomatilaan*.

Michel de Certeau (1984) valaisee teoriassaan paikan (*place*) ja tilan (*space*) välistä eroa. ”Jos paikka on sana, tila on se sana lausuttuna ääneen”¹ (de Certeau 1984, 117). Kirjoitettuna sana on kaikille samanlainen, esimerkiksi ”koira”. Kun joku ihminen sitten sanoo ääneen sanan ”koira”, hän liittää siihen oman merkityksensä, oman käsityksensä siitä, millainen on ”koira”. Samalla tavalla paikka on pysyvä, kaikille ihmisille samanlainen, kun taas tila muuttuu sitä mukaa kun siinä liikutaan. Esimerkiksi tyhjä kaupungin katu on paikka, mutta heti kun ihmiset kävelevät kadulla siitä tulee tila, eletty ja koettu. (de Certeau 1984, 117-118.) Samalla tavalla Välimeren rannikko on turistin kannalta ”vain” paikka ennen kuin hän itse on siellä matkaillut, muuttanut sen tilaksi, omaksi kokemuksekseen.

Tom Selänniemen (1996, 184-200) mukaan *etelä* on eteläisessä Euroopassa sijaitseva lämpimien tuulien ja hohtavan hiekan onnena, joka on

eräänlainen *liminoidi* alue (Turner & Turner 1978, 249, 253; Selänniemi 1996). Liminoidilla alueella ihminen on arjestaan täysin poikkeavassa tilassa. Liminoidi tila on kuin siirtymäriittiin kuuluva väliaikainen irtautuminen jokapäiväisestä yhteisöstä. Määritelmä pohjautuu Victor Turnerin (1969, Turner & Turnerin mukaan 1978, 249-254) teoriaan pyhiinvaelluksista ja niiden siirtymäriittien *liminaalisuudesta*.

Suurin osa ihmisten elämästä on jokapäiväisen arkista. Välillä tämän arjen kuitenkin katkaisevat *pyhät* osuudet, kuten karnevaalit tai lomat. (Kuvio 1.) Säännölliset muutokset arjesta pyhään osoittavat tärkeitä sosiaalisia tapahtumia ja rytmittävät ajan kulkua (Leach 1961, 132-136, Graburnin mukaan 1989, 25). Vuoden varrella olevat juhlat ja lomat edustavat kukin väliaikaista siirtymää normaalista profaanista elämänmenosta epänormaaliin pyhään, ja takaisin. Useat matkailijat hahmottavat vuosien kulkua sen mukaan, missä lomakohteessa tietyn vuoden vuosiloma tuli vietettyä. (Graburn 1989, 25-26.)

Kuvio 1. Profaanien ja pyhien jaksojen vaihtelu ajan kulussa suhteessa työhön ja turismiin Leachin (1961, 134, Graburnin mukaan 1989, 25) ja Selänniemen (1996, 195) mukaan.

Sekä pyhä että profaani aika ovat osa elämää, mutta niiden moraalinen laatu on erilainen. Jokapäiväinen elämä on oikeaa ja tavallista, mutta joskus pyhinä jaksoina elämä voi tuntua enemmän oikealta, enemmän elämisen arvoiselta kuin arkena. (Graburn 1989, 26.) Voidaan myös ajatella ihmisen muuttuvan ja uudistuvan pyhän kokemuksen aikana (Brown 1996, 35).

¹ Suomennos ML. If place is a word, space is the word spoken out.

Turner (1969, Turner & Turnerin mukaan 1978, 249-250) kutsuu siirtymävaihetta arjesta pyhään *preliminaaliseksi* (*), itse pyhää/lomaa *liminaaliseksi* (**) ja siirtymäaikaa sen jälkeen *postliminaaliseksi* (***) . Liminaalisen vaiheen ominaisuudet eivät muistuta sitä edeltäneen tai sen jälkeen tulevan vaiheen ominaisuuksia. Liminaalissa vaiheessa ollaan kahden välillä. Sitä on verrattu niinkin erilaisiin olotiloihin kuin kohdussa olemiseen, näkymättömyyteen, biseksuaalisuuteen ja erämaahan. (Turner 1969, 94-96, Turner & Turnerin mukaan 1978, 249.)

Liminaalisia vaiheita koetaan etupäässä siirtymäriittien yhteydessä. Arnold van Gennepin (1960, 60-67) mukaan siirtymäriitit liittyvät yksilön elämän kriisikohtiin. Yhteisö auttaa yksilöä selviämään kriisistään siirtymäseremonioilla. Siirtymäseremoniat ovat kolmiosaisia, ensimmäiset riitit merkitsevät jonkin kehityskauden loppua, toiset huomioivat itse siirtymäprosessin ja kolmannet tunnustavat yksilön pääsyn uuteen kehitysvaiheeseen. Nuoruudesta aikuisuuteen siirtymistä merkitsevät initiaatoriitit irrottavat lapsen seksittömästä (*asexual*) maailmasta ja kiinnittävät hänet seksuaalisuuden maailmaan ja oman sukupuolensa mukaiseen ryhmään (van Gennep 1960, 67).

Liminaalivaiheessa kenelläkään ei ole entistä statusta tai arvovaltaa, eivätkä totutut sosiaaliset rakenteet säätele ketään (Turner & Turner 1978, 249). Syntyvää ajatonta ja paikatonta tilaa (*no-place and no-time*) ei voi luokitella sitä edeltävän ajan normien mukaisesti (Turner 1974, 259, Turner & Turnerin mukaan 1978, 250). Tällaisen liminaalisen tilan käsitetään yleensä olevan jotain tuntematonta tai jumalallista alkuperää, ja jokaisen yhteisön jäsenen tai jopa kokonaisen yhteisön kerrallaan on pakko käydä se läpi (Turner & Turner 1978, 253-254).

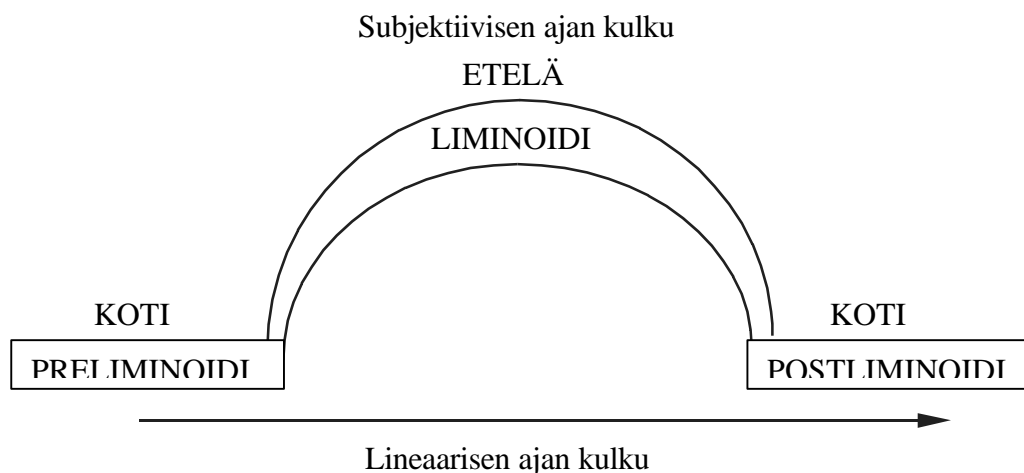
Pyhiinvaelluksen ja modernien vapaa-ajanviettomuotojen yhteydessä liminaalisuus ei Turnerin ja Turnerin (1978, 253) mukaan kuitenkaan toteudu sellaisenaan, vaan *liminoidissa* muodossa. Liminoidin tilan sekä tuottavat että kuluttavat ihmiset, yksilöt, jotka voidaan tunnistaa ja nimetä. Lisäksi se on vapaaehtoinen, ihmisten valittavissa. (Turner & Turner 1978, 253-254.)

Turnerin kanssa samoilla ajattomuuden ja paikattomuuden linjoilla liikkuu Ulla Wagner (1977), joka tutki skandinaavien matkailua Gambiaan. Wagner huomasi heidän siirtyvän lomallaan paikkaan, jossa ajalla, sosiaalisella

kanssakäymisellä ja yleisellä käyttäytymisellä on eri merkitys kuin kotona arjessa. Hän käyttää tästä irrallaan olemisesta termiä *cut-out of time*, ajasta irti leikattu osa. Turisti tuskin huomaa ajan olemassaoloa, tai ainakaan ajalla ei ole mitään pakottavaa merkitystä. Yöt ja päivät kyllä vaihtelevat, mutta lomalla saa tanssia yön ja nukkua rannalla päivän, jos siltä tuntuu. (Wagner 1977, 41-42.)

Wagnerin tutkimat ruotsalaiset heittävät lomallaan kaikki tittelit pois ja unohtavat mahdolliset koulutus- ja tuloeronsa (Wagner 1977, 42). Tällainen vapaus on normaalia liminoiditilalle. Kun aikaisemmalla statuksella ei ole merkitystä ja ihmisryhmästä näin tulee homogeeninen, muodostuu väliaikainen yhteisö, *communitas*. *Communitas* on yhteisönä luonteenomaisesti lyhytkestoinen ja spontaani, ja se perustuu jäsentensä yhteisiin, jaettuihin kokemuksiin. (Turner & Turner 1978, 249-250; Turner 1974, 274 Turner & Turnerin mukaan 1978, 250; Veijola 1988.) Jokinen ja Veijola (1990, 151) sekä Selänniemi (1996) ovat tutkineet lomamatkaa liminoidina tilana irrallaan sitä molemmin puolin reunustavasta arjesta. Selänniemi myös piirtää Leachin (1961, 134, Graburnin mukaan 1989, 25) profaani/pyhä -kuvion uusiksi Turneriin (1969, Turner & Turnerin mukaan 1978, 249-250) nojaten. (Kuvio 2.)

Matkailun ollessa kyseessä siirtyminen liminoditilaan ei ole samalla tavalla jyrkkärajainen kuin siirtymäriittien yhteydessä. Esiliminoidista vaiheesta varsinaisen matkan liminoidiin aletaan siirtyä jo matkaesitteitä selailtaessa ja matkaa ostettaessa. Kiihtyvä nousu kohti liminoiditilaa saa vauhtia lentokentällä, jossa shoppaillaan taxfreessä jo kuin lomalla konsanaan ja saatetaan nauttia olutta aamupalaksi, puhumattakaan varsinaisesta lentomatkastasta, joka fyysisesti irrottaa turistin kotimaan arjesta. (Selänniemi 1996, 196-197.)

Kuvio 2. Siirtyminen etelän liminoidiin ei ole jyrkkärajainen (Selänniemi 1996, 196; Leach, 1961, 134, Graburnin mukaan 1989, 25).

Itse lomakohteessa liminoiditilasta saa nauttia suhteellisen rauhassa, jolleivät nyt kotimaan uutiset, formulakisat tai tekstiviestit kotiväeltä muistuta silloin tällöin todellisuudesta. Loman loppuessa liminoiditilasta ei myöskään laskeuduta yhtäkkisesti, vaan jo viimeisenä iltana, aamulla bussiin noustessa, lentokoneessa tai viimeistään kotimaan lentokentällä arjen käyttäytymisnormit astuvat jälleen voimaan ja loman aikana muodostunut väliaikainen yhteisö hajoaa. (Selänniemi 1996, 197.)

2.2. Tyttöjen arjen roolit ja näyttämöt

Jotta voisimme ymmärtää tyttöjen kokemuksia liminoidien romanssien parissa, on ensin luotava katsaus siihen, millaisen ympäristön heidän erilaiset arkiroolinsa ja -näyttämönsä romansseille tarjoavat.

Teinityttö kohtaa statusroolissaan, iältään nuorena ja sukupuoleltaan naisena, tarkkoja odotuksia sen suhteen, kuinka hänen tulisi romansseissaan käyttäytyä. Romanttisista suhteista ja eritoten seksuaalisuudesta puhuttaessa yhteiskunta tuntuu antavan pojille vapauden etsiä ja kokeilla suhteita vastakkaisen sukupuolen kanssa, kun taas tyttöjen vapaus on rajoitettua (Topo 1988, 19). Tyttöjen käyttäytymistä suhteessa poikiin säätelee pyrkimys *hyvän maineen* säilyttämiseen. Koko tyttöjen seksuaalikasvatus on tyypillisesti kieltävää ja varoittavaa; se tähtää maineen menettämisen ennalta ehkäisyyn. (Hukkila 1989, 73-79, Hukkilan ja Nisulan mukaan 1991a, 5.)

”Tyttöjen maine on jatkuvasti uhanalainen: tyttöjen ei tulisi olla liian ystävällisiä, liian kiinnostuneita liian monista pojista eikä pukeutua liian provosoivasti, mutta kuitenkin seksikkäästi. Heidän tulisi olla haluttavia mutta ei

(liian) halukkaita”, toteaa Sari Näre (1991, 11.) Tällaisen hienovaraisen hyvän maineen rajalla keikkumisen oppiminen on nuoren naisen rooliaan toteuttavalle tytölle hankalaa — harjoituksessa ei saa epäonnistua, tai maine on ikuisesti mennyttä.

Maineen säilyttäminen on merkityksellistä myös tytön rooleissa eri viiteryhmissä. Kaverien ja ystävien merkitys on teini-iässä suuri. Vertaisryhmän paine ohjailee monia valintoja ja mielipiteitä. Aikuisuuteen liittyviä ihanteita, arvostuksia ja käyttäytymismalleja tulkitaan ja kokeillaan oman vertaisryhmän parissa. (Pötsönen 1993, 42.) Kaverin roolissa käyttäytymistä säätelevät tyttöryhmän sisäiset normit. Nuorempana poikien kanssa voidaan olla kavereitakin, mutta tyttöryhmä pitää jäsenensä kuitenkin sen verran kurissa, ettei poikien kanssa vietetä enemmän aikaa kuin tyttöjen (Aapola 1991, 37-38). Yläasteikäisten toveripiiriin sisällä hyvän maineen säilyttäminen on keskeistä, muuten uhkana on sosiaalisen yhteisön paheksunta ja huoraksi nimittely (Saarikoski 1999, 109). Tyttöryhmän täytyy olla koko ajan valppaana, sillä jos yksi ryhmän tytöistä käyttäytyy vapaamielisesti, hän asettaa samalla ryhmän kaikkien jäsenten maineen kyseenalaiseksi (Goffman 1971a, 95 - 96).

Tytön roolikasaumaan syntyy iän karttuessa ristiriita. Toisaalta hänen odotetaan edelleen toteuttavan moraalisesti valveutuneen nuoren naisen roolia, mutta samalla sosiaalisesti odotetuksi tulee myös tyttöystävän rooli. Tyttö, poika ja vakituinen kanssakäyminen heidän välillään tuntuu olevan kulttuurisesti odotettu asetelma, josta lipsuminen ei ole sopivaa. Suhteeseen kuuluu myös kiinteä tunneside ja usein myös seksuaalinen läheisyys. Seksi on ennen kaikkea seurusteluun kuuluva asia, rakkaus ja seurustelu tekevät siitä sallittua. Seurustelu on merkittävä asia myös tytön identiteetin ja itsearvostuksen kannalta. (Hukkila & Nisula 1991b, 216-219.)

Tyttöjen keskeiseksi vapaa-ajan harrastukseksi saattaa muodostua poikaystävän hankkiminen (Griffin 1985, 59-60, Topon mukaan 1988, 21). Myös tyttöryhmän sisäinen järjestys saattaa vaatia, että ryhmän jäsen on poikien suosiossa (Saarikoski 1999, 111). Leila Simosen (1995, 42) mukaan esimerkiksi lukiolaistytöjen keskinäistä arvojärjestystä muokkaa se, kenellä on poikaystävä ja kenellä ei. Poikaystävä toimii tytölle merkinä aikuisuudesta ja samalla

todistuksena omasta heteroseksuaalisuudesta. Naisellisuus määrittyy poikaystävänsä kautta. (Topo 1988, 21, 66.)

Tilastojen valossa suurella osalla teini-ikäisistä tytöistä on jonkinlaisia kokemuksia romanttisista, tai ainakin seksuaalisista kohtaamisista. 1980-luvun lopulla tehtyjen tutkimusten mukaan silloisista 13-vuotiaista tytöistä puolella oli kokemuksia suutelemisesta ja kolmasosalla pidemmälle menevistä hyväilyistä. 15-vuotiaista tytöistä jo lähes 80 % oli suudellut ja kaksi kolmasosaa hyväillyt vaatteiden päältä. Yhdyntään asti 15-vuotiaista tytöistä oli ehtinyt hieman alle kolmasosa. (Kontula & Meriläinen 1988, 92; Kontula 1991, 45.)

Yksi teini-ikäisten tyttöjen tärkeimmistä sosiaalisista viiteryhmistä on perhe, eli omat vanhemmat. Tyttö on perheensä seurassa tyttären roolissa, ja tähän rooliin ei romantiikkaa tai seksuaalisuutta liity. Vanhemmat saattavat antaa työlle seksuaalivalistusta, mutta romanttisten tunteiden käsittelyyn ei neuvoja juuri ole saatavilla. Vanhempien päätehtävänä tuntuu monesti olevan lastensa pitäminen erossa vastakkaisen sukupuolen edustajista, ja suurempi huoli kohdistuu tyttäriin kuin poikiin. Tyttöjen suhde vanhempiinsa, varsinkin äitiinsä, on usein luottamuksellisempi ja läheisempi verrattuna samassa tilanteessa oleviin poikiin. (Neubauer & Melzer 1989, 323-329.) Lomamatkallekin teinitytöt pääsevät yleensä perheen tai ainakin sukulaisten kanssa (Koivusilta & Sillanpää 1991, 196), joten lomalla ei kuitenkaan olla täysin irti tyttären arjesta.

Koulussa teinityttö on tekemisissä kahden viiteryhmänsä kanssa. Koulussa ovat opettajat, jotka toimivat vanhempien ohella tärkeänä aikuisen mallina. Luokkatoverit tarjoavat mahdollisuuksia ystävyysuhteisiin ja kanssakäymiseen samanikäisten nuorten kanssa. Opettajat suhtautuvat työnsä puolesta tyttöjen seksuaalisuuteen lähinnä biologisen valistavasti (Neubauer & Melzer 1989, 330), tyttöjen norminmukaiseen pidättyväiseen rooliin nojaten. Romanssien tunnepuolesta ei puhuta eikä niihin kannusteta. Vielä yläasteellakin tytöt viettävät välitunneilla aikansa pääasiassa toisten tyttöjen kanssa. Luokan oppilaat nähdään ennen kaikkea tyttöinä tai poikina, ja välit vastakkaiseen sukupuoleen voivat olla kehnotkin. (Topo 1988, 54.)

Tyttöjen ainoita kontakteja samanikäisiin poikiin voivat olla alkoholin vauhdittamat tapaamiset discoissa tai joko ruumiillinen tai henkinen kiusaaminen koulussa. Esimerkiksi huora-nimittelyn kohteeksi joutumiseksi ei tarvita

epäsiveellisyyteen viittaavaa käytöstä, poika saattaa nimitellä huoraksi tyttöä, joka kieltäytyy hänen seurastaan tai on vain ujo ja hiljainen (Saarikoski 1999, 110).

Kertomuksissaan tytöt kommentoivat arkiroolejaan vain vähän. Kotioloissa tyttöystävän rooliin hakeutumisen esteenä tuntuu olevan suomalaisten poikien epäkiinnostavuus. Suomalaiset pojat ja miehet saivat kertomuksissa paljon arvostelua osakseen, osan täysin suorasanaisesti, osan ulkomaalaisten miesten vastakohtana.

No ulkomaalaiset miehet ovat tosi romanttisia. Ne voi pyytää naista ulos, syömään, tanssimaan ym. ihan selvin päin. Niitten ei tarte tehdä niinku suomalaisten juttien eli kossu pullo tyhjäksi ja sit vois ehkä kehata pyytää naista tanssimaan!!!
(K32, -/-)

Suomessa kun jätkät tulee useimmiten humalassa juttusille. Mutta tuolla Kyproksella saatto ihan tuntematon vastaan tulija keskellä kirkasta päivää ihan selvinpäin sanoo et: Moi! Mitä kuuluu?" (K8, -/16)

Ja etelässä on helpompi rakastua koska siellä miespuoliset henkilöt on rohkeempia ja seikkailunhalusempia kuin suomalaiset. (K38, 15/16)

Ensinnäkii mä en ite henkilökohtasest tykkää suomalaisist poitsuist... ne on melkein aina töykeit ja muutenkii lapsellisi...
(K3, 16/16)

Suomalaiset pojat on liian tavallisia, sulkeutuneita, ankeita ja harva ees osaa pukeutua tai on hyvännäköinen. (K23, 15/15)

Willi oli niin huomaavainen, kohtelias ja suloinen. NIIN ERILAINEN KUIN SUOMALAISET POJAT!!! (K24, 15/16)

Kyllä huomaa että "etelän miehet" ovat paljon romanttisempia kuin suomalaiset... (K27, 14/14)

Jotenkin miehet kohtelevat esim. juuri Espanjassa naisia paljon paremmin. Poikkeuksiakin varmasti löytyy. Kuten aina. Itselläni on kokemuksia suomalaisista miehistä, eikä heidän käyttäytymisensä ole mikään paras mahdollinen. (K20, 16/17)

Rakastuin hänen hellyyteensä ja kohteliaisuuteensa. (Kuinka moni suomalaismies laittaa takin naisen päälle?) (K29, 16/18)

Suomalaiset miehet aloittavat jo nuorena alkoholin liikakäytön, eikä viinan vapauttama käytös tuo suosiota tyttöjen joukossa. *Niitten ei tarte tehdä niinku*

suomalaisten juttien eli kossu pullo tyhjäksi ja sit vois ehkä kehata pyytää naista tanssimaan!!!; Suomessa kun jätkät tulee useimmiten humalassa juttusille. Pojille, ainakin junteille, vauhdin hakeminen viinapullosta on siis tyttöjen mukaan suoranainen tarve. Tyttöjä ei kehdata pyytää tanssimaan tai edes juttuseuraksi selvin päin.

Suomalaisilta pojilta puuttuu myös ulkonäköä, rohkeutta ja käytöstapoja. *Ja etelässä on helpompi rakastua koska siellä miespuoliset henkilöt on rohkeempia...*, siis rohkeampia kuin pojat kotona. *Ne on melkein aina töykeitä ja muutenkii lapsellisii...; Willi oli huomaavainen, kohtelias ja suloinen. NIIN ERILAINEN KUIN SUOMALAISET POJAT!!!; Itselläni on kokemuksia suomalaisista miehistä, eikä heidän käyttäytymisensä ole mikään paras mahdollinen.* Teini-iässä tytöt usein kokevat olevansa kehityksessä saman ikäisiä poikia edellä ja ikätoverit tuntuvat lapsellisilta eivätkä he vielä ole oppineet käytöstapoja. Etelän miesten kohteliaisuuden ja huomaavaisuuden ihanuutta vain lisää se, että tällaista käytöstä ei kotimaassa tapaa.

Kaiken kaikkiaan suomipojat eivät vastaa tyttöjen odotuksia romanttisesta seuralaisesta. *”Etelän miehet” ovat paljon romanttisempia kuin suomalaiset...; Kuinka moni suomalaismies laittaa takin naisen päälle?* Vanhanaikaiset käytöstavat ja naisen ritarillinen auttaminen ovat edelleen arvossaan. Viinaanmenevä, räyhäävä ja naisen kunnioittamisen unohtava perisuomalainen renttu ei kaikkia ihastuta.

Tyttöjen arkielämä on siis suhteellisen säänneltyä, vaikka liminaalisia kokemuksia voidaan toki kokea pienissä irtiottoissa esimerkiksi kaveriporukan kanssa hölmöiltäessä tai suosikkibändin konsertissa (Lähteenmaa 1992, 155). Koko viikon mittaiseen vapautuneeseen liminoidiin arkirooleista irrallaan antaa mahdollisuuden lomamatka etelään.

2.3. Tyttöjen etelä

Suurin osa aineistooni kertomuksia kirjoittaneista tytöistä pyrki selittämään etelänloman ympäristön erityislaatua maantieteellisen *paikan* ominaisuuksien avulla.

Ehkä se ranta ja aurinko saavat siihen sellaisen hieman romanttisen tunnelman. (K22, 16/16)

Ympäristö on paratiisimainen... (K29, 16/18)

No erilaista oli mun tapauksessa varmaankin sen paikan ilmasto ja romanttisuus... me oltiin Kreikassa, Rhodoksella.(...) Siel oli ihana istuu SEN kans yöllä rannalla, ku aurinko laski ja ku meri oli nii kaunis. Ja oli lämmin ilma...(K37, 14/15)

Etelän yössä on taikaa. Suudelmat ovat ihania lämpimässä etelässä. (K18, 15/15)

Etelässä ollessa on vaan niin upea olla. Lämmin ilta, kaupungin valot, kunnan rusketus päällä sekä silmän ruokaa. (K12, 15/15)

Lomalla kaikki on erilaista: luonto, kulttuuri, ihmiset. (K40, 17/17)

Kertomukset toistavat etelän maantieteellisiä ominaispiirteitä. *ranta ja aurinko; paikan ilmasto; lämpimässä; lämmin ilta, kaupungin valot; luonto, kulttuuri, ihmiset*. Paikkaa kuvaillaan sen fyysisten ominaisuuksien kautta. Pelkät ulkomuodon kuvaukset eivät kuitenkaan riitä paikan määritelmäksi. Sijaintinsa lisäksi paikoilla on myös kulttuurinen merkityksensä, joka rakentuu niistä mielikuvista, joita ihmisillä paikasta on. (Relph 1986, 17, 29-30, Selänniemen mukaan 1996, 184; Shields 1991, 6, Selänniemen mukaan 1996, 184.)

Useissa kertomuksissa etelän ilmapiiriä, paikan kulttuuriseen merkitykseen liittyvää ominaisuutta, kuvataan lähinnä *erilaiseksi*. Tarkempia määritelmiä on vaikea löytää.

Ja se ilmapiiri mikä siellä vallitsee on niin mahtava ettei sitä voi edes sanoin kuvailla. (K9, 15/15)

Mielestäni ulkomaiden ”maagisuus” voi olla hyvä edellytys ihastumiselle/rakastumiselle. (K11, 15/17)

Luulen että ihastuminen/rakastuminen etelässä on erinlaista kun täällä just sen ilmapiirin takia. Ja kaikki siellä on paljon rennompaa ja jotenkin sitä on vaikea selittää miten erinlaista se on tai millä tavalla, mut tiedän että siinä on suuri ero. (K33, -/-)

Rakastuminen etelässä on mielestäni aivan erilaista kuin kotona, koska kaikki on tavallaan uutta ja erilaista (...) puhumattakaan kuumasta ilmasta, ja tuoksuista, jotka tuntuvat sangen mystisiltä. (K6, 18/18)

Etelä on siis jotain mystistä ja taianomaista, jota ei voi selittää. *Mielestäni ulkomaiden ”maagisuus” voi olla hyvä edellytys ihastumiselle/rakastumiselle.* Ulkomaat ovat maagisia, ollaan siis jossain poissa, kaukana arjen huolista.

Selänniemen mukaan etelän liminoiditila sallii höllemmän sosiaalisen kontrollin ja arkea vapaammat normi- ja sanktiorakenteet. Kun vapaa ja rento käyttäytyminen tuntuu sallitulta, voivat tavallisesti piilossa olevat luonteenpiirteet ja käyttäytymismallit päästä esille. Lomakäytös voi olla arkista villinpää ja ilmentyä esimerkiksi rauhallisen ja pidättyväisen ihmisen raisuna juhlimisena, mutta toisaalta se voi myös tuoda esiin ihmisen parhaita piirteitä, kun ujo ihminen saattaa äityä puheliaksi ja sosiaaliseksi. (Selänniemi 1996, 197.)

Myös rooliteoria tarjoaa keinoja tällaisen äkillisen käyttäytymisen muutoksen ymmärtämiseen. Yksilön kussakin tilanteessa omaksuma rooli perustuu siihen, millaisia rooliodotuksia häneen kohdistetaan (Goffman 1971a). Kun sosiaalinen kontrolli vähenee, hän voi vaihtaa tiukasti arjen normeja myötäilevän roolinsa villiin ja vapaaseen lomarooliin. Tyttöjen lomaroolien kirjoon paneudun tarkemmin neljännessä luvussa.

2.4. Paikallisten poikien etelä

Välimeren seudun rantakaupungit ovat suomalaisten etelänlomien ja lomaromanssien paikkoja ja tiloja (de Certeau 1984). Suomalaiset ovat lomallaan erilaisessa mielentilassa kuin kotonaan, he ovat liminoiditilassa. Samassa paikassa turistien kanssa elää kuitenkin paljon paikallista väestöä. Turistien liminoiditilassa paikalliset puurtavat arjessa. Kaksi ihmisryhmää kohtaa samassa paikassa, mutta eri tilassa.

Tytöt kohtaavat lomallaan poikia. Viidesosa aineistoni lomaromanssien vastapuolista on toisia liminoiditilassa olevia turisteja joko Suomesta tai muualta, loput ovat arkeaan eläviä etelän poikia.

Rantapoikien kulttuuria ja elämäntilannetta tutkittu ja kommentoitu lähinnä antropologisesti (Cohen 1971, Brown 1992, Pruitt & LaFont 1995, Kousis 1996, Karch & Dann 1996, Dahles 1998). Turistien kanssa aikaansa viettäviä etelän poikia on ehkä tästä johtuen löydetty pääasiassa kolmannen maailman maista, ja esimerkiksi Välimeren seudun rantapoikien elämää on tutkittu vähemmän. Ilmiö on kuitenkin yleinen ympäri maailmaa — missä vain on vapaita länsimaisia naisia tai tyttöjä lomailemassa, siellä on myös heidän suosioonsa pyrkiviä paikallisia miehiä ja poikia. Suomalaistutkijoista etelän romansseja on käsitellyt Jokisen ja Veijolan (1990) lisäksi muun muassa Eeva-Maria Nieminen (1992, Selänniemen mukaan 1996, 136 - 137).

Turistinaisia viihdyttävät pojat ja miehet ovat 15-30 -vuotiaita, useimmiten myöhäisessä teini-iässä (Brown 1992, 363; Kousis 1996, 230; Karch & Dann 1996, 174). He puhuvat useita eurooppalaisia kieliä muutaman sanan verran. Onhan helpompaa päästä kontaktiin turistin kanssa jos osaa tervehtiä tätä englanniksi, saksaksi, ranskaksi tai ruotsiksi. Poikien koko turistikausi kuluu viikottain vaihtuvien tyttöystävien kanssa. (Brown 1992, 363; Wagner 1977, 48.)

Matkailualalla työskentelevät paikalliset pojat ovat luonnollisesti parhaassa asemassa turistityttöjä valloittaakseen. Tarjoilijat, vastaanotto-virkailijat, baarimikot ja uimavalvojat tapaavat joka päivä kymmeniä turisteja ja käyttävät asemaansa usein hyödyksi. (Dahles 1998, 37.) Aineistossani mainituista pojista puolet työskenteli turistien läheisyydessä. Tavallisten palvelutilanteiden luonne

muuttuu usein palveluystävällisyydestä flirttailuksi kun vastapuolena on sopiva neito (Henry 1988, Pruitt & LaFontin mukaan 1995, 426).

Monilla pojista ei kuitenkaan ole vakituista työpaikkaa ja he ovatkin tulleet maalta turistikohteeseen vain matkailukauden ajaksi saadakseen tilapäistöitä. Ilman koulutusta ja työkokemusta töitä on kuitenkin usein vaikea saada. (Pruitt & LaFont 1995, 428; Karch & Dann 1996, 174.) Rantoja kiertelevät pojat myyvät usein koruja, matkamuistoja tai paikallisia käsitöitä ja saavat näin tekosyyän lähestyä auringossa lekottelevaa turistia (Brown 1992, 365).

Turistien opastaminen lähiseuduilla tai vaikka päiväretkellä ympäri saarta helpottaa myös turistinasiin tutustumista. Pojat voivat työskennellä pienille retkiä järjestäville yrityksille tai toimia itsenäisesti, asiakkaita hotellien läheisyydestä etsien. Tutut hotellityöntekijät auttavat usein opastettavia etsivää rantapoikaa tutustuttamalla häntä sopiviin turisteihin. (Pruitt & LaFont 1995, 428; Brown 1992, 346, 365; Dahles 1998, 37, Crick 1992, 139-146.)

Suhteet lomalaisiin ovat pojille tärkeitä lähinnä sosiaalisen arvostuksen vuoksi. Rantapoikien alakulttuurissa kunnioitetuin mies on se, jolla on eniten naisia ja hurjimmat elintavat alkoholin ja huumeiden käyttöä myöten. (Wolf 1993, Dahlesin mukaan 1998, 31; Kousis 1996, 230; Bowman 1996, 87, 91-95.) Tuulesta temmattuja eivät liene nekään tarinat keskenään työskentelevien baarimikkojen kilpailuista, joissa kauden lopuksi lasketaan kuinka monen tytön kanssa kukin on käynyt ulkona, ja kuinka pitkälle seksin suhteen on päästy. Se vasta on mies, joka joka viikko taluttelee uutta ulkomaalaista, aina yhtä rakastuneesti hymyilevää tyttöä. (Nieminen 1992, 62 - 86, Selänniemen mukaan 1996, 137; Buck-Morris 1987, 217, Selänniemen mukaan 1996, 137.)

Aivan pyyteettömästi eivät rantapojatkaan aikaansa ja vaivaansa turisteihin tuhlaa. Varsinkin opastuksesta, mutta myös seurapidosta, he toivovat palkkioksi rahaa tai tavaroita. Kehnoista oloista lähtöisin olevat pojat haaveilevat myös kutsusta turistin kotimaahan, joko vierailulle tai jopa asumaan. (Brown 1992, 364; Wagner 1977, 46, 48; Kinnaird et al 1994, 26; Cohen 1971, 219-220.) Useimmin tällaista piiloprostituutiota esiintyy Karibiassa ja Afrikassa, kun taas Välimeren pohjoisrannikolla lähes kaikki turisteja viihdyttävät pojat saavat toimeentulonsa muualta ja seurustelevat tyttöjen kanssa lähinnä harrastukseksi (Kousis 1996, 228).

Turistikohteessa työskentelevien poikien saattaa myös olla vaikeaa löytää muunlaisia rakkaussuhteita. Kun turistikaupunki kasvaa ja kehittyy, sinne virtaa työvoimaa ympäröivältä maaseudulta. Nuoret naiset jäävät kuitenkin usein vanhempiensa maatilalle ja perheen pojat muuttavat kaupunkiin töihin. Näin turistikeskukseen syntyy puutetta sopivan ikäisistä nuorista naisista. Seksuaalisen kurin epätasainen vapautuminen vaikuttaa myös siihen, että pojat saavat vapaasti kulkea iltaisin kaupungilla, kun taas tytöt pidetään vanhempien valvovan silmän alla. Turistinaisia sitävastoin riittää, matkailukauden aikana ulkomaisten naisten määrä paikallisiin miehiin suhteutettuna voi olla jopa 10:1. (Kousis 1996, 227-228, 230; Cohen 1971, 221-223.) Varsinkin sen jälkeen, kun poika saa mainetta turistien viihdyttäjänä, hänen mahdollisuutensa paikallisten tyttöjen joukossa heikkenevät entisestään (Pruitt & LaFont 1995, 248).

3. ROMANSSIN NÄYTTÄMÖLLE SAAPUMINEN

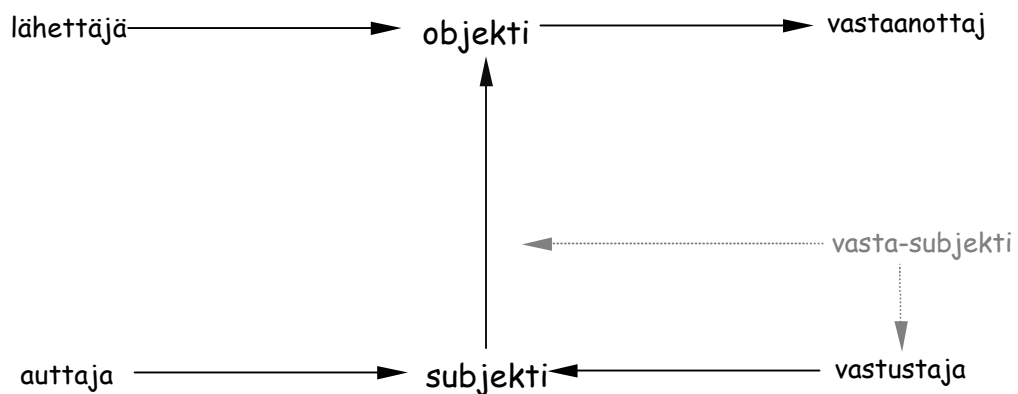
Kertomukset, joita käytän aineistonani, alkavat siitä, kun tyttö saapuu lomakohteeseen, etelänromanssien näyttämölle. Kuten edellisessä luvussa todettiin, tämä näyttämö ei ole vain fyysinen paikka vaan myös henkinen tila. Uuteen vuorovaikutustilanteeseen tultaessa jokainen yksilö kiinnittää huomiota siihen, millaisen kuvan hän itsestään antaa uusille ihmisille ja minkälaisen kuvan hän itse uusista ihmisistä ja heidän tavoitteistaan saa (Goffman 1971a, 20-21).

Uusia ihmisiä kohdattaessa heihin suhtaudutaan niiden seikkojen mukaan, joita ulkomuodon ja esiintymisen perusteella voidaan päätellä (Goffman 1971a, 11). *Katse* on merkittävin aisti tällaisia havaintoja tehtäessä. Ensihavaintojen jälkeen uuteen ihmiseen sovelletaan omia aikaisempia kokemuksia samantyyppisistä ihmisistä – eli hänen oletetaan *stereotyyppisten* ennakkokäsitysten pohjalta käyttäytyvän samalla tavalla kuin muiden samanlaisten ihmisten (Goffman 1971a, 11). Näin turistityttö ennakoi lomaromanssin mahdollisen kohteen käyttäytymistä joko omien kokemustensa tai etelän miehistä kuultujen tarinoiden perusteella. Vastavuoroisesti etelän miehet ryhmittelevät kaikki tytöt samaan stereotyyppisten romanssihakuisten turistityttöjen lokeroon.

Tapahtumien kulkua lomaromanssin näyttämölle saavuttaessa voidaan eritellä aktanttimallin (Greimas 1980) avulla. Aktantit eivät välttämättä ole henkilöihahmoja, vaan myös elottomat objektit ja abstraktiot voivat toimia aktanttipositioissa. (Rimmon-Kenan 1991, 47.) Keskeinen vastinpari aktanttimallissa (Kuvio 3.) on subjekti vs. objekti. Kielitieteellisen perustansa mukaan subjekti on ”joku joka suorittaa toiminnan” ja objekti ”joku, joka on toiminnan kohteena”. Subjektin toimintaa objektia kohtaan ilmaisee ”halu”. (Greimas 1980, 197, 200-201.)

Tyttöjen kertomuksissa, joissa kerronta on minämuotoista, kertoja eli tyttö on samalla myös subjekti. Tytön toiminnan, niin katseiden kuin stereotyyppien pohdiskelunkin taustalla on halu löytää sopiva kohde lomaromanssia varten.

Toinen aktanttimallin vastinpareista on lähettäjä vs. vastaanottaja. Lähettäjän tehtävänä on motivoida subjektia tavoittelemaan objektia. (Greimas 1980, 202; Korhonen & Oksanen 1997, 57.) Tarinana lopuksi vastaanottaja arvioi toiminnan onnistumista ja jakaa palkintoja tai rangaistuksia asianosaisille (Korhonen & Oksanen 1997, 57), mutta romanssin alkuvaiheessa tarinan loppua ei vielä voi ennakoita.

Kuvio 3. Aktanttimalli Greimasin mukaan (Greimas 1980, 206; Korhonen & Oksanen 1997, 57)

Mikä siis motivoi tyttöä tavoittelemaan lomaromanssia? Kertomusten perusteella on yksi syy ylitse muiden: etelän miesten ihanuus. Oletus tummien ja tulisten

vastustamattomuudesta perustuu romanssin tässä vaiheessa vielä ennakkoodotuksiin.

Kolmantena vastinparina aktanttimallissa on auttaja vs. vastustaja. Auttaja on subjektin tukena ja tuo apua jotta halu saataisiin toteutetuksi, kun taas vastustaja pyrkii asettamaan esteitä subjektin ja halun toteutumisen tielle. (Greimas 1980, 204; Korhonen & Oksanen 1997, 57.)

Auttajana tytön romanssipyrkimyksessä voidaan nähdä hänen mahdollisuutensa ottaa arjen kontrollista vapaan turistitytön rooli. Lomaromanssin kohteen löytäminen vaatii uskallusta katsoa ja rohkeutta ryhtyä puheisiin romeo-kandidaattien kanssa. Suurimmat esteet tytön ja lomaromanssin syntymisen tielle asettavat hänen lomalle mukaan tulleet arkiroolinsa, ennen kaikkea tyttären rooli. Harva vanhempi sallii tyttärelleen villin lomaromanssin paikallisen nuorukaisen kanssa, joten tytöt ovat tarkan valvonnan alaisina.

3.1. Arvioiva katsoja ja tuijotuksen kohde

Nykyajan teinitytöt saavat niin turisteina kuin arjessaankin *katsoa*. Heidän ei viime vuosisadan malliin tarvitse miesseurassa painaa katsettaan maahan, vaan he saavat vapaasti katsoa ja tarkkailla – muodostaa omat arviointinsa vastapuolen kiinnostavuudesta ja aikeista.

Matkailututkimuksessa turistisen katseen (*gaze*) merkitykseen on kiinnittänyt huomiota erityisesti John Urry (1990). Osa matkailuelämyksestä koostuu arkipäiväisestä poikkeavien näkymien katselusta. Matkoilla katselemme ympäristöämme paljon intensiivisemmin kuin kotona ollessamme. Matkalla katsellut asiat halutaan myös vangita mukaan matkalta kotiin valokuvina ja postikortteina. Näin lomalla luotu katse voidaan toistaa myöhemmin. (Urry 1990, 1-3.)

Tietenkään ”turistinen katse” ei ole aina samanlainen. Jokaisen turistin kokemukset ovat erilaisia, niihin vaikuttavat niin yhteiskunta, sosiaalinen ryhmä (Urry 1990, 1) kuin sukupuoliakin (Jokinen & Veijola 1993, 9-10).

Turistin katseen kohteiden tulee siis olla jollain tavoin poikkeuksellisia, erilaisia arjessa nähtyyn verrattuna. Turisti katsoo eteensä

avautuvaa maisemaa etsien siitä merkkejä jostain erikoislaatuudesta, jostain sellaisesta, jota hän on arvellut matkalla näkevänsä. Englanninmatkalla etsitään katseen kohteeksi kuvauksellisia englantilaisia pubeja ja etelänmatkalla tyypillisen etelän miehen näköisiä poikia. Stereotyyppiset ennako-odotukset lomalla nähtävistä asioista muokkaavat sitä, mitä turisti katseensa kohteeksi valitsee. (Urry 1990, 12.)

Mä oon tosi vaativainen poikien suhteen, mut tää poika täytti kaikki vaatimukset. Tumma, hyvä kroppanen, sporttinen, n. 180 cm, hyvin pukeutuva... (K23, 15/15)

No me tanssittiin siinä kunnes kaksi IHANAN KOMEETA marokkolaista jätkeä tuli siihen jutteleen. (K27, 14/14)

Oleiltiin alux sellasessa pienessä kylässä, niin voit arvata minkälainen nähtävyys me oltiin siellä. Sieltä sitten valitsin söpön ja sopivimman pojan. Me ei ehditty oikein ollen sen kanssa pitkään, kun me sitten lähdettiin Tel Aviviin. (...) Kuitenkin mä kelpuutin sieltä seasta yhden ylisöpön pojan. (K12, 15/15)

Lomaromanssiin ryhtymistä motivoi siis se, että paikalliset pojat ovat vastustamattoman komeita. Ihastuksen kohteeksi valitaan sellainen poika, joka täyttää tytön etukäteisodotukset romanssin romeosta. *Tää poika täytti kaikki vaatimukset. Tumma, hyvä kroppanen, sporttinen, n. 180 cm, hyvin pukeutuva.* Tyttö pystyy helposti erittelemään pojan ominaisuuksista juuri ne, joiden hän vaatii olevan kunnossa. Joskus kuvaukseksi tosin riittää *kaksi IHANAN KOMEETA marokkolaista jätkeä*. Perusvaatimus on komeus.

Kaiken katselun ja ihastelun jälkeen valitaan seuraksi parhaat päältä. *Kuitenkin mä kelpuutin sieltä seasta yhden ylisöpön pojan.* Koska ulkonäkönsä puolesta ihastuksen kohteeksi sopivia poikia on tarjolla useita, työllä on mahdollisuus valita. Tyttö on näillä markkinoilla kelpuuttajan asemassa. Tytön tehtäväksi jää hylätä poikien seuratarjouksia ja viimein jättää yksi hylkäämättä.

Tyttö katsoo, mutta on myös katseen kohteena. Kotona, arjessa, häneen kohdistuu hyvin erilaisia katseita kuin etelässä. ”Ihmisen käsitys omasta minästään kehittyy hänen tarkastellessaan itseään toisten ihmisten kautta ikään kuin peilistä. Ihminen näkee itsensä siten kuin muut näkevät hänet,” pohjustaa C.H Cooley peiliminäteoriaansa. (Cooley 1902, Wagerin mukaan 1988, 13.) Naisten

nuoruusmuistoja tutkineen Leila Simosen (1995, 97) mukaan niin oikeat peilit kuin toisten ihmisten muodostamat symboliset peilitkin heijastelevat ulkoista ruumiinkuvaamme. Simosen informantin sanoin: ”Nuorena ikäänkuin koko olemassaolo tulee sen katseen kautta, että kun miehet alkaa katsoa.” (Simonen 1995, 99.)

Teinityttö saattaa olla hyvinkin ujo ja varovainen ruumiinsa suhteen. Arkirooleissaan hänet nähdään kaverina, tyttärenä tai luokkatoverina, jonka ainoa palaute ruumiillisuudestaan saattaa tulla kiusaamisen kautta. Tytön itsetunto saa uudenlaista vahvistusta, kun pojat etelässä katsovat ihailen — katsovat kuin naista.

Illalla hotellin aulassa oli esitys jota menimme katsomaan perheeni kanssa. Tämä poika tuli myös sinne kaverinsa kanssa ja tuli istumaan minua vastapäätä siihen isoon aulaan. Huomasin kun hän katseli minua koko ajan! (K14, 14/14)

Tapasin hänet ihan yllättäen rannalla. Jo ensinäkemällä huomasin, että hänen silmänsä eivät pysyneet erossa minusta. (K22, 16/16)

Yhtenä iltana kun olimme normaalilla baarikierroksellamme, näin maailman ihanimman ilmestyksen rantakadulla seisoskelemassa kaveriensa kanssa. Katseemme kohtasivat ja suorastaan LIIMAUTUIVAT ja kävellessäni hänen ohitse, oli minun pakko katsoa taakseni koko matka ja hänkin tuijotti minua kiinteästi (...) Kun olin istunut aloilleni, HÄN SAAPUI LUOKSENI! (K6, 18/18)

Normaalissa toisilleen vieraiden ihmisten välisessä kohtaamisessa toista katsotaan lähestyttäessä kunnes ollaan niin lähellä, että tunnistaminen olisi mahdollista, ja sitten katsotaan muualle kunnes taas ohittamisen jälkeen voidaan vilkaista toista. Suoraa tuijottamista yritetään siis välttää. (Goffman 1971b, 126.) Katseen kohde leimautuu myös katsojan senhetkisen kiinnostuksen kohteeksi ja tällaisen vaikutelman turhaa herättämistä yritetään välttää (Goffman 1969, 32-33).

Pitkä, tuijottava katse ei siis kuulu tavanomaiseen kanssakäymiseen, vaan sillä on erityinen merkitys. *Huomasin kun hän katseli minua koko ajan! / hänen silmänsä eivät pysyneet erossa minusta.* Koko ajan jatkuva tuijotus kiinnittää tytön huomion ja poikkeavuudellaan välittää tytölle viestin siitä, että tavanomaista suurempaa kiinnostusta on ilmassa. Kun katse on molemminpuolinen,

katsemme kohtasivat ja suorastaan LIIMAUTUIVAT, eikä kumpikaan käännä silmiään pois säädyllisen katseenpituuden ylityttyä, saavat molemmat katsojat palautetta tuntemuksilleen.

3.2. Lomaromanssien tumman ja tulisen stereotypioita

Matkailututkimuksessa keskeinen käsite on *turistinen kohtaaminen*. Se on perusluonteeltaan stereotypioilla ladattu. Petri Hottola (1999, 301) toteaa turistien ja paikallisten kohtaamisten olevan — stereotyyppien mukaan — keveitä ja ohimeneviä tapaamisia toisilleen vieraiden ihmisten kesken. Turistilla ja paikallisella ei välttämättä ole edes yhteistä kieltä. Käsitys vastapuolesta syntyy näin karkeiden yleistysten kautta.

Hottola (1999, 263-266) on muovannut John Lean (1988, 62-63) laatimaa mallia kansainvälisen massaturismin kontekstissa tapahtuvien turististen kohtaamisten selittämiseksi. Ensinnäkin kohtaamiset ovat lyhytaikaisia. Turisteja tulee ja menee ja samojen turistien ja paikallisten kohtaaminen joskus myöhemmin on hyvin epätodennäköistä. Ystävyysuhteiden syntyminen kahden osapuolen välille on harvinaista. (Hottola 1999, 264.)

Kohtaamisia rajoittavat myös aika ja paikka. Turistit ja paikalliset tapaavat yleensä matkailijoita varten rakennetussa tai muokatussa ympäristössä, jossa turistit viipyvät vain hetken ja jatkavat sitten matkaansa. Ymmärrystä eri kulttuuritaustoista lähtöisin olevien ihmisten välille ei ehdi syntyä ja toisen tarkoitusperät jäävät helposti epäselviksi. Kohdatessaan osapuolet yleensä myös tavoittelevat jotain muuta kuin toisiinsa tutustumista, esimerkiksi kaupallista etua. (Hottola 1999, 264.)

Kolmanneksi, kohtaamiset ovat harvoin spontaaneja. Jos turisti sattuu näkemään jotain paikallista toimintaa, häntä on yleensä odotettu paikalle ja valmisteltu esitys alkaa heti, kun katsojat ovat valmiina. Turististen rooli-odotusten mukaan toimivat isännät eivät petä yleisön odotuksia ja myös katsojat vastaavat odotusten mukaan. (Hottola 1999, 264.)

Varsinkin kolmanteen maailmaan suuntautuvan turismin kohdalla pitää paikkaansa seuraava, neljäs väittämä. Kohtaamiset ovat epätasa-arvoisia ja

epätasapainoisia, koska osapuolten väliset tuloerot ovat huomattavat ja kohtaamisista saatu hyöty ei jakaudu tasaisesti. Turistit ovat paitsi rikkaampia myös usein paremmin koulutettuja ja yhteiskunnassaan vapaampia, puhumattakaan luokka- ja rotueroista. Tästäkään syystä osapuolet eivät välttämättä edes halua kovin läheiseen kanssakäymiseen toistensa kanssa. (Hottola 1999, 264.)

Lean (1988) ja Hottolan (1999) esittämät turistikohtaamisen luonnetta kuvailevat määritelmät eivät täysin pidä paikkaansa lomaromanssien maailmassa. Toki kohtaamiset ovat lyhytaikaisia ja turistisen ympäristön vangitsevia. Muutaman päivän kohtaamisessa syntynyt ystävyys- ja rakkaussuhde saattaa joissain olosuhteissa kuitenkin kestää vuosikausia — ainakin muistot elävät ikuisesti.

Sanakirjaselitys sanalle *stereo-type* alkaa kirjapainotalosta, jossa samalla ladonnalla voitiin painaa useita kopioita (Hamilton 1981, Hottolan mukaan 1999, 304). Sosiaalisen kanssakäymisen suhteen stereotypia on ennakkokäsitys, mielikuva, jonka mukaan kaikki tiettyyn viiteryhmään kuuluvat ihmiset ovat samankaltaisia. Samaan stereotyyppiseen ryhmään kuuluvien ihmisten ajatellaan usein olevan samankaltaisia joka tavalla ja täten täysin korvattavissa toisillaan. Stereotypiat usein korostavat sekä ryhmän jäsenille yhteisiä että heitä ryhmään kuulumattomista erottelevia ominaisuuksia. (Leyens et. al. 1994, 11, 16.)

Matkailututkimuksessa stereotypiat on usein liitetty matkakohteisiin ja niiden asukkaisiin ja esimerkiksi niinkin oleelliset tekijät kuin sukupuoli (gendered) ja erotisoidut stereotypiat on jätetty käsittelemättä. Stereotypioiden perusrakennusaineksiahan ovat sukupuoli, ikä, taloudellinen tai sosiaalinen asema ja muut pinnalta näkyvät tai helposti havaittavat piirteet kuten rotu. (Hottola 1999, 264, 301.)

Esimerkiksi lomaromanssiympäristössä ei tarvita kuin sukupuoli ensimmäisten stereotypioiden luomiseksi. Yksinään tai naispuolisen kaverinsa kanssa kulkeva turistityttö on rantapojalle selvä merkki. Jos naisella ei ole miesseuraa, hän on rantapojan silmin selvästi sen tarpeessa ja lomaltaan tullut sitä hakemaan. (Pruitt & LaFont 1995, 426.)

Koska kohtaamiset matkailuympäristössä ovat pikaisia, toisista ihmisistä saadaan tietoa vain nopeiden ja pinnallisten havaintojen perusteella. Tällaisiin havaintoihin vaikuttavat havaintajan oma katsantokanta ja aikaisemmat

kokemukset sekä koko yhteiskunnan tapa tulkita julkisella näyttämöllä tapahtuvia asioita. Vaikka sekä turisteja että paikallisia on monenlaisia, nämä erot yleensä hukkuvat yleistysten massaun. Syntyneitä stereotyyppioita on vaikea muuttaa. (Hottola 1999, 301.) Kerran muodostuneet stereotyyppiat ovat verrattain pysyviä, sillä niissä on usein totta toinen puoli. Kun näistä stereotyyppian kohteena olevan ryhmän todellisista ominaisuuksista saadaan todisteita kanssakäymisen kuluessa, oletetaan myös kaikkien muiden ryhmään liitettyjen olettamusten pitävän paikkansa. (Hottola 1999, 304.)

Stereotyyppian tarkastelussa voidaan pohtia, ovatko stereotyyppian takana ryhmiä erottelevat vai niitä kuvaavat piirteet. Sukupuolistereotyyppiat perustuvat tutkimusten mukaan erotteleville piirteille, mutta esimerkiksi etnisiä ryhmiin liittyvät stereotyyppiat syntyvät sekä erottelevien että kuvaavien piirteiden yhdistelmästä. (Ashmore 1981, Tarmon mukaan 1989, 6.)

Jo aiemmin käsittelin tyttöjen stereotyyppisiä mielikuvia etelän pojista suhteessa heidän kokemuksiinsa suomalaisista pojista — siis erottelevista piirteistä muodostuvia stereotyyppioita. Kuvaavat stereotyyppiat kokoavat kuvan etelän miehistä hyvin yhtenäisenä ryhmänä.

No ulkomaalaiset miehet ovat tosi romanttisia. Ne voi pyytää naista ulos, syömään, tanssimaan ym. ihan selvin päin.
(K32, -/-)

Siellä kaikki (?) miehet iästä 15-60 flirttailevat, hymyilivät ja viheltelivät perääni. (...) Turisti maiden miehet kai ihastuvat pohjalaisten vaaleuteen. Minäkin olisin varmasti saanut eri miehen joka päivä. Jotenkin miehet kohtelevat esim. juuri Espanjassa naisia paljon paremmin. (K20, 16/17)

En mä usko, että ne paikalliset miehet siellä tosissaan ole kiinnostunu kenestäkään. Iskevät vain vaihtelun vuoksi vaaleahiuksisia. Tulis jotenkin lelumainen olo lähteä sellasen miehen mukaan. Niillä olis kuitenkin jo toinen. Mutta en halua yleistää. Etelä-Euroopasta varmasti löytyy todella monta hyvää ja kunnollista miestä. Mutta kyllä sen huomaa kuka on kuka ei. Niihin vaan niin helposti retkahtaa kun ne on niin tulisia sieluja, rentoja, energisiä jotka tanssii kadullakin bailatinoa. (K23, 15/15)

Ulkomaiset miehet on niin herkkiä. (K17, 14/14)

Mutta sitä en tiedä mikä sai minut ihastumaan niihin muutamaa... Ehkä se tumma ja tulinen luonne. (K5, 17/17)

Suurimmaksi osaksi etelänmiehet, jotka ryhtyvät suhteisiin turistien kanssa, etsivät vain nopeata seksisuhdetta. (K1, -/17)

Kyllä me tiedettiin että Marokkolaiset on kunnan gigoloja!!! (K27, 14/14)

Etelän miehet ovat tummia ja tulisia. Etelän miehet pitävät vaaleatukkaisista tytöistä. *Ehkä se tumma ja tulinen luonne.* Tulisuutta tai sen ilmentymiä ei sen tarkemmin määritellä, vaikka se mainitaan lähes jokaisessa kertomuksessa. Tulinen luonne on malliesimerkki stereotyyppisestä mielikuvasta. Tuliluontoisuuteen liitetyt määritteet, kuten lyhytpinnaisuus ja ailahtelevuus, ovat harvoin positiivisia, mutta stereotyyppisesti käytettynä se toimii lähinnä erontekona suomalaisen luonteeseen, tuttuun, turvalliseen ja tasaiseen. *Turisti maiden miehet kai ihastuvat pohjoilaisten vaaleuteen.* Tyttöjen stereotyyppisten käsitysten mukaan vaaleahiuksisuus on se tekijä, joka saa etelän pojat ihastumaan pohjoismaisiin tyttöihin. Kääntäen tässä toteutuu sama erilaisuuden ihannoiti. Välimeren maiden neidot ovat tummia, joten poikien oletetaan pitävän vaaleaa tyttöä erikoisena tai ainakin erilaisena.

Mielipiteet jakautuvat kahteen leiriin kun ryhdytään pohtimaan poikien rehellisyyttä ja tarkoituksiperiä. *Ulkomaalaiset miehet ovat tosi romanttisia; Jotenkin miehet kohtelevat esim. juuri Espanjassa naisia paljon paremmin; Ulkomaiset miehet on niin herkkiä.* Toisaalta etelän miehissä on paljon mukavia ja positiivisia puolia, he ovat herkkiä ja romanttisia ja kohtelevat naista niinkuin pitää — kohtelevat tyttöä naisena.

Osa tytöistä on nähnyt poikien romanttisen rakastajan roolin taakse ja epäilee heidän käyttävän turistityttöjä vain hyväkseen. *En mä usko, että ne paikalliset miehet siellä tosissaan ole kiinnostunu kenestäkään.* Miesten ei uskota olevan tosissaan kiinnostuneita turistitytöistä. He saattavat olla hyvinkin uskottavasti mukana lyhyissä romanssisuhteissa, mutta tosissaan kiinnostuminen merkitsee pidempään suhteeseen ryhtymistä ja vain yhdelle naiselle omistautumista. Tätä ei pidetä etelän miehille mahdollisena käyttäytymisenä. *Suurimmaksi osaksi etelänmiehet, jotka ryhtyvät suhteisiin turistien kanssa, etsivät vain nopeata seksisuhdetta; Kyllä me tiedettiin että Marokkolaiset on kunnan gigoloja.* Gigolon

stereotypia istuu etelän poikien kuvassa vahvimmin, mutta nämä turistityttöjen kuvaamat gigolot eivät suinkaan ole niitä, jotka perivät palveluksistaan maksun. Gigolot vain haluavat nopeita seksisuhteita, mieluiten jokaisen turistitytön kanssa.

Useaan kertaan etelän miehiä kuvattiin tyttöjen kertomuksissa sanalla *uros*. Miehistä luodaan näin pelkistetyn maskuliininen, suorastaan eläimellinen kuva. Lomaihastuksen ei halutakaan olevan helposti kesytettävä, ystävällinen kaveri, vaan mieluummin villi ja vapaa, hallitsematon ja arvaamaton. Tällaisen miehen pyydystäminen on tietysti oiva haaste, mutta toisaalta villi uros ei myöskään tarraannu tyttöön liiaksi kiinni.

Stereotyyppiset mielikuvat kanssakäymisen toisesta osapuolesta ovat vahvimmillaan silloin, kun ollaan vielä vieraita. Vielä toisen ryhmän edustajia tavattaessakaan stereotypiat eivät välttämättä haalistu, vaan vastapuolen käyttäytyminen saattaa vahvistaa niitä.

Siellä kaikki (?) miehet iästä 15 - 60 flirttailevat, hymyilivät ja viheltelivät perääni. (K20, 16/17)

Outoa oli mun mielestä se, et kumpikin näistä jätkistä joihin tutustuin, pyysi mua discoon jo silloin kun ne vasta tiesi mun nimen ja mistä maasta tuun. (K8, -/16)

Kun kaikki miehet osoittavat kiinnostustaan tyttöä kohtaan, ei hän voi olla epäilemättä, että jokaista tyttöä odottaa samanlainen kohtelu. *Siellä kaikki (?) miehet iästä 15-60 flirttailevat*, joten kaikkiin paikallisiin miehiin sopii stereotyyppinen kuva etelän miehestä, joka on kaikkien naisten perään. Tosin tyttöä itseäänkin hieman epäilyttää (?) voidaanko kaikki miehet todella lukea tähän joukkoon. Kun pojat *pyysi mua discoon jo silloin kun ne vasta tiesi mun nimen*, on vaikea välttyä ajattelemasta, että tytön itsensä ominaisuuksista välittämättä pojat pyytävät diskoon kaikkia, jotka täyttävät stereotyyppisen turistitytön ominaisuudet.

Myös tytön omat aikaisemmat kokemukset voivat tukea stereotypioita, mutta toisaalta niitä voi myös joutua tarkistamaan uusien tuttavuuksien myötä.

Yleensä työntekijät istuivat yhtenä joukkiona isossa pitkässä pöydässä, mutta kun hän oli nähnyt minut, hän oli kovasti halunnut istua sellaisessa paikassa, josta hän voisi nähdä minut. Epäilin tietysti kyynisenä moista (huonoja kokemuksia

lomasuhteista aikaisemmin) epäilin hänen valehtelevan vaikuttaakseen romanttiselta. Mutta hänpä loukkaantui! Oikein verisesti. Näytti hetken siltä, että hän olisi alkanut itkeäkin. (K41, 16/16)

3.3. Tytön romanssiroolin synty

Lomalla ja romanssissa tyttö omaksuu kaikista arkirooleistaan poikkeavan tilanneroolin. Loman aikana ollaan eri ympäristössä – eri näyttämöllä – kuin arjessa, ja tyttöön kohdistuvat rooli-dotukset ovat erilaisia. Hänellä on suurempi vapaus vaikuttaa siihen, millaiseksi haluaa muiden määrittelevän itsensä. Jos kanssakäymisen osapuolet tuntevat toisensa etukäteen, aiemmissa vuorovaikutustilanteista kerätty kokemus saattaa vaikuttaa kohtaamisen lopputulokseen (Goffman 1971a, 240). Lomatilanteessa ollaan kuitenkin vieraiden ihmisten keskellä ja aiempaa tietoa ei stereotyyppioita lukuun ottamatta ole.

Tyttöjen lomaromanssiroolin muodostumiseen vaikuttaa kolme erilaista tunnelmaa. Ensinnäkin, lomalla ollaan *irti*.

Ja sielä ei tarvinnu pelätä et joku tuttu olis tullu vastaan tai muuta. (K37, 14/15)

Etelässä ja lähempänäkin lomilla on musta erilainen tunnelma kuin kotona. Etelässäki pääsee niin irti kaikesta, kun ei oo paljoo tuttuja, paikat ja kaikki vierasta, kotiväki eikä muutkaan tutut ota yhteyttä, jos puhelin ei oo mukana. (K26, 16/18)

Arkiroolit jäävät taakse. Lomalla omaksuttu rooli voi olla hyvinkin erilainen kuin arkiroolit, koska niihin kuuluvien rooli-dotusten esittäjiä ei ole paikalla. *Ei oo paljoo tuttuja (...) kotiväki eikä muutkaan ota yhteyttä; ei tarvinnu pelätä että joku tuttu olis tullu vastaan.* Jokaiselle viiteryhmälle, kunkin roolin katsojakunnalle, pyritään antamaan se kuva, että juuri senhetkinen rooli on se aito ja oikea. Eri roolien välisistä käyttäytymiseroista, niin perusinhimillisiä kuin ne ovatkin, ei haluta jäädä kiinni. (Goffman 1971a, 58-59.)

Hyvän maineen säilyttämiseen pyrkivä tyttö voi lomaroolissaan kokeilla romanttisia suhteita poikiin, testata sopivan haluttavuuden mutta ei liian halukkuuden rajaa. Etelä on mitä oivallisinta testimaastoa opeteltaessa

myöhemmässä tyttöystävän arkiroolissa tarvittavia taitoja. Etelässä riittää innokkaita harjoitusvastustajia ja mikä tärkeintä, tieto lomaroolissa tehdyistä romanttisen kanssakäymisen ylilyönneistä ei kantaudu kaikkien tuttujen korviin, vaan arjen rooli-odotukset rajautuvat arkiroolien näyttämöille.

Toiseksi, lomaroolia säätelee etelän liminoiditila, jossa sosiaalinen kontrolli sekä normi- ja sanktiorakenteet ovat arkea vapaammat (Selänniemi 1996, 197). Muiden lomalaisten vapautunut käytös ja paikallisten suomalaisesta poikkeava luonteenlaatu asettavat samansuuntaisia odotuksia myös tyttöjen roolia kohtaan.

Ihastuminen etelässä on mielestäni helpompaa kuin Suomessa, koska siellä jotenkin kaikki on paljon luontevampia ja ennakkoluulottomampia, ja itsekkin on jotenkin vapaamielisempi. (K16, 15/15)

Etelässä on ihan erilaista ihastua/rakastua. Pelkkä ilmapiiri on jo ”myötäänantava”. (K21, 12/14)

Ihmiset ovat paljon avoimempia ja rennompia. Jotenkin ihmisiin on helpompi tutustua, vaikka ne olisikin Suomesta. Jotenkin kun tulee etelään, niin tuntee pientä flirttiä ilmassa. Ja se vähän niinkuin kuuluu asiaan flirttailla siellä. Ja sen onkin siellä paljon helpompaa ja ehkä jopa tavallisempaa kuin Suomessa. (K33, 14/15)

Loman *myötäänantavassa* ilmapiirissä, jossa on *flirttiä ilmassa*, tyttö kokee, että hänen on muiden muassa sallittua olla *itsekkin jotenkin vapaamielisempi*. Lomaroolissa ollaan irti omasta arkiyhteisöstä ja liitytään väliaikaiseen etelän communitas-yhteisöön, jossa kaikki *ihmiset ovat paljon avoimempia ja rennompia; luontevampia ja ennakkoluulottomampia*.

Kolmanneksi, tästä lomayhteisöstäkin ollaan irti. Tytön ei tarvitse lomaroolissaan kantaa omasta käyttäytymisestään vastuuta yhteisölle.

Siellä ihmiset oli muutenki avoimempia eikä silleen teennäisiä. Ehkä just sen takia mun oli helpompi olla oma itteni eikä tarvinnu koko ajan miettiä onko joku juttu tyhmästi sanottu vai ei. (K8, -/16)

Lomaroolissa saa rentouttaa myös itse itselleen asettamia käyttäytymisnormeja, olla jopa enemmän oma itsensä joka saa tehdä mitä haluaa. Toisaalta, työstä voi tuntua, että lomaroolissa hänestä tulee kokonaan eri ihminen.

Mulla ei oo tosiaan koskaan ollu poikakaveria eikä oikeestaan poikia edes kavereina ja mä oon aika varautunu poikien seurassa. Tunnen itteni harmaaks ja huomaamattomaks hiirulaiseks. (...) Ulkomaalaisten seurassa musta tulee aika eri ihminen, mä nauran ja puhun ja haluan tutustua ihmisiin. (K35, 17/18)

Lomaroolissa voidaan omaksua itsestä tavallisesti piilossa olevia piirteitä. *Ulkomaalaisten seurassa musta tulee aika eri ihminen, mä nauran ja puhun ja haluan tutustua ihmisiin.* Eri ihminen, joka ei ole ujo hiirulainen vaan puhelias ja nauravainen, pääsee esille ei ehkä niinkään ulkomaalaisten seurassa, vaan liminoiditilassa, jossa ei tarvitse käyttäytyä niinkuin on itse tottunut itseltään odottamaan.

Tyttö saattaa myös tietoisesti rakentaa itselleen tavallisesta poikkeavaa roolia. Esimerkiksi itsensä pitäminen ikäistään vanhemman näköisenä on tavallista.

Olin silloin 14 vuotta, mutta näytän 4-5 vuotta vanhemmalta!
(K10, 14/15)

Olin ikäistäni vanhemman, n, 15 -vuotiaan näköinen, ns. ”varhain kehittynyt”. (K21, 12/14)

Tyttö voi näin piiloutua hieman vanhemman tytön rooliin ja tämä vanhempi tyttö voi tietysti käyttäytyä iälleen sopivalla tavalla. Lomaroolissa ihastukselle voidaan myös esittäytyä hieman muunnetulla nimellä, kuten eräs Taru joka halusi olla lomallaan Satu. Näin ikäänkuin pestään oman oikean minän kädet romanssitouhusta, ja annetaan sen jonkun minun näköiseni mutta ihan eri nimisen tehdä vapaasti mitä haluaa.

Lomaroolin muodostumiseen vaikuttaa myös katseiden ja huomion kohteena oleminen.

Saamamme huomio oli loppujen lopuksi ihan mukavaa, sitä kun ei Suomessa koe. Miehet vain viheltelivät perään ja huutelivat ”Where are you from?” (K7, 16/16)

Jokainen [paikallisista vastaantulijoista] tietysti pysähty puhumaan, mutta pitkän loman kuluessa niitä sitten osas ”hoidella pois” eli sanoa suoraan ”että katoa silmistäni painajainen”! (...) Ja se myös että tunsin itseni prinsessaksi, ja sitähan mä siellä olinkin (ei nyt niin, että täällä Suomessa ei olisi vientiä). Mua luultiin siellä monesti malliksi, ihan imartelevaa (...) Mun itseluottamus kasvoi taivaisiin ja sitä osas olla kyllä ilkee kaikillekin... (K12, 15/15)

Jotkut miehet tulivat juttelemaan ja usein olivat kuin iili matoja. Heistä pääsi eroon usein vain näyttämällä keskisormea, sen jouduin tekemään useasti! (K20, 16/17)

Vaikka etelän miesten intensiivinen flirttailu ajoittain saattaisi tuntua painostavaltakin, *saamamme huomio oli loppujen lopuksi ihan mukavaa, sitä kun ei Suomessa koe*. Tyttöön kohdistuu näin rooli-odotuksia, joiden kohteeksi kotimaassa päätyvät kauniit naiset. Kun häntä katsotaan ja kohdellaan kuin vastustamattoman viehättävää naista, hän, peiliminäteorian mukaan, ymmärtää itsekin olevansa sellainen.

Toisin sanoen, tytön on rooli-odotusten kehottamana otettava esittääkseen halutun ja kauniin naisen rooli. Tällaisen vakiintuneeseen sosiaaliseen rooliin liittyy tietynlainen julkisivu, jota tytön on nyt ylläpidettävä (Goffman 1971a, 36). Tyttöjen maailmassa ulkonäöllä ja suosiolla on korostunut merkitys ja kauniiden ihmisten oletetaan – stereotyyppisesti – olevan leuhkoja ja hieman ilkeitä. *Mun itseluottamus kasvoi taivaisiin ja sitä osas olla kyllä ilkee kaikillekin*. Tyttö ei arkiroolissaan koe olevansa niin vastustamaton, että ilkeys olisi hänelle sallittua, mutta lomarooliin se sopii.

Kun tyttö esittää kauniin ja halutun roolia, myös jo aiemmin mainittu kelpuuttajan osa sopii hänelle mainiosti. Lomaroolissa voidaan käyttäytyä myös arkeen sopimattoman epäkohteliaasti, normit eivät etelässä säätele, ollaan sen verran irti kaikista yhteisöistä, että omilla toimilla ei ole seurauksia, ja lisäksi vielä kauniin tytön rooli oikeuttaa ilkeilyn. *pitkän loman kuluessa niitä sitten osas ”hoidella pois” eli sanoa suoraan ”että katoa silmistäni painajainen”*; *Heistä pääsi eroon usein vain näyttämällä keskisormea, sen jouduin tekemään useasti*.

Lomaromanssin kohteiksi kelpaamattomat pojat häivytetään näköpiiristä kauniin tytön käskyvallalla.

Katseet on vaihdettu, oma lomarooli omaksuttu ja sopiva lomaromanssin kohde löydetty. On aika päästää tunteet irti.

4. ROMANSSIN ELÄMINEN

It's sublime
This perfect solitude of foreign lands!
To be, as if you had not been till then,
And were then, simply what you chose to be.²

Romanssin vaiheessa tytöt ovat edelleen tarinoiden subjekteina, mutta objekti-aktantin toimija on vaihtunut sopivan lomaromanssin kohteen löytämisestä jo syntyneen romanssin eteenpäin viemiseen ja vahvistamiseen. Tässä pyrkimyksessä auttajana toimii tytön lomaromanssirooli, jonka ylläpitämisen ja muuntelun katseen ja stereotyyppien avulla kerätty tieto mahdollistaa. Vastustajina ovat enimmäkseen roolineuvottelujen ongelmat eli roolien välisiin konflikteihin johtavat vastapuolen roolin väärintulkinnat. Romanssin erilaisia käyttäytymistapoja vaativina näyttämöinä toimivat tässä vaiheessa rannat, hotellit, ravintolat, puistot ja jopa paikallisten poikien asunnot.

4.1. Romanssiroolit

Lomaromanssiroolin syntymiseen vaikuttaa kanssakäyminen suhteen toisen osapuolen kanssa eli *roolineuvottelu*. Rolineuvottelu perustuu vastapuolen motiivien ja tarkoitusperien tulkintaan ja toisen rooliin pyritään vastaamaan ja vaikuttamaan omaksumalla sille vastakkainen rooli. (Karch & Dann 1996.)

Jo aiemmin olen käyttänyt lomaromanssin kokeneen tytön ihastuksen kohteesta nimitystä romeo. Karchin ja Dannin (1996) mukaan romeo on se rooli, jonka etelän poika haluaisi tytön hänessä tunnistavan. Aineistoni kertomuksissa

² Elisabeth Barret Browning 1806 - 1861, Pemblen mukaan 1987, 106

pojilla on useita eri rooleja. He ovat usein asiakaspalvelijan roolissa töissään turismiympäristössä. Joissain kertomuksissa pojat ovat ystävän roolissa ainakin osan ajasta, joko ennen tai jälkeen varsinaisen lomaromanssin romeon roolin.

Tyttö saattaa tunnistaa pojassa myös gigolon roolin. Tätä roolia, joka kertomuksissa merkitsee sellaista stereotyyppistä paikallista poikaa, joka haluaa päästä kaikkien turistityttöjen kanssa sänkyyn, poika ei arvatenkään halua tytölle esittää. Gigolon rooli ja kerskailut on varattu pojan vertaisryhmän sisäiseen valloituksen vertailuun.

Roolineuvottelu alkaa ensimmäisistä katseista. Ennakkostereotyyppi- oilla on tietysti myös merkityksensä kun pohditaan vastapuolen motiiveja ja tarkoituspäriä, mutta usein nekin tytöt, jotka etukäteen olettivat kaikkien etelän poikien esittävän gigolon roolia, onnistuivat lomallaan tapaamaan ystäviä ja romeoita. Katseilla ja ehkä myös lyhyellä kosketuksella osapuolet ilmaisevat alustavan kiinnostuksensa lomaromanssiin sopivien roolien esittämiseen (Karch & Dann 1996, 177) tai kontaktia välttellessään viestittävät kiinnostuksen puutteestaan.

Roolineuvottelu perustuu varsinkin näin lyhyissä kohtaamisissa lähinnä osapuolten aiempiin kokemuksiin vastaavista tilanteista (Karch & Dann 1996, 177-178). Paikallisella pojalla on usein kokemuksia eri roolien soveltamisesta turistityttöjä kohdatessaan, mutta varsinkin kokematon tyttö voi olla roolissaan heikoilla jäillä. Kokemukset kotimaan ikätovereiden parista eivät välttämättä auta tilanteeseen sopivaa etelän miesten rooliodotuksiin vastaavaa roolia etsittäessä.

Kanssakäymisessä oma toimintalinja valitaan usein sen mukaan, milainen kuva toisesta ja hänen aikeistaan on ensivaikutelmana saatu. Kun toiseen tutustutaan paremmin, tieto hänestä lisääntyy, mutta jo valittua toimintalinjaa on vaikea muuttaa. (Goffman 1971a, 21.) Jos tyttö on romanssin alussa ottanut innokkaan turistitytön roolin, mutta päättää jossain vaiheessa olla menemättä suhteessa seksiin asti, tämä saattaa tulla yllätyksenä tytön halukasta käytöstä väärin tulkinneelle pojalle. Useassa kertomuksessa lomasuhde ajautui konfliktiin seksin suhteen.

Poika nro. 1 oli töissä vaatekaupassa. Heti ensimmäisellä käyntikerralla ihastuin. Kävin sitten siinä kaupassa usein ja juttelimme. Tapasimme yhtenä iltana baarissa ja silloin sitten

suutelimme ensimmäisen kerran. Vierailin hänen kotonaankin ja olimme muutamia päiviä yhdessä. Mitään vakavampaa ei tapahtunut, koska aloin jo itsekin tajuta mitä olin tekemässä. Hän selvästi odotti minulta seksiä (suoraan sanottuna), mutta suuteltua pidemmälle ei päässyt, koska lopetin koko jutun. Olin silloin vielä niin nuori ja kokematon, etten osannut heti alussa huomata hänen ajatuksiaan. (K1, -/17)

Mies olisi halunnut jo toisena iltana kanssani sänkyyn, johon minä en kuitenkaan suostunut. Mies hyväksyi tämän, mutta ehdotti samaa seuraavana iltana. Minä sanoin etten halunnut enää olla hänen kanssaan ja pyysin häntä unohtamaan minut...(K7, 16/16)

Sitten sillä alkoikin olla ihan liikaa mielessä se yksi asia ja sen hellyyden osotukset meni mun mielestä vähän yli julkisilla paikoilla. Viimeisenä päivänä me vähän riideltiin ja se varmaan ymmärsi etten enää viihdy sen seurassa. (K8,15/16)

Tytön romanttinen romeo, joka pitelee kädestä auringon laskeutumisessa ja suutelee illan päätteeksi saattaa yllättäen muuttua liian innokkaaksi gigoloksi. *Sitten sillä alkoikin olla ihan liikaa mielessä se yksi asia.* Pojan käyttäytymisestä hämmästyneenä *minä sanoin etten halunnut enää olla hänen kanssaan*, tyttö perääntyy suhteesta.

Poika ei yhdessäkään kertomuksessa toiminut tytön tahdon vastaisesti ja pakottanut häntä seksiin. Roolista toiseen lipsumiset saattavat johtua siitä, että poika on tulkinnut väärin tytön esittämää roolia, hänen motiivejaan ja tarkoituspäätänsä. Löydettyään lomaromanssille sopivan kohteen tyttö on edennyt suhteen vahvistamisessa, saattanut ehdottaa tapaamisia ja yleensäkin pyrkinyt pojan lähelle. Poika on tulkinnut tytön käytöksen seksuaalisesti halukkaana ja vapaamielisen turistitytön rooliksi ja pyrkii vastaamaan itseensä kohdistuneeseen rakastajan rooliodotukseen.

Heti ensimmäisellä käyntikerralla ihastuin. Tyttö on ihastunut, katsonut poikaa pitkään kaupassa käydessään ja ilmoittanut näin olevansa kiinnostunut. *Kävin sitten siinä kaupassa usein ja juttelimme.* Tyttö on ollut myös innokas tutustumaan poikaan paremmin, halunnut pitää yhteyttä ja jutella. *Tapasimme yhtenä iltana baarissa ja silloin sitten suutelimme ensimmäisen kerran.* Kun kaupan myyjä – asiakas-rooleista ollaan siirrytty vapaalle, baariin, suhde etenee hetimiten uusiin rooleihin ja halukkaana turistitytön ja romanttisen romeon suudelmiin. Kun tyttö hyväksyy kutsun vierailulle pojan kotiin, hän

vahvistaa kiinnostuneen neidon rooliaan. Kaiken tämän rohkaisun jälkeen poika tekee siirtonsa ja pelästyyttää tytön huomaamaan, että *hän selvästi odotti minulta seksiä (suoraan sanottuna)*. Pojan motiivien paljastuttua tyttö lopettaa koko jutun. Roolineuvottelun epäonnistumisesta hän syyttää itseään: *Olin silloin vielä niin nuori ja kokematon, etten osannut heti alussa huomata hänen ajatuksiaan*. Kokemukset lomaromansseista auttavat häntä selviytymään paremmin seuraavan loman haasteista.

4.2. Seikkailija, ystäväystyjä ja rakastuja

Stereotyyppisen turistitytön roolin sisällä on jokaisella tytöllä oma persoonallinen roolinsa näyteltävänä. Romanssiin suhtautumisen mukaan tytöt voidaan jakaa *seikkailijoiksi, ystäväystyjiksi ja rakastujiksi*.

Seikkailijoiden asennetta lomaromansseihin kuvaavat määreet leikki, peli ja seikkailu.

Enkä mä niihin poikiin rakastunut, vähän ihastuin. Olen itse aina ollut sitä mieltä, että mieheni tulee olemaan suomalainen, tumma tai vaalea. Mutta seikkailut ovat yksi suuri osa elämäni... Taidan liittää ne siihen osastoon. (K5, 17/17)

Vaihdoimme osoitteita, vaikka tiesin, että en hänelle kirjoita. En minä häntä jäänyt kaipaamaan. Minulle se oli vain sellaista pientä ihanaa. Aina kun ajattelen häntä niin hymy nousee naamalle, mutta minulle se oli vain leikkiä. (K20, 16/17)

Lionelia ei klo seitsemältä näkynyt. Mua se ei pahemmin haitannut. Merkitsi vain pientä tappiota pelissä, jota olin alusta asti pelannut. (...) Se, että koko juttu oli kuin jonkin pelin pelaamista, kuvaa tilannetta aika hyvin. Tiesin koko ajan milloin viimeinen kierros pelataan. Samalla tiesin, että peli ei voinut mennä minulle liian vaaralliseksi, sillä tyypeillä oli työpaikat vaarannettavinaan ja minähän olin selvästi alaikäinen. (K30, 13/15)

Monet seikkailijat käyvät lomallaan läpi useita poikia ja yksi suhde ei lopu ennenkuin toinen alkaa. Lomapäivien aikataulu muotoutuu sen mukaan, mihin aikaan kutakin romeota tapaillaan. *Leikin* tärkein ominaisuus on se, että se ei ole vakavaa eikä totta. Leikissä osapuolilla on jonkinlaiset ennalta sovitut tai

stereotyyppisiin olettamuksiin perustuvat tehtävät ja lisää voidaan keksiä matkan varrella. *Peli* on leikkiä järjestäytyneempi. Pelissä on säännöt: *pele ei voinut mennä minulle liian vaaralliseksi*. Peli etenee kierros kierrokselta, lomapäivä lomapäivältä, ja sen loppu on alusta alkaen tiedossa. Voitot ja tappiot kuuluvat myös pelin luonteeseen ja seikkailijalle suurin voitto on selvitä lomaromanssipelistä sydän ehjänä. *Seikkailut* muodostavat osan elämää; romansseista jää toki hauskoja muistoja, mutta niihin poikiin ei rakastuta. *Mieheni tulee olemaan suomalainen, tumma tai vaalea*.

Ystävytyjät kuvaavat suhteitaan poikiin hyvinkin romanttisiksi, mutta heillä on kuitenkin järki mukana. Ystävytyjän tavoitteena on saada pojasta ystävä, ja hän saattaa olla erityisen kiinnostunut pojan edustamasta kulttuurista.

Tapailimme ja olimme toistemme luona. Suhteeseen liittyi vahvasti henkinen puoli, keskustelimme kaikesta mahdollisesta. (...) Nyt emme enää kirjoittele, se jotenkin vain loppui. Olen tavallaan kuitenkin tyytyväinen, ei ole terveellistä haikailla mahdottomia. (K1, -/17)

Ja tykkään muutenki tutustua eri maiden kulttuureihin ja ihmisiin (...) me juteltiin kaikkea maan ja taivaan välilt... ja lopulta sain siltä sen kauan oottamani suudelman (...) ehkä se juttu tuokiokii vaikutti siihen kehittymiseen kun se seuraavan päivään toi omaa espanjalaista musiikkii mukaan mistä oltiin juteltu edelliseen iltaan... (K3, 16/16)

Ystävytyjälle on tärkeää pystyä keskustelemaan pojan kanssa *kaikesta mahdollisesta*. Yhteistä aikaa vietetään jutellen, toiseen ja hänen kulttuuriinsa tutustuen, voidaan vaikka kuunnella *espanjalaista musiikkii*. Vaikka suhteen edetessä saatetaan suudella ja vähän rakastuakin, taustalla on kuitenkin järkevä asenne sen suhteen, että *ei ole terveellistä haikailla mahdottomia*.

Sitten se kysyi että haluaisinko minä alkaa seurustelemaan hänen kanssaan?! Sanoin että en (...) koska mielestäni ei ollut järkeä koska lähdimme neljän päivän päästä kotiin ja se sattuisi kun joutuisin jättämään hänet. Päätimme että olemme ystäviä! (K14, 14/14)

mutta päätimme että emme ole enää yhdessä tai siis seurustella koska on pitkät välimatkat ja tuskin nähään enää koskaan ja on jo muutenkin ikävä niin ei aiheuteta toisillemme lisää tuskaa. (K17, 14/14)

Loman loppuessa *ystävystyjä* saattaa pojan kanssa yhdessä päättää, että ei kannata kituuttaa suhdetta eteenpäin, koska jatkon mahdollisuudet ovat varsin laihat. *Tuskin nähään enää koskaan ja on jo muutenkin ikävä.* Järjellä ajatellen ei kannata varta vasten aiheuttaa itselleen ja toiselle tuskaa. Parasta on jo roolienjakovaiheessa päättää, että ei seurustella, vaan *olemme ystäviä!*

Rakastujien joukko jakaantuu edelleen kahtia niihin, jotka kokevat lomallaan ensirakkauden, ja niihin, joiden lomasuhde on muuten vain unohtumaton, elämää suurempi kokemus.

Joka tapauksessa sitä lomaa en unohda koskaan. [Hän] oli ensirakkauteni, vaikka en tuntenut häntä läpikotaisin. Se viikko etelässä oli elämäni ihanin ja ikimuistoin viikko! (K18, 15/15)

Mutta tämä tuntui vielä paljon suuremmalta. Tunsin rakastavani häntä. (...) Tunsin kuitenkin, etten ollut ikinä päästänyt ketään niin lähelleni. Minusta tuntui, että en voinut kuvitella elämää ilman häntä. (K25, 13/13)

Rakastan vieläkin tätä jätkää ja joskus tulee paha ikävä. Mut mä osan elää sen kanssa ja se on tehny musta vahvan. (...) Mä en koskaan tuu unohtamaan sitä ja pelkään et mä en löytäis yhtä ihanaa jätkää uudestaan (...) se oli oikeestaan mun ensirakkaus. (K33, 14/15)

Vika leiriviikko me vietettiin tiiviisti yhdessä ja nautittiin toisistamme. Kumpikaan ei ollu koskaan seurustellu ja tää oli eka kerta kun mä tunsin et mussa on ehkä sittenkin jotain rakastamisen arvosta. Uskomaton tunne, joku haluaa että just sä oot siinä vierellä, pidät kädestä ja oot sylissä. (...) Mä voin täydestä sydämestäni sanoa että [hän] on mun elämäni ensirakkaus ja sille on varmaankin aina erityinen sija mun sydämessä ja muistoissa. (K35, 17/18)

Keskeisin *rakastujan* kertomuksen teema on lomaromanssin unohtumattomuus. Kun seikkailija liittyy suhteensa muiden kokemustensa joukkoon, rakastuja kokee jotain ikimuistoista ja ainutkertaista. Rakkauden kohteella on *varmaankin aina erityinen sija mun sydämessä ja muistoissa* ja myöhempiä poikaystäväkandidaatteja verrataan häneen: *pelkään et mä en löytäis yhtä ihanaa jätkää uudestaan.* Vaikka lomaromanssi saattaa jäädä lyhyeksi, on tärkeää päästä tuntemaan itsensä rakastetuksi. Vaikka romanssin romeota ei tunneta läpikotaisin,

hän saattaa tulla hyvinkin läheiseksi ja tuntuu ymmärtävän tytön rakkaudenkaipua paremmin kuin kukaan muu.

4.3. Romanssin näyttämöt

Lomalla ollaan laajasti ottaen etelän näyttämöllä. Jokainen näyttämö asettaa ihmisten toiminnalle omat sosiaaliset rajoituksensa ja vaatimuksensa (Goffman 1971a, 119-120), jotka siis ovat turistin etelässä erilaiset kuin hänen arjessaan. Etelä – lomakohde – jakautuu edelleen osanäyttämöihin. Näyttämöksi voidaan toiminnallisessa mielessä määritellä alue, joka on kerralla havaittavissa (Goffman 1971a, 118). Ulkotiloissa, kuten rannalla tai kadulla, näkö- ja kuulohavaintojen rajaama alue on laaja, kun taas sisällä näyttämöt voivat olla hyvinkin pieniä.

Näyttämöllä olevat ja sitä rajaavat asiat muodostuvat näyttämöllä tapahtuvan toiminnan kiinnostukseksi (Goffman 1971a, 32). Rannalla olennaisia lavastuksellisia elementtejä ovat meri, hietikko ja toiminnan keskiössä olevat rantatuolit ja pyyhkeet.

Lomaromanssien suhteen rannat ovat keskeistä aluetta. Ranta on päiväsaikaan hyvin julkinen alue, jolla on omat käyttäytymistä säätelevät norminsa. Vaikka hiekalla ollaankin varsin vähissä pukeissa, kaikkien oletetaan pysyvän omilla pyyhkeillään (Jokinen & Veijola 1993, 12-13). Pyyhkeet ja rantatuolit rajaavat kunkin yksilön oman henkilökohtaisen tilan ja toisen tilaa kunnioitetaan (Goffman 1971b, 32-33). Ranta on kuitenkin useimmiten turisteille ja paikallisille yhteistä aluetta (Karch & Dann 1996, 18), toisin kuin esimerkiksi hotellien uima-altaat, joten kontaktien syntyminen turistityttöjen ja etelän poikien välille on mahdollista.

Ihan ekaks mä näin sen päiväl istuskelemas rannal ja silloin mä olin myyty... sit myä mentii rannalle illalla ja se istuskeli siellä tekemäs läksyjää ja meil oli silmäpelii ja sama jatku seuraavan iltan ku mun oli taas pakko päästä kattoo et onx se siäl...(K3, 16/16)

Lionel veti mut pieneen riu'uista tehtyyn majaan (missä kai säilytettiin hotellin pyyhkeitä) ja kuiskasi: ”I want you to be my girlfriend.” (K30, 13/15)

Romanttinen toiminta avaralla ja valoisalla rannalla rajoittuu flirttailuun – katseluun ja katseeseen sopivan roolin esittämiseen. *Meil oli silmäpelii*, katseita vaihdellaan puolin ja toisin. Goffmanin (1971a, 32) mukaaan maantieteellisesti kiinteä lavastus, kuten ranta, sopii tietynlaisen käyttäytymisen näyttämöksi, mutta jos halutaan toimia jollain muulla tavalla, esimerkiksi päästä kosketusetäisyydelle, on vaihdettava näyttämöä. Rannan suurelta näyttämöltä voidaan rajata pieniä ja suojaisia osia toisenlaista esitystä varten. *Lionel veti mut pieneen riu'uista tehtyyn majaan*. Rantatuolien säilytyskoppi, pyyhevarasto – kaikki rajoittavat näyttämön pieneksi ja intiimiksi, romanssin kahdelle osapuolelle sopivaksi yksityiseksi paikaksi.

Avara ranta on kuitenkin poikkeuksellinen lavastus, sillä sen luonne näyttämönä vaihtelee vuorokaudenaikojen mukaan. Yöllä rannasta tulee mitä romanttisimpia ympäristöä.

Yhtenä iltana oltiin ja käveltiin rantaviivaa pitkin ja istuttiin siihen rannan tuntumaan ja se alkoi laulaa mulle Aerosmithin I dont wanna miss a think:iä. Se oli mun elämän romanttisimpia hetkiä. Aallot ”paukkui”, tuuli ihanan viileästi... Ihan kuin jossain leffassa, mutta totta se oli. (K27, 14/14)

Ranta, vaikka päivällä ihmisten kansoittama onkin, palaa yöllä lähemmäs luonnollista tilansa. Pimeys rajaa näyttämöä näkyvyyttä haittaamalla. Rannalla ollaan luonnonvoimien armoilla, *aallot ”paukkui”, tuuli ihanan viileästi*. Omat tunteet voidaan tässä ympäristössä nähdä hyvin luonnollisina, luonnonvoimina, joille ei itse voida mitään. Suhde vain tapahtuu.

Näyttämöllistä kokemusta korostaa se, että työstä tuntuu kuin hän olisi *ihan kuin jossain leffassa*. Toisiinsa kietoutunut pari rannalla auringon laskiessa on tuttu näkymä elokuvista ja tyttö kuvittelee näkevänsä itsensä ikään kuin ulkopuolelta. Tapahtumat eivät tunnu tapahtuvan hänelle itselleen. *Mutta totta se oli*.

Toisenlaista yhdessäoloa varten voidaan siirtyä ravintoloiden ja diskojen näyttämöille. Kuten ranta päivällä, ravintola on julkinen paikka. Muiden ihmisten läsnäolo tekee paikasta turvallisemman yhdessäoloa ajatellen. (Pelon maantieteestä kts. Tarkiainen 2001.)

Suostuin pitkän harkinnan jälkeen lähtemään discoon hänen kanssaan. (Harkitsin siis, että uskallanko lähteä vieraan miehen kanssa yöelämään.) Ei siellä discossa paljon puhumaan pystynyt, mutta kemiamme synkkasivat heti. Tanssiessamme tunsin tunteen, jota en ollut koskaan ennen tuntenut. Rakkautta ensi silmäyksellä? No, ei nyt sentään, mutta ainakin ihastusta. (K29, 16/18)

Tytöistä ainoana kertomuksen 29 kirjoittaja uhraa lomalla ollessaan ajatuksen omalle turvallisuudelleen. Ravintolanäyttämöllä sopiva käyttäytyminen on väljästi määritelty. Myös esimerkillä on voimaa. Kun lattia täyttyy turistitytön ja paikallisen pojan muodostamista pareista, suostuminen tanssiinkutsuun tuntuu hyvin normaalilta. Rannan ohella ravintolat sopivat flirttailupaikoiksi, mutta ravintolassa voidaan edetä katseita lähempään tuttavuuteen hyvinkin nopeasti.

Näyttämö, jota ei heti ensialkuun mieltäisi romanttiseksi, ovat kaupat. Huomattavan useat lomaromanssit kuitenkin alkavat kaupankäynnin ohessa flirttailtaessa.

Ihastumiseni tapahtuikin myöhemmin vaatekaupan myyjään, joka oli 18 -vuotias. Ensin hän esitteli vaatteita ja sitten pyysi discoon. (K29, 16/18)

No tapasin siellä ruotsalaisen miehenalun, muutaman vuoden vanhemman kuin minä (...) Hän oli samassa hotellissa kuin me ja tapasimme aivan sattumalta hotellin kaupassa. Tapaaminen ei sinänsä ollut mitenkään erikoinen... juttelimme jotain tavallista. (keskustelu alkoi lähinnä jostain onko tämä vesi nyt sitten tavallista vai vissyä?) (K31, 19/20)

Tavallisten palvelutilanteiden luonne liukuu asiakkaan ja myyjän kohtaamisesta flirttailuksi kun vastakkain sattuvat turistityttö ja myyjäpoika (Henry 1988, Pruittin & LaFontin mukaan 1995, 426). *Ensin hän esitteli vaatteita ja sitten pyysi discoon.* Vaikka poika onkin töissä, hän saattaa varsinaisten myyntitapahtumien ohella etsiä myös seuralaisia illan rientoihin. Tyttö taas huomaa pojan romeon roolin jopa epäromanttisella kaupan näyttämöllä.

Kaupat ja kaupan olevat tavarat tarjoavat hyviä puheenaiheita kahden turistin välisiin kohtaamisiin. Vaikka *juttelimme jostain tavallisesta*, on ensikontaktin luominen näin onnistunut arkisen kanssakäymisen näyttämöllä, kaupassa, jossa tavallisia kuuluukin puhua.

Hotellialueella ja sen lähistöllä on useita mahdollisuuksia tapaamiseen. Hotelli on turistin koti, turvapaikka. Vaikka vanhemmat saattavatkin säädellä teinityttöjen liikkumista kaupungilla, he usein saavat vapaasti kuljeskella hotellinsa alueella. Paikallinen poika taas on hotellialueella vieras ja joissain paikoissa poikia on estetty pääsemästä hotelliin. Tässäkin tapauksessa hotellissa työskentelevät pojat ovat etusijalla ja he usein myös asuvat hotellin yhteydessä.

Poika saattaa tietysti asua jossain muuallakin ja joskus tyttö pääsee käymään pojan kotona. Monet matkailijat ja myös turistitytöt nimeävät tärkeimmäksi matkustusmotivaatiokseen halun tutustua toisiin kulttuureihin. Normaalisissa turistikissa kohtaamisissa tutustuminen toisen kulttuurin normaaliin elämään jää varsin pinnalliseksi (Hottola 1999, 263-266). Lomaromanssin kautta tyttö voi päästä käymään pojan kotona ja tulla esitellyksi hänen perheelleen. Pojan omaan asuntoon meneminen on toisaalta aina riskinottoa, sillä suljettujen ovien takana tapahtumat voivat edetä liian pitkälle liian pian.

Koska eri näyttämöt asettavat erilaisia vaatimuksia esittäjän käyttäytymiselle, yksilön on tasapainoitettava roolikasaumansa kanssa niin, että kullakin näyttämöllä katsojakunta näkee vain sen roolin, joka juuri sen tietyn katsojajoukon kuuluukin nähdä. (Goffman 1971a.) Turistitytön osalta tämä on helppoa, sillä suurin osa hänen arkirooliensa katsojakunnasta on kaukana kotimaassa, ja osa lomaroolin esittämisen ihanuudesta tulee juuri siitä, etteivät tutut ole näkemässä.

Etelän pojan tilanne on toisenlainen, hän on arkiympäristössään, jossa koko hänen roolikasaumansa ja kaikki katsojakuntansa ovat läsnä. Esimerkiksi ravintolassa pojan on tytön läsnäollessa oltava rakastuneen romeon roolissaan, ja toisaalta kavereilleen ja tuttavilleen samaan aikaan naistenmiehenä kehuskeleva gigolo. Muille turistitytöille on myös pystyttävä flirttailemaan siinä sivussa.

5. LOMAN LOPPU – ROMANSSIN LOPPU?

Soon
I will be there I came from
Soon
The winter will come

but I believe I will never forget this place,
or you,
or the days of summer. ³

Loman loppuminen merkitsee väistämättä muutosta lomaromanssin kulussa. Kertomuksen subjektin, rakastuneen tytön, halun kohteeksi tulee suhteen säilyttäminen muuttuvista olosuhteista huolimatta. Lähettäjänä suhteen ylläpitoa motivoivat tytön tunteet – rakastuminen – ja taustalla oletus siitä, että romanssi ei ole ohimenevä ihastus, vaan jatkuva suhde.

Jos tyttö taas on omaksunut lomallaan seikkailijan roolin, hänen halunsa kohdistuu jo lomaromanssin tai -romanssien aikana uusien kokemusten keräämiseen. Tällöin loman jälkeen ei pyritä suhteen ylläpitoon, vaan lähinnä kokemusten hyödyntämiseen seuraavissa seikkailuissa.

Kertomuksen lähetessä loppuaan lähettäjän aktanttimallin mukainen vastinpari, vastaanottaja, aktivoituu. Tytöstä itsestään tulee myös kertomuksen vastaanottaja, hän arvioi loman jälkeen romanssin kulkua, tapahtumia ja omaa toimintaansa. Rakastuneeseen tyttöön kotimaassa kohdistuvat rooli-odotukset kehottavat häntä vastaanottajana rankaisemaan lyhyeen lomasuhteeseen langennutta subjekti-minäänsä katumisen pakolla, kun seikkailija voi palkita itsensä kehuilla onnistuneesta kokemusten hankinnasta.

Auttajana lomaromanssin ylläpidossa ovat lähinnä tytön ja pojan tunteet. Yhteydenpidossa apua tuovat myös nykyiset viestintävälineet – sähköposti, kännykkä ja tekstiviestit – perinteisiä kirjeitä unohtamatta. Suuret tunteet kuitenkin motivoivat yhteydenpidon.

Vastustajia suhteen kestävyydellä on puolestaan runsaasti. Kesken loman suhteen voivat katkaista mainitut roolikonfliktit tai yksinkertaisesti kiinnostuksen loppuminen. Tytön palatessa kotimaahan maantieteellinen etäisyys tuo omat esteensä. Etelän poikien halu suhteen ylläpitoon ei välttämättä ole yhtä suuri kuin tytön ja lisäksi lomaromanssin näyttämölle ilmestyy jatkuvasti uusia vastasubjekteja, toisia innokkaita turistityttöjä. Myös tytön kotimaassa odottava poikaystävä saattaa olla esteenä suhteen jatkumiselle.

5.1. Romanssin käännekohta

Loman loppuessa loppuu myös vapauttava liminoiditila. Jo viimeisenä iltana, aamulla bussiin noustessa, lentokoneessa tai viimeistään kotimaan lentokentällä todellisuus ja arki lipuvat vääjäämättä takaisin tietoisuuteen. (Selänniemi 1996, 197.)

Aamulla kun odotettiin pihassa bussia lentokentälle lähettiin vielä tän pojan kanssa kiertää paikat missä oltiin käyty. Lentokentällä vaihettiin muutama sana. Kun saavuttiin Suomeen vaihdettiin vaan katseita. (K23, 15/15)

Lomaromanssi saattaa hälvetä yhtä loivasti liminoiditilan kanssa. Kun viimeisenä aamuna lomakohteessa *lähettiin vielä tän pojan kanssa kiertää paikat* ja elettiin edelleen romanssin rooleissa, lentokentällä – askel lähempänä kotimaata – *vaihettiin muutama sana*. Post-liminoidiin vaiheeseen siirryttäessä Suomen lentokentällä parin välillä on enää riipe menneestä romanssista, *vaan katseita*.

Lomaromanssin pahimpiin puoliin kuuluu ihastuksestaan eroaminen ja paluu kotimaahan. Jos lomaromanssi oli vain leikkiä, sen loppumisessa on kuitenkin puolensa. Lyhyessä romanssissa arki ei ehdi koskaan tulla vastaan, kun ihana ihastuksen alkuhuuma kestää koko lomaviikon ajan. Suhteessa oleminen on vapaata, kun ei tarvitse miettiä, miten asiat jatkuvat tästä eteenpäin. Toisaalta lyhyt yhdessäolo on hyvin intensiivistä, toista nähdään useita kertoja päivässä ja kotiinpaluun jälkeen yksinäisen olo on kahta kauheampi, ja ikävä vaivaa. Analysoimissani kertomuksissa puolet romansseista päättyi viimeistään lentokentälle vievän bussin ovelle.

Lähdön aika. Carlos saattoi minua, teki vaikeata lähteä. Hitain askelin kävelin ja katsoin taakseni; Carlos sanoi viimeisen kerran: ”No, don’t leave me, don’t go away, not yet!” Sinne se Carlos jäi, kipeää teki. Lentokone matkan nukuin, ja unessa Carlos haki minut pois lentokentältä... (K10, 14/15)

³ Vanhasta runovihkosta löydetty runo, jota kirjoittelimme tyttöjen kesken toisillemme lomaromanssien päätyttyä.

Viimeisenä iltana nautitaan vielä romanssin huumasta, mutta kohtalokkaimmalta tuntuu usein viimeinen aamu, *lähdön aika*. Ero on raastava, molemmat osapuolet tahtoisivat säilyttää romanssiroolinsa vielä hetken ajan. *Carlos sanoi viimeisen kerran: "No, don't leave me, don't go away, not yet!"* Romanssi tunkeutuu vielä uniin ja haaveisiin, kun julma kohtalo riistää rakastavaiset toisiltaan. Todellisen romanssin hengessä urhean miehen osa on taistella väistämätöntä vastaan, ja *unessa Carlos haki minut pois lentokentältä*, viime tingassa ennen kauheaa kotiinpaluuta.

Jo aiemmin mainitut vastapuolen roolin väärintulkinnat, eritoten seksin suhteen, voivat aiheuttaa lomaromanssin loppumisen kesken loman. Poika saattaa myös epähuomiossa siirtyä uuteen turistityttöystävään, vaikka edellinenkin vielä on kaupungissa.

No me mun serkun kaa mentiin viimeisenä iltana hillumaan, kunnes nähtiin ne jätkät. Ne oli vähän oudon tuntusia, jotenkin vaivautuneita. Ne vaan sano et ex teidän pitäny lähtee jo? No me oltiin serkkuni kanssa vähän ihmeissään kunnes meidän edest tuli 2 uutta muijaa jotka oli niitten jätkien kaa! (K27, 14/14)

Vastasubjektit, seuraavan viikon turistitytöt saattavat ilmestyä paikalle jo kesken kaiken: *2 uutta muijaa jotka oli niitten jätkien kaa!* Yhden lomasuhteen päätyttyä vauhdikkaimmat – seikkailijan roolin omaksuneet – tytöt siirtyivät seuraavaan romanssiin.

Viimeisenä päivänä me vähän riideltiin ja se varmaan ymmärsi ett en enää viihdy sen seurassa. Illalla se tuli kadulla vastaan ja moikkas ihan kun mitään ei olis tapahtunu. Vaihdettiin siinä muutama sana ja sitten sen kaveri tuli siihen. Tähän jätkään sekosin pahemman kerran ja ihan tosissani vaikka kerkesin olla vaan sen yhen ainoan illan sen kanssa. Se oli niin komee ja hauska. En oikeestaan löytäny siitä mitään vikaa. (K8, -/16)

Vaikka poika pitää riidankin jälkeen yllä ainakin ystävän roolia, tyttö on valmis ottamaan lomaromanssinsa täydentäjäksi uuden romeon: *tähän jätkään sekosin pahemman kerran ja ihan tosissani*. Seikkailijasta saattaa myös tulla rakastuja kesken kaiken kun vastaan tulee poika josta *en oikeestaan löytäny (...) mitään vikaa*.

Lähes kaikki tytöt toivoivat vielä joskus voivansa palata kohteeseen, jossa romanssin kokivat — joko sen vuoksi, että ihastus saattaisi edelleen olla siellä tai yleisen ilmapiirin ihanuuden takia.

Olen kohta lähtemässä bestikseni kanssa etelään ja ehkä ”otan uusiksi”... nim. heikkona tummiin ja tulisiin (K27, 14/14)

No tarkoitus olisi lähteä takaisin Kossille ensi syksynä ja ehkä Lenny on vielä samassa paikassa töissä ja kuka tietää vaikka Johankin olisi siellä. (K9, 15/15)

Paluun kohteeksi nostettiin joko etelä ympäristönä, joka mahdollistaa romanssit: *Olen kohta lähtemässä bestikseni kanssa etelään ja ehkä ”otan uusiksi”*, tai sitten juuri se sama tietty kohde, jossa voitaisiin tavata sama mies tai vaikka ne molemmat uudelleen. *No tarkoitus olisi lähteä takaisin Kossille ensi syksynä, ja ehkä Lenny on vielä samassa paikassa töissä.*

Lomaromansseista jääneitä ihania ja haikeita muistoja vahvistavat *muistoesineet*. Usein pojan antama kukka tuodaan mukana kotimaahan ja kuivataan. Jasonilta (Kypros 1991) saamani vaaleanpunainen neilikka on jo vuosien saatossa hajonnut pölyksi, mutta kauan se oli aarteena kirjoituspöydälläni. Valokuva ihastuksesta on ainakin saatava.

Yksi tyyppi, jonka kanssa olin jutellut edellisenä päivänä (HUOM jutellut, se kuului sitäpaitsi vanhempaan ikäluokkaan) kuitenkin pysäytti mut ja ojensi kuoren jossa luki PHOTO SERVICE. Pieni kurkistus kuoreen selvensi, että siinä oli kuva Peukalosta [lomaihastukselle annettu lempinimi]. Tunsin pientä tyydytyksen kihelmöintiä, sillä kuvan saanti oli lopulta muodostunut melkein pakkomielteeksi. (K30, 13/15)

Eräs matkailuelämyksen tärkeimpiä osia ovat nähdystä kohteista syntyvät muistot. Lomavalokuvilla on tärkeä merkityksensä muistojen vahvistajana, mutta myös todisteena siitä, että jotain on todella nähty, jotain on tapahtunut. Vallan harvinaista ei myöskään ole valokuvan lavastaminen, jotta näyttäisi siltä, että jotain tapahtui. Asiat muuttuvat todeksi, jos niistä on esittää valokuva todistusaineistoksi. (Urry 1990, 139; Crawshaw & Urry 1997, 179.) Ihastuksen kuvan saaminen voi pahimmillaan käydä *melkein pakkomielteeksi*. Sekä itselle että kotona odottaville

kavereille näytettäväksi sopiva kuva voidaan poseerata vaikka viimeisenä iltana kohdatun miehen kainalossa.

Vaikka viimeistään loman loppu merkitsikin loppua myös puolelle romansseista, toinen puoli jatkui jollain tavalla kotimaahan paluun jälkeen. Viidesosa aineistossani mainituista lomaihastuksen toisista osapuolista oli turisteja, näistäkin suurin osa suomalaisia, joten suhteen jatkuminen kotimaassa on tietysti mahdollista. Valtaosa loman jälkeen jatkuneista suhteista hiipuu kuitenkin ajan ja etäisyyden myötä. Tosin ystävyysuhde saattaa säilyä pitempäänkin. Yhteydenpidon välineenä mainitaan useimmin tekstiviestit, myös kirjeet ja sähköposti ovat käytössä.

No meil on n. 400 km välis et ei meil ainakaan VIELÄ onnistuis mikää seurustelu. Me ollaan kyl yhteydes tekstiviesteil ja sähköpostil usein. Ja seki aina sanoo kaikkee ”kivaa”. Siis niinku esim.et oon kaunis, ikävä, on nähny unii musta, haluis nähdä, suudella... mut ei me olla sit sen enempää nähty, me tullaan varmaan aina oleen vähintäänki kavereit. (K37, 14/15)

Romanssin muuttumista vakituiseksi suhteeksi ei rajata kokonaan pois, *et ei meil ainakaan VIELÄ onnistuis mikää seurustelu*. Toivo elää ja suhdetta on mukava pitää ainakin ystävyystasolla, kunnes ollaan vanhempia ja voidaan tehdä vakavampia päätöksiä tulevaisuuden suhteen.

Viidesosa analysoimistani lomasuhteista päättyy hyvän romanssin tavoin onnellisesti. Suhde lomaihastuksen kanssa jatkuu pitkään loman jälkeen, ja osa pareista suunnittelee myös yhteistä tulevaisuutta. Yli puolet tällaisista lomalla alkaneista ja pitempään jatkuneista suhteista solmitaan kahden turistin välille.

Ikävä iski heti ja soittelimme seuraavat kuukaudet lähes joka päivä. Ja puhelinlaskut kasvoivat... [hän] tuli sitten viime kesän alussa tänne Suomeen minun luokseni viikoksi ja minä menin hänen luokseen kesän lopusta pariaksi viikoksi. Tunteet eivät ole muuttuneet...paremminkin ne ovat vahvistuneet. Olemme tänä päivänä kihloissa, uutena vuotena se tapahtu. Olimme juhlimassa yhdessä milleniumia Lanzarotella. Pari kuukautta sitten täytin 20 v. ja huomasin olevani raskaana. Nyt pakkailemme tavaroita [hänen] kanssa ja muutamme yhteen Ruotsiin. (K31, 19/20)

Lomalla alkaneista suhteista vakavimmalta kuulostaa kertomusten tytöistä vanhimman romanssi. Loman aikana suhteen merkittävyyttä ja vakavuutta ei

välttämättä edes tajua. Vasta myöhemmin, ikävän iskiessä, ymmärtää mitä on menettänyt. *Ikävä iski heti ja soittelimme seuraavat kuukaudet lähes joka päivä.* Vähitellen tihenevät yhteydenotot ja toisten luona vierailut tuntuvat vain vahvistavan tunteita.

Loman jälkeen kotimaassa tytön on jälleen palattava arkirooleihinsa, oli lomarooli sitten niiden vastakohta tai niitä mukaileva. Lomallaan rakastujan rooliin päässeelle paluu arkeen voi olla tuskallista, kun rooli odotuksia tyttöystävän tai rakastetun roolia varten ei enää ole.

Vielä tänäkin päivänä itken hänen takiaan, koska suhteemme ei kestänyt enää Suomessa paria viikkoa kauempaa. Lähettelimme ikävöiviä tekstareita kun [hän] oli vielä Kanarialla. Suru oli ja on edelleenkin raastava. (K18, 15/15)

Etelän poikien katseet antavat loman aikana myönteistä palautetta tytön ulkoisesta olemuksesta. Cooleyn (1983) peiliminäteorian mukaisesti ihmisen mielikuva itsestään kehittyy sen mukaiseksi, millä tavalla muut ihmiset häneen suhtautuvat. Lomaviikon aikana tyttöä katsellaan naisena, ruumiillisena ja haluttavana (Jokinen & Veijola 1990, 85). Kotiinpaluun jälkeen kukaan ei enää katso — tytön on palattava arkimielikuvaan itsestään tyttärenä, luokkatoverina, ystävänä.

5.2. Tytöt kertomusten vastaanottajina

Aktanttimallin mukaan kertomuksen lopuksi niinsanottu vastaanottaja, jonkinlainen ylempi taho arvioi kertomuksen tapahtumien menestyksellisyyttä. Tytöstä itsestään tulee usein myös kertomuksen vastaanottaja, hän arvioi loman jälkeen romanssin kulkua, tapahtumia ja omaa toimintaansa. Myös kertoessaan kertomustaan, joko minulle, päiväkirjalleen tai ystävilleen, tyttö pääsee miettimään kokemaansa uudelleen. Tapahtumista voi kertomisen ja kertaamisen myötä tulla myös todentuntuisempia kertojalle itselleen (Meijer 1993, 369). Loman peruselementti, kotoa poissa oleminen, mahdollistaa kuitenkin sen, että tyttö saa itse valita kuka hänen loman aikaista toimintaansa saa vastaanottajan ominaisuudessa arvioida ja arvostella. Monet tytöistä jakoivat kertomuksensa kuitenkin mielellään, ja kiittelivät kirjeissään mahdollisuudesta muistella asioita uudelleen.

Suurimmassa osassa kertomuksia tyttö pitää lomaromanssin aikaisia tapahtumia etupäässä mukavina.

Se oli kuitenkin yksi kokemus jota en koskaan vaihtaisi pois. Se oli todella tähän astisen elämäni ihanin ilta vaikka sitä kestitkin vain yhden ainoa illan. En unohda Häntä koskaan. (K15, 15/18)

Halusin vain kokemusta ja uusia kokemuksia, kokemusta ja uusia kokemuksia, kokemusta ja uusia kokemuksia... (K30, 13/15)

Ihastuksen, rakastumisen tai jopa ensirakkauden kokeminen jättää mieleen ihania muistoja, joita ei ikinä aiota unohtaa. Yhden illan lomaromanssikin voi olla niin vakuuttava, että *en unohda Häntä koskaan*. Kokemusten saaminen sinänsäkin saattaa olla tavoittelemisen arvoista, romanssilta halutaan *kokemusta ja uusia kokemuksia*. Lomaromanssin myötä saatua kokemusta miehistä ja ihmissuhteista voidaan käyttää hyödyksi myöhemmissä suhteissa. Uudet kokemukset ovat seikkailijan suurin tavoite, hän haluaa testata omia rajojaan ja taitojaan romanssin parissa.

Omaa käyttäytymistä lomaromanssissa pidetään erityisen viisaana silloin, kun on pystytty pitäytymään erillään täydellisestä rakastumisesta ja suhtautumaan asioihin järkevästi.

Kontakteja etelässä ei kai pidä vakavina, kohtahan sieltä kuitenkin lähtee pois. (...) Suurimmaksi osaksi etelänmiehet, jotka ryhtyvät suhteisiin turistien kanssa, etsivät vain nopeaa seksisuhdetta. Kun on hieman enemmän kokemusta miehistä kuin mitä minulla oli ensimmäisen tuttavuuden kohdalla, osaa kuitenkin melko hyvin nähdä heidän toiveensa. Sääliittää vaan nuoret tytöt jotka eivät selviä heistä yhtä hyvin kuin minä onneksi onnistuin selviämään. (K1, -/17)

Lomasta tulee ehkäpä antoisampi, jos siellä kokee jonkun pikku suhteen, mutta musta pitää ymmärtää se, ettei rakastu liian palavasti, koska siitä ei tuu kuin paha mieli. (K26, 15/16)

Kun lomaromanssissa onnistuu pidättäytymään itselleen sopivalla etäisyydellä niin henkisesti kuin fyysisestikin, tapahtumiin ollaan tyytyväisiä. Henkisesti *pitää ymmärtää se, ettei rakastu liian palavasti*, ja vaikka kieltäytyä seurusteluehdotuksesta. Pahan mielen ja sydämen särkymisen välttäminen on tärkeää, ja koska lomaromanssi luonteensa puolesta on lyhytaikainen, *kohtahan*

sieltä kuitenkin lähtee pois, kannattaa välttää rakastumista. Sopivan fyysisen läheisyyden aste on jokaisen tytön itse määriteltävä ja näissä sopivissa rajoissa pysymiseen auttaa aiempi kokemus miesten parista.

Toisinaan oma toiminta romanssissa on enemmänkin pettymyksen kuin ylpeyden aihe.

Varsinaisia ”suhteita” paikallisiin on minulla ollut kaksi. Näistä toinen ei todellakaan ole mikään ylpeyteni kohde. Kuinka alas sitä vajoaakaan ihastuksen huumassa! (...) Olin silloin vielä niin nuori ja kokematon, etten osannut heti alussa huomata hänen ajatuksiaan. Kauniit sanat saivat minut pyörryksiin. Hävettää myötää ”suhteen” luonne, mutta löytyi sitä järkeä onneksi minun auringon paahtamista aivoistanikin! (K1, -/17)

Oon vähän pettynyt itteeni, että kuvittelin tommosta yhden illan lomaromanssista kehkeytyvän jotain suurempaa. Ehkä tajusin jo aikaisemmin ettei siitä mitään tule mutta en vaan halunnu uskoa sitä. (K8, 15/16)

Niin lomaromanssin aikainen kuin sen jälkeinenkin toiminta aiheuttaa harmistusta. Kun ei ole pystytty olemaan rakastumatta, halutaan usein uskoa suhteen jatkumiseen. Jonkin aikaa loman jälkeen jaksetaan elätellä toiveita, kunnes tajutaan *ettei siitä mitään tule. Ihastuksen huuma* saattaa saada toimimaan järjen vastaisesti. Ihailun ja kauniiden sanojen kohteena oleminen sekä kokemattomuus yhdessä auringonpaahtaisen liminoiditilan kanssa voi johtaa ”suhteeseen”, joka *hävettää*. Toiset tytöt taas ovat vakaasti sitä mieltä, että lomalla tapahtuneita asioita ei tarvitse hävetä tai katua.

Mä oon nyt 15vee, enkä kadu yhtään mitään mitä siellä Turkissa tapahtu... (K13, 14/15)

Se oli mun ensimmäinen suudelma, enkä kadu, että se tapahtu eteläsä pojan kanssa, jota en sen koommin nähny. (K26, 15/16)

En kyllä kadu että tapasin tän jätjän vaikka se teki mulle noin, sillä en onneces ollu rakastunu vielä. (K27, 14/14)

en kadu mitään mitä tein. (...) En vielääkään kadu mitään mitä lomamatkalla tein. Olen aina tiennyt, että vanhempana pitää tekosiaan hölmöinä, mutta minkäs teet. Me elämme nyt tätä hetkiä. (K30, 13/15)

Tytöt kertovat korostetusti, että eivät kadu lyhyitä etelänsuhteitaan. Taustalla vaikuttaa se rooli odotus, joka heihin nuorina naisina kohdistuu. Kun on

käyttäytytty epäsovivasti, heittäytytty lyhyeen suhteeseen ja vielä nautittu siitä sellaisena, ohimenevänä hauskanpirona, olisi sopivaa katua. Tytön olisi kertomuksen vastaanottajana sosiaalisesti odotettua ilmaista katumusta ja häpeää kevytmielisen käytöksensä takia, mutta *en kadu yhtään mitään*, kaikki mitä on tehty on tehty ja sitä ei tarvitse katua.

6. ONKO LOMAROMANSSI HYVÄ ROMANSSI?

Jo aineistopyyntöilmoitukseni sijoittuminen teinilehtiin romanttisten novellien keskelle toi mieleeni ajatuksen tyttöjen kertomusten ja romanssinovellien mahdollisesta samankaltaisuudesta. Tässä luvussa tarkastelen yhteenvedonomaaisesti lomaromanssin osa-alueita romanssinovellien analysoinnista lainattujen Janice Radwayn (1984) *hyvän romanssin* ja Linda K. Christian-Smithin (1998) *romanssin koodin* avulla. Kirjallisuustieteessä romanssit ovat yksi keskeisistä kertomusmuodoista. Niin sanotut *naisten romanssit* käsittelevät miehen ja naisen välisen rakkauden moninaisia juonenkäänteitä *miesten romanssien* kertoessa sankareista ja taisteluista (Elam 1992, 23, Veijolan mukaan 1998, 41). Romanssikertomusten lähtökohtana ovat 1100-luvun trubaduuritarinat, joissa jännitys tiivistyi rakkauden kohteen saavuttamattomuuteen (Jalinoja 1984).

Osa tyttöjen lomaromansseistaan kirjoittamista kertomuksista seuraa muotokieleltään ja tapahtumarakenteeltaan perinteistä romanssinovellia, kun taas loput ovat kommentinomaisia, tyypillisesti sähköpostilla lähetettyjä lyhyitä juonikuvauksia.

Christian-Smithin (1998) mukaan romanssinovellien perusjuonena on nuoren naisen tutustuttaminen aikuisen naisen maailmaan. Novelleissa romanssi on ainut ja välttämätön tie tytölle kohti aikuisuutta. (Christian-Smith 1988, 80, 96.)

Christian-Smith esittää romanssinovelleissa esille tulevan *romanssin koodin*, jossa seitsemän eri väittämän avulla rakennetaan romanssin toiminta-alueita. *Romanssi on kauppasuhte*, siinä pätevät vaihdon säännöt ja vaihdettavat asiat ovat erilaisia tytöille ja pojille. Tyttöjen odotetaan käyttävän vaihdon välineinä uskollisuutta ja omistautumista, kun taas pojat tuovat tukea ja arvostusta oman asemansa mukana. *Romanssi on heteroseksuaalinen suhte*, asetelma ”pojat

tyttöjen halun kohteena” otetaan novelleissa annettuna. *Romanssilla hallitaan seksuaalisuutta*, seksuaalisuuden osoittaminen on sallittua vain rakkaussuhteissa ja tämä seksuaalisuus on rajattu suudelmiin. *Romanssi tuo tyttöjen elämään tarkoituksen ja merkityksiä*, ilman tyttöystäväksi pääsemistä ei tyttö ole mitään ja suosio kaveripiirissä on menestyvän pojan tyttöystävälle taattu. (Christian-Smith 1988, 82-84.)

Romanssi on valtaa ja novellit korostavat erityisesti pojan valtaa ja omistusoikeutta tyttöystäväänsä. *Romanssissa opitaan tulemaan toimeen miesten kanssa* ja romanssin sisällä tyttö tulee toimeen pojan kanssa unohtamalla oman valtansa ja taipumalla pojan tahtoon. Samalla miehen ja naisen välinen ystävyys muuttuu mahdottomaksi. *Romanssi on henkilökohtainen kokemus*, jokainen romanssi on ainutlaatuinen ja ainutkertainen, eikä oikeastaan voida puhua romansseista genreinä. Jokaisessa romanssissa on omat ongelmansa ja onnen aiheensa. (Christian-Smith 1988, 85-86.) Lomaromanssin kokeneiden tyttöjen kertomuksissa otetaan vaihtelevasti kantaa näihin romanssin seitsemään puoleen.

Romanssi on kauppasuhte. Lomaromanssi on niin lyhyt, että pitempiaikaista uskollisuutta ja omistautumista ei ehdi syntyä. Toisaalta tytöltä odotetaan viikon romanssin aikana suurempaa uskollisuutta kuin paikalliselta pojalta, tosin tämäkään ei aina estä tyttöä vaihtamasta lomapoikaystävä parempaan kesken loman. Jos perinteisessä romanssissa naisen arvoasema voi nousta sen mukaan, kuinka menestyksekkään miehen kanssa hän seurustelee, lomaromansseissa tämä kääntyy pääläelleen. Tytön menestyksellä ei kuitenkaan ole merkitystä, vaan tytöistä yleensä, heidän määrästään, tulee paikalliselle pojalle väline nostaa omaa arvoasemaansa muiden poikien silmissä.

Romanssi on heteroseksuaalinen suhde. Aineistoni lomaromanssien kerronta on heteroseksuaalista, tosin tällainen asetelma oli jo kertomuspyynnössäni vihjattu. *Romanssilla hallitaan seksuaalisuutta*. Se, että seksuaalisuuden osoittamiseen tarvitaan romanssi, tulee esille myös lomaromanssikertomuksissa. Tosin tätä vaatimusta ei aina noudateta – poikien kanssa voidaan pitää hauskaa ilman yhtä iltaa pitempää romanssia tai varsinaista rakastumista. Kertomusten kertojaminän täytyy kuitenkin puolustella, että tällaista muka-sopimatonta käytöstä nykytön ei tarvitse edes katua. Seksuaalisuuden kuvaamisessa jäädään lomaromansseissakin suudelmien tasolle.

Romanssi tuo tyttöjen elämään tarkoituksen ja merkityksiä.

Kavereiden keskuudessa myös lomaromanssipokaystävällä voidaan tuottaa itselle tyttöystävän statusta ja näin saavuttaa suosiota. Poikaystävän saaminen on teinityttöjen kaveripiireissä keskeinen menestyksen ja sosiaalisen pätevyyden merkki. Toisaalta kaukana olevan poikaystävän arvoa, jopa olemassaoloa, ei pystytä kaveripiirissä määrittämään muuten kuin arvokkaimpien matkamuistojen — valokuvien — perusteella.

Romanssi on valtaa. Lomaromanssissa pojalla on valtaa tai omistusoikeus lähinnä romanssissa otettujen roolien perusteella. Todellisuudessa työllä on valitsijan valta ja muutenkin suhde on varsin tasapainoinen. *Romanssissa opitaan tulemaan toimeen miesten kanssa.* Myös lomaromansseja, tai varsinkin niitä, voidaan käyttää opeteltaessa yhteiseloä miesten kanssa. Perinteiset romanssit opettavat naisen tekemään kompromisseja ja mukautumaan miehen maailmaan, kun taas lomaromansseissa tyttö saa olla hyvinkin vaativainen ja arvonsa tunteva ja silti hänestä pidetään. Loman jälkeen useat parit saattavat myös jatkavaa yhteydenpitoa ystävinä.

Romanssi on henkilökohtainen kokemus. Jokainen kahden yksilön välinen lomaromanssikin on taatusti henkilökohtainen kokemus, mutta lyhyet viikon mittaiset suhteet kahdesta eri kulttuurista tulevien ihmisten välillä saattavat helposti jäädä varsin pinnallisiksi. Kun suhteessa ovat mukana stereotyyppinen etelän mies ja stereotyyppinen turistityttö, on samanlainen romanssi hyvin helposti toistettavissa ja varsin selkeä genre tapahtumakulkuineen ja rooleineen.

Janice Radwayn (1984) amerikkalaisnaisten romanssinluvun perusteella luomaa ”hyvän romanssin” rakennemallia (kuvio 4.) voi verrata tyttöjen kertomuksista rakentuviin juonikuvauksiin. Kuviossa on esitetty romanssin vaiheet. Jokaiselle alkutilanteen tapahtumalle löytyy vastinparinsa välittävän jakson jälkeisestä lopputilanteesta.

Hyvän romanssin henkilöahmogalleria on varsin suppea ja novellista toiseen samantyyppisenä toistuva. Sankarittaren ja sankarin lisäksi muita keskeisiä henkilöitä ei juuri ole. Romanssissa kuvattu suhde kehittyy, kun esteet kertomuksen alussa toisiinsa tutustuneen parin tunteiden tieltä vähitellen katoavat. (Radway 1984, 122-123.)

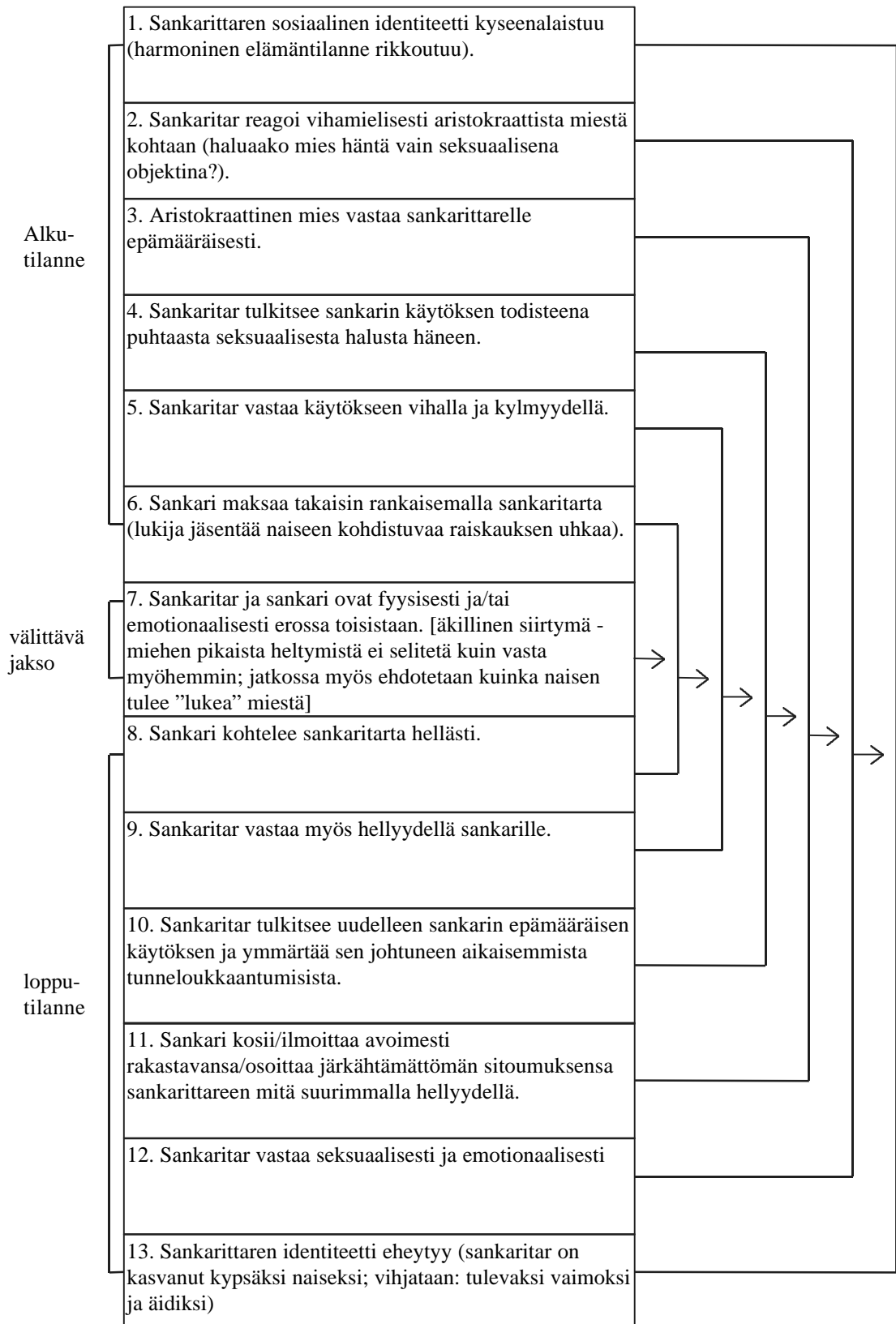
Romanssin sankaritar on älykäs ja luonteeltaan pippurinen. Hänen paras aseensa miehen kanssa selviytymisessä on terävä sanan säilä. Sankaritar on kertomuksen alussa epänaiseellinen, usein tarkoituksellisena kapinana vanhempiaan vastaan. Hän on myös lapsenomaisen viaton ja kokematon, eikä itse vielä oivalla olevansa säteilevän kaunis. Sankarin silmissä hän kuitenkin on jo täysi nainen, viehättävyydessään vastustamaton. Naisen kauneus toimii sankarille merkinä siitä, että tämä on kypsä seksuaaliseen suhteeseen. Sankarittaren seksuaalisuuden osoittamista rajoittaa se, että seksi kuuluu tiiviisti yhteen rakkauden kanssa. (Radway 1984, 123-126.)

Hyvän romanssin sankari on pelkistetyt miehekäs: kova, kulmikas ja tumma. Kovan kuoren alla hänellä on kuitenkin jokin pehmentävä piirre, jonka vain sankaritar pystyy saamaan esiin. Mies on myös seksuaalisesti kokenut toisin kuin nainen. Hänen aiemmat suhteensa ovat kuitenkin olleet pelkkää halujen tyydyttämistä ja vasta sankarittaren kanssa hän voi kokea oikean rakkauden. (Radway 1984, 128-130.)

Radwayn ideaaliromanssikaavio (Kuvio 4.) alkaa siitä, kun *sankarittaren sosiaalinen identiteetti kyseenalaistuu*. Lomaromanssit alkavat samantyyppisestä tilanteesta. Etelän lomalle saavuttuaan tytön täytyy omaksua uusi sosiaalinen rooli niin liminoidissa etelässä kuin romanssissakin toimimista varten.

Ideaaliromanssissa sankaritar tutustuu seuraavaksi aristokraattiseen, komeaan mutta hyvin hankalaan mieheen. Nainen myös epäilee miehen suhtautuvan häneen vain seksuaalisena objektina. Lomaromansseissa etelän miesten seksuaalista innokkuutta tavanmukaisesti pelätään. Tämä tulee ilmi erityisesti tyttöjen etelän miestä käyttämässä *uros*-sanassa. Uros on maskuliininen ja hieman pelottava, haasteellinen kesytettävä.

Muuten lomaromanssien miehet ovat ideaaliromanssin aristokraattien vastakohtia. Pojat pyrkivät varsinkin suhteen alussa miellyttämään kaikin keinoin ja tytöt eivät suhtaudu heihin vihamielisesti, päinvastoin. Kielteisiä tunteita saattaa aiheuttaa vain epäselvyys siitä, miten romanssissa seksin suhteen käy.

Kuvio 4. Radwayn laatima ideaaliromanssien narratiivisen rakenteen kaavio (Radway 1984, 119 - 156, Törrösen mukaan 1996, 91).

Dramaattinen käänne kuuluu jokaisen kiinnostavan novellin kulkuun. Niin ideaaliromanssit kuin lomaromanssitikin kääntyvät jossain vaiheessa tilanteeseen, jossa sankaritar ja mies ovat fyysisesti tai henkisesti erossa toisistaan. Suhde joutuu koetukselle, jatketaanko tästä eteenpäin ja millä tavalla. Lyhyiksi tuomitut lomaromanssit päättyvät usein tähän koetuksen kohtaan kun maantieteellinen välimatka erottaa parin toisistaan.

Hyvässä romanssissa on keskeistä tytön kasvutarina. Kertomuksen alussa tyttö on epävarma, identiteettiään etsivä teini-ikäinen. Hänen seksuaalisuutensa ei ole vielä herännyt ja hän ei ole tietoinen omasta viehättävyydestään miesten silmissä. Uusien, miehen kanssa saatujen kokemusten kautta työstä kypsyy sensuelli ja aikuinen nainen. Kertomusten lopussa hän tiedostaa suhteensa sankariin vaimouden kautta ja myös äitiyden ennuste on vahva. (Radway 1984, 134.)

Jos aineistoni kaikki kertomukset sulattaisi yhteen yhdeksi suureksi tarinaksi, sen sisältö seurailisi tytön kehitystä naiseksi hyvän romanssin kaavan mukaisesti. Osa tytöistä on lomaromanssinsa alussa varsin viattomia – hyvän romanssin sankarittaren tapaan identiteettiään etsiviä teini-ikäisiä. Lomalla koettu miehen huomion kohteena oleminen ja romanttinen rakastuminen on heille uusi, seksuaaliseen itsensä ymmärtämiseen johtava kokemus. Ensisuudelmien ja ensimmäisen, joskin lyhyen, ihmissuhteen myötä opitaan tunnistamaan ja käsittelemään rakastumisen ja rakastamisen tunteita sekä omia haluja ja kiihottumista.

Lomaromanssin keskeisin anti tytölle kuin tytölle on *kokemus*. Kokeneisuus seurustelun ja poikien kanssa toimimisen parista antaa valmiuksia tuleviin suhteisiin. Niinsanottu *kokenut tyttö* ei kuitenkaan välttämättä ole seksuaalisesti kokenut. Hyvän romanssin viaton sankaritar on lomaromanssin kiltti tyttö, joka ei flirttaile eikä ihastu tuntemattomiin. Loman aikana *kiltti tyttö* voi koettaa kokeneemman tytön roolia saadakseen itse lisää kokemuksia ja kehittyäkseen loman myötä – jos nyt ei aikuiseksi naiseksi niin ainakin kokenemmaksi tytöksi. Kokenut tyttö voi flirttailla ja harrastaa lyhyitä, suudelmiin huipentuvia suhteita yhden illan tuttujen kanssa.

Hyvän romanssin *aikuinen nainen* joutuu hänkin aina perustelemaan seksuaalisuutensa rakkaudella, sankarin rakastamisella niin paljon, että se täytyy osoittaa seksuaalisesti. Jos aikuinen nainen harrastaa kokeneen tytön tapaan yhden illan suhteita, tosin hieman pidemmälle kuin suudelmien tasolle meneviä, hän ei enää ole ihailtava, kypsä aikuinen nainen, vaan kevytkenkäinen *huono nainen*. Lomaromansseissa tytöille sallittu käytös yhden illan tai yhden viikon poikaystävineen on aikuisen naisen kohdalla kiellettyä gigoloiden perässä juoksemista.

Lomaromanssiin kokeneina tyttöinä päässeet tytöt eivät enää tarvitse lisää kokemuksia vain kokemusten vuoksi, vaan saattavat toivoa lomaromanssiltaan myös tulevaisuutta. Jos pari kohtaa uudelleen loman jälkeen, heidän ennusteensa seurailee ideaaliromanssin kaaviota. Rakastuminen syvenee, pian vaihdetaan kihloja ja työstä saattaa tulla lomalla tavatun miehen vaimo. Tältä osin aineistoni lomaromanssikertomukset jäävät kesken, emme saa tietää loppuratkaisuja.

Loppuratkaisuja ei taida oikeassa elämässä olla koskaan, mutta jonkinlainen ajallisesti pidemmälle ulottava tutkimus ”elämästä lomaromanssin jälkeen” olisi houkutteleva lisätutkimuksen aihe. Myös etelän miesten näkökulman huomioiminen voisi antaa täydellisemmän kuvan lomaromanssimaailmasta.

Tutkimukseni aineisto, lomaromanssikertomukset, oli mielenkiintoista, mutta samalla koskettavaa luettavaa. Paikoin olikin vaikeaa irroittautua aineistosta tarpeeksi analyttiselle tasolle, kun luettavana oli ihania, minulle – tyttöjen kesken – kirjoitettuja kirjeitä lomaromantiikasta.

Lomaromanssin voi kokea missä vain, milloin vain. Lomaromanssin näyttämön tärkeimpiä ominaisuuksia ovat ne, joissa se poikkeaa muista näyttämöistä. Se ei ole kotikaupunki, se ei ole työpaikka, siellä liikkuvat ihmiset eivät ole tuttuja. Vieraiden ihmisten joukossa toisiin tutustumisen voi aloittaa puhtaalta pöydältä. Itse en tiedä kenestäkään mitään, kukaan ei tiedä minusta. Ensivaikutelmat ratkaisevat. Uusiin ihmisiin tutustuessani tulkitsen heidän käyttäytymistään sen roolin perusteella, jota he kulloinkin esittävät. Oman roolini on muututtava sitä täydentäväksi – flirttiin on vastattava flirtillä.

Lomaromanssi etenee kuin mikä tahansa arjen ihmissuhde, mutta moninkertaisella vauhdilla. Ensitapaamisesta ensisuudelmaan kuluu minuutteja,

vakiintuneeseen seurusteluun ja ensimmäiseen riitaan edetään muutamassa päivässä. Suhteen kummallekin osapuolelle on koko ajan selvää, milloin romanssi päättyy, paluulennon päivä on ehdoton. Päätymisen ehdottomuus tuo suhteeseen vapautta, voidaan leikitellä tunteilla ja omalla seksuaalisuudella.

Romanssin tapahtumiin vaikuttavat ne roolit, joita osapuolet toisiinsa nähden ottavat. Stereotyyppisen turistitytön roolin alta voi paljastua seikkailija, joka haluaa kokea lomallaan mahdollisimman paljon, ystävyystyö, joka suhtautuu ihastumiseensa järkevästi eikä halua menettää sydäntään, tai rakastuja, joka rakastuu lomapoikaystävänsä pysyvästi ja lujasti ja päättyy ikävöimään häntä pitkään vielä loman jälkeenkin.

Omassa lomaromanssihistoriassani tunnistan selvän kaaren rakastujasta seikkailijaan ja edelleen tutkimusta tekevään kyyniseen tarkkailijaan. Lomaillessani Kyproksella vuonna 1991 suhtautumiseni lomaromansseihin oli hyvin kaksijakoinen. Toisaalta naureskelin muiden tyttöjen innolle juosta paikallisten poikien perässä, mutta toisaalta rakastuin itsekin hotellimme baarimikkoon, Jasoniin. Itselleni perustelin toimintaani sillä, että ihastukseni ei ollut kyproslainen vaan britti, siis ei etelän gigolo lainkaan vaan fiksu, ystäväksi sopiva ihminen. Matkalla jouduin tasapainottelemaan usean roolin välillä. Vanhemmilleni olin tytär, jolle ei annettu lupaa lähteä diskoon baarimikon kanssa. Hotellin baarissa iltojaan viettäneille matkaoppaiden silmissä olin normaali paikallisiin poikiin ihastuva turistityttö, vaikka yritinkin heidän kanssaan keskustellessani pitää yllä järkevän ja romanssien yläpuolella olevan roolia. Jasonin kanssa tunsin olevani viimeinkin ujuden ja pidättyvyyden kuoresta päästetty kaunis ja haluamisen arvoinen nuori nainen.

Tapaamistemme näyttämönä oli julkinen paikka, hotellin allasbaari. Joinakin iltoina Jason vei minut pienemmille, yksityisemmille näyttämöille, kuten pimeälle terassille ja kävelyille hotellin kellariin. Vaikka olin varsin rakastunut, järkevän ystävyystyön rooliin siirtyminen oli lähellä loman loppuessa. Yhteystietojen vaihtamisesta huolimatta olin varma, etten enää loman jälkeen kuulisi Jasonista. Ystävyuden ylläpito kuitenkin onnistui. Viimeisimmän tekstiviestin ensimmäiseltä lomaromanssiromeoltani sain joitakin kuukausia sitten.

Lomaromanssiympäristöstä saatu kokemus joko omakohtaisesti tai ystävien kertomana muutti rakastujan ja ystävyystyön asenteen seikkailijaksi — jos

pojat eivät ota lomasuhteita vakavasti, miksi minunkaan pitäisi. Kreetalla vuonna 1993 ja Turkin Marmariksessa vuonna 1995 suhduin ihastuksiini leikkimielellä, tarkoitukseni opetella ihmissuhteissa oloa ja poikien kanssa pärjäämistä. Osoitteita vaihdettiin myös näiden lomien jälkeen, mutta yhteydenpito jäi muutamaaan kirjeeseen.

Tarkkailijan rooliin olen joutunut tutkimusaiheeni kehittelyn myötä. Viimeisimmällä lomallani totesin tosin olevani jo liian vanha kokeneen tytön seikkailuihin, minun olisi tullut käyttäytyä jo kuin aikuinen nainen – yhden illan suhteita etsivä huono nainen. Minuun ei enää kohdistunut turistitytön rooli odotus, vaan turistinaisen.

Rakastujan roolista en kuitenkaan voi vielä päästää irti. Se ensimmäinen lomarakkaus, se ensisuudelma – uskon edelleen ensimmäiseen lomaromanssiini.

KIITOKSET

Suurimmat kiitokseni kuuluvat niille neljällekymmenelle yhdelle tytölle, jotka jakoivat lomaromanssikokemuksensa kanssani toisaalta vahvistaen omia kokemuksiani, toisaalta tuoden esille erilaisten kokemusten kirjjon. Suuri kiitos myös idolilleni, innoittajalleni ja työni ohjaajalle Lapin yliopiston matkailututkimuksen yliassistentti Soile Veijolalle. Ilman hänen apuaan ja väsymätöntä patisteluaan työni tuskin olisi tässä. Kiitos myös työni toiselle tarkastajalle. Kiitokset aineistonkeruuideasta ja keskusteluista sekä pilkkujen viilaamisesta Helena Paanaselle. Kiitän myös matkailututkimuksen graduseminaariryhmissä olleita opiskelijatovereitani kannustavista ja ajattelemisen aihetta antaneista kommentteistaan, sekä erityisesti tekstiäni lukeneita ja rakentavasti kommentoineita Eija Kurkelaa ja Johanna Tarkiaista. And finally, thank you Jason for introducing me to the world of holiday romances!

7. KIRJALLISUUS: (**= lainattu jonkun mukaan)

Aapola, Sinikka (1991) Näkymätön seinä. Koululuokan sisäinen sukupuolierottelu tyttöjen näkökulmasta. *Nuorisotutkimus* 9 (1991): 3. 34-40.

Apo, Satu (1990) Kertomusten sisällön analyysi. Teoksessa Klaus Mäkelä toim. *Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta*. Helsinki: Gaudeamus. 62-80.

** Ashmore, R.D. (1981) Sex stereotypes and implicit personality theory. Teoksessa D. E. Hamilton toim. *Cognitive processes in stereotyping and intergrouping behavior*. Hillsdale, N.J.: Erlbaum. 37-81. (Tarmon mukaan 1989, 6)

Bowman, Glenn (1996) Passion, power and politics in a Palestinian tourist market. Teoksessa Tom Selwyn toim. *The Tourist Image. Myths and Myth Making in Tourism*. Chichester: John Wiley & Sons. 83-103.

Brown, David (1996) Genuine fakes. Teoksessa Tom Selwyn toim. *The Tourist Image. Myths and Myth Making in Tourism*. Chichester: John Wiley & Sons. 33-47.

Brown, Naomi (1992) Beachboys as culture brokers in Bakau Town, The Gambia. *Community Development Journal*, vol. 27, no. 4. 361-370.

** Buck-Morris, Susan (1987) Semiotic boundaries and the politics of meaning: modernity on tour – a village in transition. Teoksessa Marcus G. Raskin & Herbert J. Bernstein toim. *New Ways of Knowing. The Sciences, Society, and Reconstructive Knowledge*. New York: Rowman & Littlefield. (Selänniemen mukaan 1996, 137)

de Certeau, Michel (1984) *The Practice of Everyday Life*. Berkeley: University of California Press.

** Chatman, Seymour (1978) *Story and Discourse. Narrative structure in fiction and film*. Lontoo: Cornell University Press. (Sulkusen & Törrösen mukaan 1997b, 99)

Christian-Smith, Linda K. (1988) Romancing the Girl: Adolescent Romance Novels and the Construction of Femininity. Teoksessa Leslie G. Roman & Linda K. Christian-Smith & Elizabeth Ellsworth toim. *Becoming Feminine. The Politics of Popular Culture*. Lontoo: The Falmer Press. 76-101.

Cohen, Erik (1971) Arab boys and tourist girls in a mixed Jewish-Arab community. *International Journal of Sociology*, vol. 12, no. 4. 217-233.

Cooley, Charles Horton (1902/1983) *Human nature and social order*. Lontoo: Transaction Books.

Crawshaw, Carol & John Urry (1997) Tourism and the photographic eye. Teoksessa Chris Rojek & John Urry toim. *Touring Cultures. Transformation of travel and theory*. 176-195.

Crick, Malcolm (1992) Life in the informal sector: street guides in Kandy, Sri Lanka. Teoksessa David Harrison toim. *Tourism and the Less Developed Countries*. Lontoo: Belhaven Press. 135-147.

** Culler, Johathan (1981) *The Pursuit of Signs*. Ithaca: Cornell University Press. (Sulkusen & Törrösen mukaan 1997b, 99)

Dahles, Heidi (1998) Of birds and fish: street guides, tourists and sexual encounters in Yogyakarta, Indonesia. Teoksessa Martin Oppermann toim. *Sex tourism and prostitution. Aspects of leisure, recreation and work*. New York: Cognizant Communication Corporation. 30-41.

** van Dijk, Teun A. (1980) Story comprehension: an introduction. *Poetics* 9: 1 - 3. 1-21. (Apon mukaan 1990, 63)

** Elam, Diane (1992) *Romancing the Postmodern*. Lontoo: Routledge. (Veijolan mukaan 1998, 41)

van Gennep, Arnold (1960) *The Rites of Passage*. Lontoo: Routledge & Kegan Paul.

Goffman, Erving (1969) *Strategic Interaction*. Oxford: Basil Blackwell.

Goffman, Erving (1971a) *Arkielämän roolit*. Alkuteos Presentation of Self in Everyday Life (1959) suom. Erkki Puranen. Porvoo: WSOY.

Goffman, Erving (1971b) *Relations in Public. Microstudies of the Public Order*. Lontoo: Harper & Row.

Graburn, Nelson H. H. (1989) Tourism: The Sacred Journey. Teoksessa Valene L. Smith toim. *Hosts and Guests. The Anthropology of Tourism*. Toinen painos. Philadelphia: University of Pennsylvania Press. 21-36.

Greimas, Algirdas Julien (1980) *Strukturaalista semantiikkaa*. Alkuteos Sémantique structurale. Recherche de méthode (1966) suom. Eero Tarasti. Helsinki: Gaudeamus.

** Griffin, Christine (1985) *Typical Girls? Young Women from School to the Job Market*. Lontoo: Routledge & Kegan Paul. (Topon mukaan 1988, 21)

Hall, C. Michael (1992) Sex tourism in South East Asia. Teoksessa David Harrison toim. *Tourism and the Less Developed Countries*. Lontoo: Belhaven Press. 64-74.

Hall, C. Michael (1994) Gender and economic interests in tourism prostitution: the nature, development and implications of sex tourism in South-east Asia. Teoksessa Vivian Kinnaird & Derek Hall toim. *Tourism: A Gender Analysis*. Chichester: John Wiley & Sons. 144-163.

** Hamilton, D.L. toim. (1981) *Cognitive Processes in Stereotyping and Intergroup Behavior*. Hillside: Lawrence Erlbaum. (Hottolan mukaan 1999, 304)

Honkanen, Antti (1999) *Kohtaamisia auringossa - suomalaisturistien ja paikallisväestön väliset sosiaaliset suhteet Fuengirolassa*. Sosiologista keskustelua B 35. Turun yliopisto, sosiologian laitos.

Hottola, Petri (1999) *The Intercultural Body. Western Woman, Culture Confusion and Control of Space in the South Asian Travel Scene*. Joensuun yliopisto - maantieteen laitos. Julkaisuja 7/1999.

** Hukkila, Kristiina (1989) Tyttöjen elämäntilanne ja seksuaalisuus. Teoksessa Jarko Tirkkonen & Kristiina Hukkila & Osmo Kontula *Tyttöjen ja poikien seksuaalikulttuurit*. Lääkintöhallituksen julkaisuja 15/1989. Helsinki. 73-79, 87-88. (Hukkilan ja Nisulan mukaan 1991a, 5)

Hukkila, Kristiina & Tapio Nisula (1991a) Seksuaalikäyttäytymisen kulttuuriset ehdot. Esimerkkinä 15 -vuotiaat tytöt. *Nuorisotutkimus* 9/1991: 2. 3-9.

Jalinoja, Riitta (1984) Rakkauden kolmet kasvot. *Tiede ja edistys* 2/1984. 105-115.

Jokinen, Eeva & Soile Veijola (1990) *Oman elämänsä turistit*. Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos. Helsinki: Valtion painatuskeskus.

Jokinen, Eeva & Soile Veijola (1993) Turistin ruumis. *Naistutkimus* 2/1993. 4-21.

Karch, Cecilia A. & G. H. S. Dann (1996) Close encounters in the third world. Teoksessa Yiorgos Apostolopoulos, Stella Leivadi & Andrew Yiannakis toim. *The Sociology of Tourism. Theoretical and Empirical Investigations*. Lontoo: Routledge. 173-789.

Kinnaird, Vivian, Uma Kothari & Derek Hall (1994) *Tourism: gender perspectives*. Introduction. Teoksessa Vivian Kinnaird & Derek Hall toim. *Tourism: A Gender Analysis*. Chichester: John Wiley & Sons. 1-34.

** Kleiber D. & M. Wilke (1995) *Aids, Sex und Tourismus: Ergebnisse einer Befragung deutscher Urlauber und Sextouristen*. Baden-Baden: Nomos-Verlagsgesellschaft. (Oppermanin mukaan 1998, 5)

Koivusilta, L. & M. Sillanpää (1991) Suomalainen nuori lomailijana. *Loma ja hyvinvointi. Tutkimuksia 4-6*. Sosiaali- ja terveyshallitus. Raportteja 26/1991.190-261.

Kontula, Osmo (1991) *Sukupuolielämän aloittamisen yhteiskunnallisista ehdoista*. Sosiaali- ja terveyshallitus. Tutkimuksia 14/1991. VAPK-kustannus.

Kontula, Osmo & Jouni Meriläinen (1988) *Nuorten kypsyminen seurusteluun ja seksuaalisuuteen*. Lääkintöhallituksen julkaisuja. Sarja: tutkimukset 9/1988.

Korhonen, Inkeri & Katja Oksanen (1997) Kertomuksen semiotiikkaa. Teoksessa Pekka Sulkunen & Jukka Törrönen toim. *Semioottisen sosiologian näkökulmia. Sosiaalisen todellisuuden rakentuminen ja ymmärrettävyys*. Helsinki: Gaudeamus. 54-71.

Kousis, Maria (1996) *Tourism and family in a rural Cretan community*. Teoksessa Yiorgos Apostolopoulos, Stella Leivadi & Andrew Yiannakis toim. *The Sociology of Tourism. Theoretical and Empirical Investigations*. Lontoo: Routledge. 219-232.

Lea, John (1988) *Tourism and Development in the Third World*. Lontoo: Routledge.

** Leach, E. (1961) *Rethinking Anthropology*. Lontoo: Athlone Press, University of London. (Graburnin mukaan 1989, 25)

Leyens, Jacques-Philippe, Vincent Yzerbyt & Georges Schadron (1994) *Stereotypes and social cognition*. Lontoo: Sage.

Lähteenmaa, Jaana (1992) Tytöt jännitystä etsimässä. Sukkulointia ja irrottelua. Teoksessa Sari Näre & Jaana Lähteenmaa toim. *Letit liehumaan. Tyttökulttuuri murroksessa*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura. 155-170.

Meijer, Maaïke (1993) Countering textual violence. On the critique of representation and the importance of teaching its methods. *Women's Studies Int. Forum*, Pergamon Press, vol. 16, nro. 4. 367-378.

Neubauer, Georg & Wolfgang Melzer (1989) The role of school, family, and peer group in the sexual development of the adolescent. Teoksessa Klaus Hurrelmann & Uwe Engel toim. *The Social World of Adolescents. International Perspectives*. Berlin: Walter de Gruyter. 321-336.

** Nieminen, Eeva-Maria (1992) *Kupillinen kahvia? Vähän Ouzoa? Isäntien ja vieraiden väliset suhteet Rodoksella*. Pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto, kulttuuriantropologian laitos. (Selänniemen mukaan 1996, 136-137)

Näre, Sari (1991) Tyttöjen seksuaalisuuden kontrolli. *Nuorisotutkimus* 9(1991): 2. 10-14.

Oppermann, Martin toim. (1998) *Sex tourism and Prostitution. Aspects of Leisure, Recreation, and Work*. New York: Cognizant Communication Corporation.

Pemble, John (1987) *The Mediterranean Passion. Victorians and Edwardians in the South*. Oxford: Clarendon Press.

** Prince, Gerald (1988) *A Dictionary of Narratology*. Scholar Press. (Korhosen & Oksasen mukaan 1997, 55; Sulkusen & Törrösen mukaan 1997, 99)

Pruitt, Deborah & Suzanne LaFont (1995) For love and money. Romance tourism in Jamaica. *Annals of Tourism Research*, vol. 22, no. 2. 422-440.

Pötsönen, Riikka (1993) Täydeksi naiseksi – aika mieheksi. Nuorten biologinen kypsyminen ja seksuaaliset kokemukset. Teoksessa Lasse Kannas toim. *Ihanan tukala seksuaalisuus*. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen selvityksiä 1993:4. 41-68.

Radway, Janice (1984) *Reading the Romance - women, patriarchy, and popular literature*. Chapel Hill and London: the University of North Carolina Press.

** Relph, Edward (1986) *Place and Placelessness*. Lontoo: Pion. (Selänniemen mukaan 1996, 184)

Rimmon-Kenan, Shlomith (1991) *Kertomuksen poetiikka*. Alkuteos Narrative fiction: Contemporary poetics (1983) suom. Auli Viikari. Tampere: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Saarikoski, Helena (1999) Tytön rakkaus ja häpeä huoran maineen säätelemänä. Teoksessa Sari Näre toim. *Tunteiden sosiologiaa I: elämyksiä ja läheisyyttä*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura. 107-130.

Selänniemi, Tom (1996) *Matka ikuiseen kesään*. Kulttuuriantropologinen näkökulma suomalaisten etelänmatkailuun. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

** Shields, Rob (1991) *Places on the Margin. Alternative Geographies of Modernity*. Lontoo: Routledge. (Selänniemen mukaan 1996, 184)

Simonen, Leila (1995) *Kiltin tytön kapina. Muistot, ruumis ja naiseus*. Naistieto ky. Jyväskylä: Gummerus.

Sulkunen, Pekka & Jukka Törrönen (1997) Puhujakuva: enonsiaation rakenteet. Teoksessa Pekka Sulkunen & Jukka Törrönen toim. *Semioottisen sosiologian*

näkökulmia. Sosiaalisen todellisuuden rakentuminen ja ymmärrettävyys. Helsinki: Gaudeamus. 96-126.

Tarkiainen, Johanna (2001) *Pelon ja matkustamisen maantiede. Yksin matkustavien naisten paradoksaalisia kertomuksia.* Pro gradu -tutkielma. Lapin yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta.

Tarmo, Marjatta (1989) *Tavallinen tyttö ja tavallinen poika: oppilaiden käsityksiä sukupuolesta.* Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen julkaisusarja A. Tutkimuksia 31. Jyväskylän yliopisto.

Topo, Päivi (1988) *Tyttöjen elämäntavat ja tulevaisuudenkuvat.* Kansalaiskasvatuksen keskus ry. Tutkimuksia ja selvityksiä 2/88. Helsinki.

** Turner, Victor (1969) *The Ritual Process.* Chicago: Aldine. (Turnerin & Turnerin mukaan 1978, 249-254)

** Turner, Victor (1974) *Dramas, Fields, and Metaphors.* Ithaca, N.Y.: Cornell University Press. (Turnerin & Turnerin mukaan 1978, 250)

Turner, Victor & Edith Turner (1978) *Image and Pilgrimage in Christian Culture.* Columbia University Press.

Törrönen, Jukka (1996) *Aito rakkaus maskuliinisessa maailmassa. Harlekin -romanssi ja sen vastaanotto lukiolaisten keskuudessa.* Jyväskylän yliopisto. Nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisuja 47.

Urry, John (1990) *The Tourist Gaze. Leisure and Travel in Contemporary Societies.* Lontoo: SAGE.

Wager, Maaret (1988) *Naiseutta etsimässä. Tutkielma naisen identiteetistä.* Sosiaali- ja terveysministeriö. Tasa-arvojulkaissuja. Sarja D: Naistutkimusraportteja. 2/1988.

Wagner, Ulla (1977) *Out of Time and Place — Mass Tourism and Charter Trips. Ethnos*, vol. 42:1 - 2. The Ethnographical Museum of Sweden, Stockholm. 38-52.

Veijola, Soile (1988) *Turismin näyttämöt ja kulissit. Huomioita suomalaisesta seuramatkaetiketistä*. Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimusseloste. Nro. 179.

Veijola, Soile (1998) *Liikkuvat subjektit, paikallinen tieto. Tutkimuksia urheilusta, turismista ja sosiologiasta*. Väitöskirjan yhteenveto. Helsingin yliopiston sosiologian laitoksen tutkimuksia no. 232.

MUUT LÄHTEET:

Heikkinen, Hannu L.T. ja Raimo Huttunen (1999) Ja tämä tarina on tosi. Narratiivisen totuuden ongelmasta. Esitelmä Oulun yliopistossa 13.12.1999.

** Henry, Ben (1988) The sexualization of tourism in Jamaica. *The Star*, September 3. (Pruittin & LaFontin mukaan 1995, 426)

Matkalehti 3 /1998.

** Wolf, Y. (1993) The world of the Kuta cowboy. A growing subculture of sex, drugs and alcohol is evident among male youth in the tourist areas of Bali and Lombok as they seek an alternative to poverty. *Inside Indonesia*, kesäkuu 1993. (Dahlesin mukaan 1998, 31)

KERTOMUSTEN KERTOJIEN PERUSTIEDOT:

LIITE 1.

Kertomuksen numero: tytön ikä lomaromanssin tapahtuessa/tytön ikä kertomusta kerrottaessa, väline jolla kertomus lähetettiin

K1: -/17, sähköposti	K21: 12/14, kirje
K2: 15/15, sähköposti	K22: 16/16, koneella kirjoitettu kirje
K3: 16/16, sähköposti	K23: 15-15/15, kirje
K4: -/15, sähköposti	K24: 15/16, kirje
K5: 17/17, sähköposti	K25: 13/13, kirje
K6: 18/18, sähköposti	K26: 15/16, kirje
K7: 16/16, sähköposti	K27: 14/14, kirje
K8: 15/16, kirje	K28: 18/18, kirje
K9: 15/15, kirje	K29: 16/18, koneella kirjoitettu kirje
K10: 14/15, kirje	K30: 13/15, sähköposti
K11: 15/17, kirje	K31: 19/20, sähköposti
K12: 15/15, kirje	K32: -/- (pari vuotta sitten), kirje
K13: 14/15, koneella kirjoitettu kirje	K33: 14/15, kirje
K14: 14/14, kirje	K34: 16/16, sähköposti
K15: 15/18, kirje	K35: 17/18, sähköposti
K16: 15/15, sähköposti	K36: 12/12, sähköposti
K17: 14/14, sähköposti	K37: 14/15, sähköposti
K18: 15/15, kirje	K38: 15/16, kirje
K19: 17/17, kirje	K39: 13/14, kirje
K20: 16/17, kirje	K40: 17/17, kirje
	K41: 16/16, sähköposti

AINEISTONÄYTTEET

ETELÄSSÄ

Mulla ei oo tosiaan koskaan ollu poikakaveria eikä oikeestaan poikia edes kavereina ja mä oon aika varautunu poikien seurassa. Tunnen itteni harmaaks ja huomaamattomaks hiirulaiseks. (...) Ulkomaalaisten seurassa musta tulee aika eri ihminen, mä nauran ja puhun ja haluan tutustua ihmisiin. (K35, 17/18)

Etelässä on ihan erilaista ihastua/rakastua. Pelkkä ilmapiiri on jo ”myötäänantava”. (K21, 12/14)

Ihmiset ovat paljon avoimempia ja rennompia. Jotenkin ihmisiin on helpompi tutustua, vaikka ne olisikin Suomesta. Jotenkin kun tulee etelään, niin tuntee pientä flirttiä ilmassa. Ja se vähän niinkuin kuuluu asiaan flirttailla siellä. Ja sen onkin siellä paljon helpompaa ja ehkä jopa tavallisempaa kuin Suomessa. (K33, 14/15)

Ensinnäkin, matkoilla olen paljon avoimempi flirttailemaan ja muutenkin olen ulospäinsuuntautuneempi. Tiedä sitten mistä tämä johtuu, luultavasti vapauden ja huolettomuuden tunne valtaa niin täysin. (K1, -/17)

Etelässä ja lähempänäkin lomilla on musta erilainen tunnelma kuin kotona. Etelässäki pääsee niin irti kaikesta, kun ei oo paljoo tuttuja, paikat ja kaikki vierasta, kotiväki eikä muutkaan tutut ota yhteyttä, jos puhelin ei oo mukana. (K26, 16/18)

Ja sielä ei tarvinnu pelätä et joku tuttu olis tullu vastaan tai muuta. (K37, 14/15)

Ihastuminen etelässä on mielestäni helpompaa kuin Suomessa, koska siellä jotenkin kaikki on paljon luontevampaa ja ennakkoluulottomampaa, ja itsekin on jotenkin vapaamielisempi. (K16, 15/15)

Siellä ihmiset oli muutenki avoimempia eikä silleen teennäisiä. Ehkä just sen takia mun oli helpompi olla oma itteni eikä tarvinnu koko ajan miettiä onko joku juttu tyhmästi sanottu vai ei. (K8, -/16)

Lomamatkoilla kaikki ovat sinkkuja, jos eivät ole seurustelukumppaninsa kanssa matkalla. (...) Suomessa ollessani en juuri edes flirttaa. Käyttäydyn kuulemma miehiä kohtaan jopa hiukan kylmästi. Mutta mitä lähempänä Afrikkaa, sitä enemmän muistutan vampppia. (K41, 16/16)

Ilmapiiri on etelässä myös paljon rennompi, koska ei tarvitse miettiä arkisia askareita ja ongelmia. (K6, 18/18)

Ja ehkä se on siksikii helpompaa rakastua eteläs koska se ulkomaalainen tyyppi ei tunne sinuu niin hirveen hyvin ja on kiva tutustua uusii ja ihanii ulkomaalaisii tyyppiehi... (K3, 16/16)

KATSEITA

Yhtenä iltana kun olimme normaalilla baarikierroksellamme, näin maailman ihanimman ilmestyksen rantakadulla seisoskelemassa kaveriensa kanssa. Katseemme kohtasivat ja suorastaan LIIMAUTUIVAT ja kävellessäni hänen ohitseen, oli minun pakko katsoa taakseni koko matka ja hänkin tuijotti minua kiinteästi (...) Kun olin istunut aloilleni, HÄN SAAPUI LUOKSENI! (K6, 18/18)

Illalla hotellin aulassa oli esitys jota menimme katsomaan perheeni kanssa. Tämä poika tuli myös sinne kaverinsa kanssa ja tuli istumaan minua vastapäätä siihen isoon aulaan. Huomasin kun hän katseli minua koko ajan! (K14, 14/14)

Tapasin hänet ihan yllättäen rannalla. Jo ensinäkemällä huomasin, että hänen silmänsä eivät pysyneet erossa minusta. (K22, 16/16)

...Siellä oli entistä enemmän miehiä, eikä ollut yhtäkään kenen pää EI olisi kääntynyt meitä katsomaan (oli sitten oma tyttö kainalossa tai ei...) (K12, 15/15)

STEREOTYYPPISET ETELÄN POJAT

Tiedän kyllä, että monet haluavat vain sitä yhtä, mutta poikkeuksiakin löytyy, esim. poikaystäväni. (K29, 16/18)

No ulkomaalaiset miehet ovat tosi romanttisia. Ne voi pyytää naista ulos, syömään, tanssimaan ym. ihan selvin päin. (K32, -/-)

Ja etelässä on helpompi rakastua koska siellä miespuoliset henkilöt on rohkeempia ja seikkailunhalusempia kun suomalaiset. (K38, 15/16)

Mitä etelämmäksi mennään, sitä tulisemmiksi käyvät miehet. Tuskin koskaan perustaisin perhettä etelä-eurooppalaisen tai afrikkalaisen kanssa, mutta rakastajina he voisivat olla mielenkiintoisia ☺ (K41, 16/16)

Siellä kaikki (?) miehet iästä 15-60 flirttailevat, hymyilivät ja viheltelivät perääni. (...) Turisti maiden miehet kai ihastuvat pohjalaisten vaaleuteen. Minäkin olisin varmasti saanut eri miehen joka päivä. Jotenkin miehet kohtelevat esim. juuri Espanjassa naisia paljon paremmin. (K20, 16/17)

En mä usko, että ne paikalliset miehet siellä tosissaan ole kiinnostunu kenestäkään. Iskevät vain vaihtelun vuoksi vaaleahiuksisia. Tulis jotenkin lelumainen olo lähteä sellasen miehen mukaan. Niillä olis kuitenkin jo toinen. Mutta en halua yleistää. Etelä-Euroopasta varmasti löytyy todella monta hyvää ja kunnollista miestä. Mutta kyllä sen huomaa kuka on kuka ei. Niihin vaan niin helposti retkahtaa kun ne on niin tulisia sieluja, rentoja, energisiä jotka tanssii kadullakin bailatinoa. (K23, 15/15)

Sielläpäin (etelässä) kundit on jollain tavalla ”tulisempia”. (K21, 12/14)

Ulkomaaiset miehet on niin herkkiä. (K17, 14/14)

Tammikuussa -99 suuntasimme jälleen tuolle saarelle, minä ja serkkuni intoa täynnä; Olimme varsin tietoisia siitä, että etelän urokset siellä odottaisi! (K10, 14/15)

Tarkoituksemme ei ollut lähteä sinne mieheniskuun, meille oli kerrottu kuinka innokkaita marokkolaismiehet ovat vaaleiden tyttöjen perään ja siksi meitä jopa hieman pelotti. (K7, 16/16)

Mutta sitä en tiedä mikä sai minut ihastumaan niihin muutamaan... Ehkä se tumma ja tulinen luonne. (K5, 17/17)

Suurimmaksi osaksi etelänmiehet, jotka ryhtyvät suhteisiin turistien kanssa, etsivät vain nopeata seksisuhdetta. (K1, -/17)

Etelän miehiä en voinut välttää blondeilla pitkillä hiuksillani. Kaikki tuijottivat minua. Autot tööttäilivät/hidastivat kohdallani. Komeat urokset huutelivat, ehdottivat treffejä yms. (K18, 15/15)

Turkissa miehet olivat ehkä vähän liiankin rohkeita ja seuran tarjoajia suomalaisturistille löytyi enemmän kuin tarpeeksi. Olihan se tavallaan imartelevaakin, mutta liika on liikaa. (K29, 16/18)

Keskustassa oli disco ja menimme sinne istumaan ja drinkeille jne. Sinne tuli sitten ryhmä (n.5) kreikkalaista meidän ikäistä jätkää ja ne liittyi heti meidän seuramme. Ne oli tosi mukavia, eikä ollenkaan sellasia ”gigoloja”. (K15, 15/18)

Kyllä me tiedettiin että Marokkolaiset on kunnan gigoloja!!! (K27, 14/14)

VAKAVAA LEIKKIÄ JA PELIÄ

Kontakteja etelässä ei kai pidä vakavina, kohtahan sieltä kuitenkin lähtee pois. Paikalliset pojat tietävät saman tietysti, joten ei kaikkea oteta vakavasti. Toisaalta liian rohkea ei saa olla ettei saada vääriä käsityksiä. Kulttuurierot saattavat olla suuria näissäkin asioissa. Varsinaisia ”suhteita” paikallisiin on minulla ollut kaksi. Näistä toinen ei todellakaan ole mikään ylpeyteni kohde. Kuinka alas sitä vajoakaan ihastuksen huumassa! (...) Hän selvästi odotti minulta seksiä (suoraan sanottuna), mutta suuteltua pidemmälle ei päässyt, koska lopetin koko jutun. Olin silloin vielä niin nuori ja kokematon, etten osannut heti alussa huomata hänen ajatuksiaan. Kauniit sanat saivat minut pyörryksiin. Hävettää myöntää ”suhteen” luonne, mutta löytyi sitä järkeä onneksi minun auringon paahtamista aivoistanikin! (...) [Toisessa lomasuhteessa] Nyt emme enää kirjoittele, se jotenkin vain loppui. Olen tavallaan kuitenkin tyytyväinen, ei ole terveellistä haikailla mahdollisuuksia, oli se kuitenkin vain lomaihastus, vaikkakin syvempi sellainen. Siitä jäi kaunis muisto. (...) Suurimmaksi osaksi etelänmiehet, jotka ryhtyvät suhteisiin turistien kanssa, etsivät vain nopeata seksisuhdetta. Kun on hieman enemmän kokemusta miehistä, kuin mitä minulla oli ensimmäisen tuttavuuden kohdalla, osaa kuitenkin melko hyvin nähdä heidän toiveensa. Säälistää vaan nuoret tytöt jotka eivät selviä heistä yhtä hyvin kuin minä onneksi onnistuin selviämään. (K1, -/17)

...mä nimittäin rakastuin niin voimakkaasti et oon itkenny melkein joka ilta sen jälkeen ku jouduin tulee suomee takasin... oon päättänyt et mä nään sen vielä... kyl se eroaminen näytti olevan sillekii aika vaikeeta..... (...) oon just kavereille sanonu että onhan noi lomarovanssit ihan kivoi siäl mut ei enää sit ku tulee kotii ku iskee se ikävä!!!! (K3, 16/16)

Mutta mitään vakavampaa ei tapahtunut, muutaman hassun suudelman vaihdoin parin pojan kanssa. (...) Enkä mä niihin poikiin rakastunut, vähän ihastuin. Olen itse aina ollut sitä mieltä, että mieheni tulee olemaan suomalainen, tumma tai vaalea. Mutta seikkailut ovat yksi suuri osa elämäni... Taidan liittää ne siihen osastoon. (K5, 17/17)

Suorastaan pakon omainen tunne, että menetän jotain, jos en tapaa häntä uudestaan. (...) hän kertoi tunteneensa meidän olevan sielunveljiä heti kun näki minut. Olin ajatellut itsekin aivan samaa... olemme [hänen] kanssa edelleen tiiviisti yhteydessä ja tavanneetkin pariin otteeseen tämän lomamme jälkeen. Tästä saattaa kehittyä jotain suurempaakin, ainakin tätä mieltä asiasta olemme. (K6, 18/18)

Mä luotin niihin melkein heti, vaikka jälkeenpäin ajateltuna ne ois voinu olla vaikka miten hulluja tahansa ja tehdä mulle mitä vaan. (Se eka oli 20 v. ja toinen 18 v.) (...) Mä ihastun aika harvoin enkä noin pahasti muista seonneeni ennen kehenkään. (...) Oon vähän pettynyt itteeni, että kuvittelin tommosesta yhen illan lomarovanssista kehkeytyvän jotain suurempaa. Ehkä tajusin jo aikaisemmin ettei siitä mitään tule mutta en vaan halunnu uskoo sitä. Oli miten oli, mä oon jo aika lailla toipunu siitä ja tajunnu miten asiat on. En halua kuitenkaan unohtaa näitä kumpaakaan, olihan tää sinällään kiva kokemus. (K8, 15/16)

Jouduin jättämään hyvästit kahdelle suloiselle pojalle. (...) Purskahdin itkuun vasta lentokoneessa. Se tuntui niin oudolta, ettei näkisi heitä enää ikinä. (...) P.S. Tuohon tarinaan voi vielä lisätä ettei meille syntynyt minkäänlaista rakkaus suhdetta kummankaan kanssa. He eivät tienneet tunteistani. (K9, 15/15)

Ja se myös että tunsin itseni prinsessaksi, ja sitähan mä siellä olinkin (ei nyt niin, että täällä Suomessa ei olisi vientiä). Mua luultiin siellä monesti malliksi, ihan imartelevaa... Me oltiin sen [hänen] kanssa täydellisiä yhdessä (se oli meinaan kanssa malli). Mun itseluottamus kasvoi taivaisiin ja sitä osas olla kyllä ilkeä kaikillekin... Tietystihän sitä flirttiä heitettiin myös muille. (K12, 15/15)

Sitte oltiin kaupungilla ja kun siellä ei oo ikärajoja minnekkään baareihin ja tämmösiin... Mä tulín aika känniin mut se jätkä ei yrittäny mitään... (...) Me käytiin vielä siellä sen liikkeessä ennen ku piti mennä lentokentälle.. Tunnelma oli aika haike.. Sitten vielä vähä ennen ku lähettiin lentokentälle niin se jätkä soitti mulle hotelliin, hyvä ku en purskahtanu itkee... Mä annoin sille osoitteeni ja puhelinnumeroni. Ku päästiin lentokoneeseen niin en voinu enää pidättää kyyneleitä... (...) Mä oon nyt 15vee, enkä kadu yhtään mitään mitä siellä Turkissa tapahtu... (K13, 14/15)

Sitten se kysyi että haluaisinko minä alkaa seurustelemaan hänen kanssaan?! Sanoín että en (pitkän harkinnan jälkeen) koska mielestäni ei ollut järkeä koska lähdimme neljän päivän päästä kotiin ja se sattuisi kun joutuisi jättämään hänet. Päätimme että olemme ystäviä! (K14, 14/14)

En muista tarkoin että kuinka aloimme oleen yhdessä mutta olimme kuitenkin ja se oli elämäni ihanin ilta. (...) Se oli kuitenkin yksi kokemus jota en koskaan vaihtaisi pois. Se oli todella tähän astisen elämäni ihanin ilta vaikka sitä kestikin vain yhden ainoan illan. En unohda Häntä koskaan. (K15, 15/18)

Useasti on mieltä kohottavaa, kun huomaa paikallisten ”miesten” ja turistienkin flirttailevan. Joskus tulee itsekin flirttailtua niiden kanssa, mutta aina se on ihan vaan leikkimielistä ja jää siihen. (K16, 15/15)

Meillä oli silleen ihanaa kun kumpikaan ei ajatellut tulevaa vaan keskityttiin siihen mitä sillä hetkellä tapahtui. Sitten tuli se hirveä päivä jolloin me lähettiin hän saattoi minut bussille jolla menimme lentokentälle ja olemme myös kirjoitelleet mutta päätimme että emme ole enää yhdessä tai siis seurustella koska on pitkät välimatkat ja tuskin nähään enää koskaan ja on jo muutenkin ikävä niin ei aiheuteta enää toisillemme lisää tuskaa. (K17, 14/14)

Vielä tänäkin päivänä itken hänen takiaan, koska suhteemme ei kestänyt enää Suomessa paria viikkoa kauempaa. (...) Vaikka olisin jonkun muun kanssa, ajattelen vain [häntä] (...) Vaikka emme [hänen] kanssa seurustele, muistelen yhteistä viikkoa lämmöllä joka päivä. (...) Joka tapauksessa sitä lomaa en unohda koskaan. [Hän] oli ensirakkauteni, vaikka en tuntenut häntä läpikotaisin. Se viikko etelässä oli elämäni ihanin ja ikimuistoisin viikko! (K18, 15/15)

Vaikka en ehkä sitä haluaisi itselleni myöntääkään, tekisin kaiken uudelleen heti ensi kesänä – ottaen huomioon silloiset poika -ja/tai tyttökaveritilanteet... No, jos kesällä on 2 viikkoa aikaa, ehkäpä silloin on jo aika uudelle lomaromanssille tai aika lämmittää vanha uudelleen... Who knows?! (K19, 17/17)

Usein vastasin nuorten, komeiden miesten flirtteihin hymyllä, kulmia nostelemalla tai lipomalla huuliani. Jotkut miehet tulivat juttelemaan ja usein olivat kuin iili matoja. Heistä pääsi eroon vain näyttämällä keskisormea, ja sen jouduin tekemään useasti! (...) Vaihdoin osoitteita, vaikka tiesin, että en hänelle kirjoita. En minä häntä jäänyt kaipaamaan. Minulle se oli vain sellaista pientä ihanaa. Aina kun ajattelen häntä niin hymy nousee naamalle, mutta minulle se oli vain leikkiä. (K20, 16/17)

Tämä poika oli mun ensirakkaus, unelma josta oon aina haaveillu ja oon tosi onnellinen, että mä löysin just sen. Ei meidän rakkaus ollu yhtään erilaista kun mitä se Suomessa olis ollut. Ei rakkaus kato aikaa tai paikkaa se tulee silloin kun on tarkoitus. Tällainen ”lomaromanssi” on todella mukava, ei tarvitse sitoutua täysin, mut ero tekee tosi kipeää ja eteenpäin jatkaminen. Mutta lomarakkauksissa on kuitenkin jonkinlainen vapaus. (K23, 15/15)

Mulle jäi kuitenkin muistoks kaulakoru, ruusu ja valokuvat. Unohtamatta niitä kymmeniä aivojen sopukuihin säilötyistä muistoista. (...) Etelässä on helppo rakastua ku tietää, et ei siitä näin nuorella iällä mitään kehkeydy. Voi pitää hauskaa sydämensä kyllyydestä ja saada ihania muistoja! Eikä haittaa, jos vähän mokaa, eihän sitä ihmistä kuitenkaan enää ikinä nää. (K24, 15/16)

Hän oli ihana. Minusta alkoi tuntua, että hänen täytyi olla enemmän, kuin pelkkä lomaromanssi. (...) Kun olen seurustellut sitä ennen kahden suomalaisen pojan kanssa, joista toisen tunsin **TODELLA** hyvin. Mutta tämä tuntui vielä paljon suuremmalta. Tunsin rakastavani häntä. (...) Olin vasta 13 joten en halunnut menettää neitsyyttäni, mutta minusta tuntui, että hänelle olisin sen voinut antaa. Sitä en kuitenkaan tehnyt. Tunsin kuitenkin, etten ollut ikinä päästänyt ketään niin lähelleni. Minusta tuntui, että en voinut kuvitella elämää ilman häntä. (...) En ole vielääkään päässyt yli [hänestä]. Olen monena iltana itkenyt itseni uneen. (...) Tekisin mitä vain, että saisin nähdä hänet. (K25, 13/13)

Jossain vaiheessa iltaa, tai no se oli ja yötä me sitten suudeltiin, ja ihanaa oli ☺ Se oli mun ensimmäinen suudelma, enkä kadu, että se tapahtu etelässä pojan kanssa, jota en sen koommin nähny. (...) Jälkeenpäin jäi vähän tyhjä olo, mutta se meni ohi viikossa. Myöhemmin ajattelin, et parempi kun ei vaihdettu osotteita, koska siinä olis sit tutustunu paremmin kirjeenvaihdossa, ja sit olis voinu tulla ikävä ja paha mieli. Suhde toisessa maassa asuvaan on mun mielestä mahdotonta näin nuorilla. (...) Lomasta tulee ehkäpä antoisampi, jos siellä kokee jonkun pikku suhteen, mutta musta pitää ymmärtää se, ettei rakastu liian palavasti, koska siitä ei tuu kuin paha mieli. Suomessa, kun ihastuu tai rakastuu, niin siitä tulee jotenkin arkista, kun nähään säännöllisesti ja kaverit halua tietää pojasta, nähä sen jne. Mut jossain lomalla siitä tulee yksityisempi asia, kukaan kaveri ei saa tietää, jos siitä ei kerro, eli se on vaan oman itsen päätettävissä miten paljon paljastaa toisille. Lomajutuissa on ehkäpä sellanen hyvä puoli kun nen kestää niin vähän aikaa, ettei ehdi tulla riitoja tai muita ongelmia. Jää vaan sen ”ensihuuma” -olo. Kotona jutut etenee yhdessäolemiseen, mistä seuraa väistämättä arki jossain vaiheessa. (K26, 15/16)

No me oltiin serkkuni kanssa vähän ihmeissään kunnes meidän edest tuli 2 uutta muijaa jotka oli niitten jatkien kaa! (...) En kyllä kadu että tapasin tän jätkän vaikka se teki mulle noin, sillä en onnex ees ollu rakastunu vielä. (K27, 14/14)

Matkani jälkeen kului pari kuukautta ja hän tuli Suomeen ja on vieläkin Suomessa. Olemme tänäkin päivänä onnellisesti yhdessä ja suunnittelemme yhteistä tulevaisuutta. Vaikeita aikoja meillä on ollut paljon johtuen suhteellemme langetetuista esteistä: eri maa, kieli ym., mutta rakkautemme on kestänyt kaiken tähänkin asti, joten eiköhän se kestä tulevaisuudessakin. (K29, 16/18)

Tuli mieleen tilastot 13-15 vuotiaiden ”hyväilystä vaatteet päällä”. Tätäkö se nyt oli? (...) Me kävelimme käytävää pitkin ja se sanoi, että mä oon kaunis ja sen takia se katso mua kun mä olin rannalla syömässä. (Loma alkoi tässä vaiheessa tuntua aikamoiselta itsetunnon kohotukselta.) (...) Olin kuitenkin ottanut sen asenteen, että haluan kokea kaiken mahdollisen, mutta pidän kuitenkin pientä itsesuojeluvaistoa yllä. (...) [Häntä] ei klo seitsämältä näkynyt. Mua se ei pahemmin haitannut. Merkitsi vain pientä tappiota pelissä, jota olin alusta asti pelannut. Halusin vain kokemusta ja uusia kokemuksia, kokemusta ja uusia kokemuksia, kokemusta ja uusia kokemuksia... en kadu mitään mitä tein. (...) Lopuksi se suukotti mut ja toivotti hyvää matkaa. Tyhjä, jätetty olo? Ei, ei suinkaan. Mä sain sitä mitä halusin. (...) En vieläkaan kadu mitään mitä lomamatkalla tein. Olen aina tiennyt, että vanhempana pitää tekosiaan hölmönä, mutta minkäs teet. Me elämme nyt tätä hetkeä. Mulla oli lomallani hauskaa, nautin joka hetkestä ja kieltämättä opin aika paljon. Se, että koko juttu oli kuin jonkin pelin pelaamista, kuvaa tilannetta aika hyvin. Tiesin koko ajan milloin viimeinen kierros pelataan. Samalla tiesin, että peli ei voinut mennä minulle liian vaaralliseksi, sillä tyypeillä oli työpaikat vaarannettavanaan ja minähän olin selvästi alaikäinen. Olisinhan missä vaiheessa tahansa voinut mennä ja kertoa koko jutun äidilleni.. (K30, 13/15)

Olimme muutaman viikon yhdessä ja rakastuin elämäni ensimmäisen ja toivottavasti myös viimeisen kerran. (K31, 19/20)

Mä olin ihan epätoivoisesti rakastunu siihen ja olin joskus ihan masiksessa ku siitä ei kuulunu mitään. Se oli antanu mulle niin paljon haaveita ja tunteita. Nykyään mä ajattelen sitä vielä, joskus aivan liikaakin, vaikka en haluais. Rakastan vieläkin tätä jätkeä ja joskus tulee paha ikävä. Mut mä osaan elää sen kanssa ja se on tehny musta vahvan. Mä en koskaan tuu unohtamaan sitä ja pelkään et mä en löytäis yhtä ihanaa jätkeä taas uudestaan. Ja oon kans huomannu et vertailen muita jätkeä siihen. Pelkään etten voi taas rakastua. Se ehkä kuulostaa tyhmältä kun oon näin nuori, mut se oli oikeestaan mun ensirakkaus. Vaikka tiesin miten se päättyy, niin en voinu olla rakastumatta siihen. Ja mä en tiä miks. Mulle ei oo koskaan ennen käyny niin. (...) [nimimerkki] ”Never be the same again”. P.S. Aattelen vieläkin että tää jätke on mun kohtalotoveri ja et me kuulutaan yhteen. (K33, 16/16)

Kumpikin meistä, tai ainakin mä, tajusi alusta asti et rakastuminen maassa joka ei oo kummankaan kotimaa on täysin hullua ja järjetöntä ja mä yritin pidätellä itteeni mut se ei onnistunu. (...) Kumpikaan ei ollu koskaan seurustellu ja tää oli eka kerta kun mä tunsin että mussa on ehkä sittenkin jotain rakstamisen arvosta. Uskomaton tunne, joku haluaa että just sä oot siinä vierellä, pidät kädestä ja oot sylissä. (...) Mä ehdin tottua siihen et on koko ajan vierellä joku joka pitää kädestä ja välittää ja leiriltä lähteminen oli yks mun elämän hirveimmistä tilanteista. (...) Just kun on löytäny ihmisen jota rakastaa niin jo revitään erilleen. Ja miks sen ihmisen täytyy kaiken lisäksi asuu niin kaukana, asuis nyt edes vaikka siellä Rovaniemellä! (...) Tulevaisuudestahan ei koskaan tiedä, ehkä meillä ei tuu olemaan mitään tekemistä toistemme kanssa, ehkä tulee

olemaan paljonkin. Me taidetaan olla aika erilaisista piireistä peräisin muutenkin kotimaan ja kulttuurin osalta mut onhan rajoja ennenkin rikottu. Mä voin täydestä sydämeistä sanoa että [hän] on mun elämäni ensirakkaus ja sille on varmaankin aina erityinen sija mun sydämessä ja muistoissa. Jos me ei oltais tavattu, jos me ei oltais rakastuttu... Mennyt talvi ois varmasti ollu aika erilainen, nyt mä kaikesta ajoittaisesta epävarmuudesta huolimatta tiesin koko ajan et joku kaipaa, rakastaa, muistelee ja miettii mua vaikkei se täällä Pohjolassa aina siltä tunnukaan. (...) Niinpä niin, mä elän kesää ja rakkaani tapaamista odottaen, tietäen et ois fiksumpaa ja helpompaa rakastua suomalaiseen naapurin elovenapoikaan. Harmi vaan kun mun sydän ei tunne valtioiden rajoja eikä ennakkoluuloja, se tekee niin kuin hyvältä ja oikeelta tuntuu. Siihen on kai luottaminen. (K35, 17/18)

Kävellessämme hän pysähtyi yhtäkkiä ja tarttui käteeni. Hän katsoi minua suoraan silmiin ja kysyi yhteen. (...) Hetken ajateltuani kaikkea suostuin. Nyt tuosta hetkestä on kulunut reilu vuosi. Olemme edelleen yhdessä. Kesän jälkeen menin syys- sekä joululomaksi Puolaan. Menen nyt taas kesällä sinne ja suunnitelmissa on, että menemme kihloihin. (...) Me todellakin rakastetaan toisiamme!!!! Tämän perusteella voin sanoa, että kaukorakkauskin voi toimia, jos vain löydät sen oikean ihmisen sieltä toisesta maasta. (K39, 13/14)

Hän vihjaisi, että esittelee minut perheelleen ensi jouluna, menemme naimisiin (ehkä). Enää 7,5 kk! Täytän 18 v. heinäkuussa. (...) Ihan hyvä, että olemme erossa. Vähempikin välimatka riittäisi mutta näin saan tutustua häneen ja ottaa selkoa tunteistani: en voinut ajatella mitään hänen lähellään. Kun huuma on mennyt ohi niin voin ”kelata” muutakin kuin häntä. (K40, 17/17)

Olen seurustellut vakituisesti monta vuotta (kesällä tulee 4 vuotta saman kultamurun kanssa täyteen), mutta lomilla on mukavaa aina kuvitella olevansa sinkku. En ole seurustellut muiden kuin tämän 4-vuotisen projektin kanssa, joten kuvittelu on joskus piristävää. Lomamatkoilla kaikki ovat sinkkuja, jos eivät ole seurustelukumppaninsa kanssa matkalla. (...)Ainoa ”ongelma” oli se, etten oikein tiennyt, kuinka kykenisin hillitsemään itseni. Parisuhteessa olin tottunut saamaan seksiä tasaiseen tahtiin aina kun halusin. Viikon selibaatti eksoottisessa lomakohteessa komeiden tenniksenopettajien ja muiden joukossa oli kovin vaikeaa. (...) En olisi voinut millään elää ilman rakastani Suomessa, enkä halunnut vaarantaa suhdettani häneen. Itkin katkerasti päivää, jolloin jätimme ihanaisen afrikan. Olen aina ollut suuri afrikka-fani. Lupasimme ystävättäreni kanssa palata takaisin seuraavana vuonna. Ja takaisin olemme menossa. En todellakaan vain tiedä, kuinka suhtautua [häneen] mennessäni takaisin. Pelkään kovasti löytäväni itseni rakastelemassa hänen kanssaan. Se jää nähtäväksi. (...) (K41, 16/16)